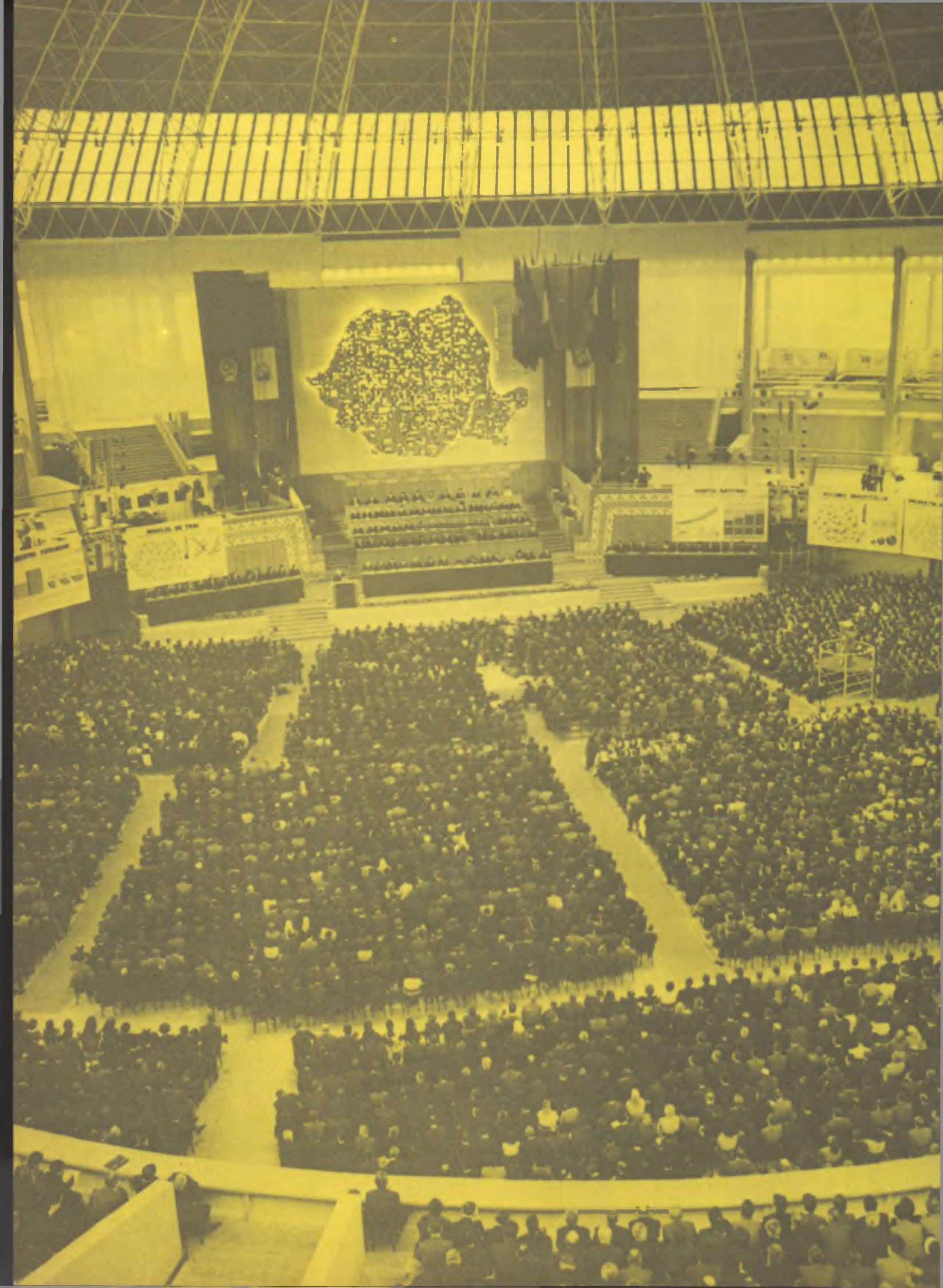

„Congresul constituie o puternică demonstrație a unității întregului popor, a hotărârii sale de a înfăptui neabătut politica internă și externă a partidului și statului nostru, noul plan cincinal, liniile directe de perspectivă privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea rostită la încheierea
Congresului consiliilor populare)

Primul Congres al consiliilor populare

Înfăptuirea în cele mai bune condiții a programelor și orientărilor de viitor, înfățișarea pe care o vor căpăta în perspectivă comunele și orașele, județele, întreaga țară depind de elanul patriotic, de energia și spiritul de inițiativă cu care fiecare organizație de partid, fiecare consiliu popular, toți cetățenii patriei vor acționa pentru realizarea hotărârilor adoptate, pentru înfăptuirea politicii generale a partidului și statului. Putem spune că fiecare locuitor va avea condițiile și va trăi așa cum va acționa pentru a ridica comuna, orașul și județul său la nivelul cerințelor. De aceea trebuie acționat, într-o unitate deplină, pentru a face din fiecare oraș, din fiecare comună, din fiecare județ, o unitate puternică din toate punctele de vedere, care să asigure condiții de viață demne de epoca societății noastre, demne de comunism!

NICOLAE CEAUȘESCU

FORȚA CREATOARE A CELOR CE GÎNDESC ÎMPREUNĂ

A GÎNDI e o chestiune de demnitate și curaj — spunea un scriitor contemporan. O pregnantă imagine a forței pe care o reprezintă gândirea, a sensurilor și rolului ei în impulsivizarea acțiunii a oferit de curind primul Congres al reprezentanților poporului român în forurile locale ale puterii de stat, adunați să gândească împreună cu conducerea superioară a țării și să hotărască asupra rosturilor prezente și a celor viitoare!

Prin întreaga sa desfășurare, congresul s-a afirmat ca cel mai larg, mai democratic și mai reprezentativ forum al gândirii poporului și totodată ca o formă nouă de afirmare a puterii politice a oamenilor muncii, în care reprezentanții desemnați de muncitori, țărani, intelectuali, fără deosebire de naționalitate, au dezbătut probleme de cel mai larg interes național privind orientările și căile dezvoltării economico-sociale a României socialiste, transpunerea în viață a istoricelor hotărâri ale Congresului al XI-lea al partidului. Formă nouă, perfecționată, a democratismului socialist, primul Congres al consiliilor populare oglindește profunda încredere a partidului în capacitatea inovatoare a poporului, în faptul că de el depinde însăși eficacitatea sistemului social-politic al țării. Spiritul creator al maselor populare, posibilitatea lor de a prevedea cerințele și contururile viitorului, de a desprinde învățăminte din experiența acumulată, sînt o sursă nepuizabilă de perfecționare a activității de organizare și conducere a economiei și societății.

În acest mare sfat al țării au răsunat mii de mesaje de inteligență creatoare. Sintetizînd cu îndrăzneală și forță de generalizare gândirea și experiența istorică a poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a extras trăsăturile caracteristice, esențiale ale practicii construcției socialiste în România și a dezvăluit sensurile noi ale evoluției sale pe calea comunismului. Expunerea făcută la acest congres cuprinde o multitudine de idei și teze teoretice creatoare cu care se îmbogățește tezaurul gândirii marxiste contemporane, aprecieri de mare profunzime și largă perspectivă asupra posibilităților de soluționare constructivă a marilor probleme ale epocii noastre. Expunerea președintelui României formulează concluzii generalizatoare referitoare la perspectivele evoluției societății omenești și jalonează direcții de acțiune pentru ridicarea pe o treaptă superioară a operei de făurire a socialismului multilateral dezvoltat în țara noastră. Formulînd concluzii de mare importanță pentru teorie și practică, această nouă Expunere impulsionează căutarea de noi soluții pentru perfecționarea activității de conducere, organizare, planificare a țării. Ea reprezintă o demonstrație de creativitate materialist-dialectică și în același timp un stimulent al creativității.

În Chemarea Congresului consiliilor populare județene,

și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale se subliniază faptul că „Congresul a apreciat în mod deosebit expunerea prezentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, ca un document de o excepțională valoare teoretică și practică, care cuprinde o profundă și multilaterală analiză a obiectivelor și sarcinilor noii etape de dezvoltare a societății românești în care ne aflăm, a problemelor fundamentale ale întăririi rolului statului socialist în opera de edificare a socialismului și comunismului în România, ale perfecționării democrației socialiste pentru participarea activă și conștientă a întregului popor la făurirea propriului destin. Prezentînd în fața oamenilor muncii, a deputaților consiliilor populare și a tuturor organelor locale ale puterii și administrației de stat un amplu și luminos program de muncă și de creație, expunerea mobilizează puternic energiile și voința întregii noastre națiuni de a acționa cu abnegație și responsabilitate, de a-și consacra întreaga pricepere și inițiativă realizării mărețelor obiective ale Programului partidului, îndeplinirii obiectivelor și sarcinilor noului cincinal, mersului ferm înainte al României pe calea progresului și înfloririi sale multilaterale”.

Superioritatea noastră — oamenii noștri

TĂRIA partidului nostru — oglindită și cu prilejul organizării și a întregii desfășurări a Congresului consiliilor populare — rezidă, în primul rînd, în aceea că acordă o atenție deosebită principalei resurse a țării, pe care o constituie omul. Și de aceea valorificarea potențialului productiv al omului, înflorirea talentelor și aptitudinilor sale novatoare, dezvoltarea spiritului său gospodăresc, a capacității sale de a-și închina eforturile scopului nobil de propășire a patriei socialiste, a capacității sale de a se instrui continuu și a se autoperfecționa constituie preocuparea principală a partidului nostru.

Dealtfel toate realizările cu care ne mîndrim azi, industria noastră în impetuoaasă dezvoltare, agricultura socialistă, înflorirea noii culturi, nivelul din ce în ce mai civilizat al satelor și orașelor țării și în același timp perfecționarea relațiilor de producție și sociale, adîncirea democrației socialiste, lărgirea cadrului participării maselor la conducerea vieții economico-sociale, promovarea principiilor eticii și echității socialiste în întreaga viață socială, sînt opera muncii neobosite a întregului nostru popor condus cu pricepere și consecvență de partid.

Tot ceea ce ne propunem a înfăptui în noul cincinal urmărește ridicarea nivelului de trai al tuturor cetățenilor țării — țelul fundamental al întregii politici a partidului

TOVARĂSI ȘI TOVARĂSE ! OAMENI AI MUNCII DE LA ORAȘE ȘI SATE ! DEPUTAȚI AI CONSILIILOR POPULARE !

Strîns uniți în jurul partidului, al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însuflețiți de cele mai profunde sentimente patriotice, să dăm viață, prin munca noastră, istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea, luminuoaselor prevederi înscrise în Programul partidului, să înălțăm tot mai mindru și strălucitor mărețul edificiu al socialismului în România, să facem ca patria noastră scumpă să devină tot mai îmbelșugată și prosperă, să ocupe un loc demn în rîndul națiunilor lumii, afirmîndu-se ca un detașament activ al luptei mondiale pentru socialism, pentru colaborare și pace.

(din Chemarea Congresului consiliilor populare)

și statului nostru. Pe baza înlăptuirii mărețelor planuri de dezvoltare a economiei naționale se va asigura sporirea veniturilor oamenilor muncii, creșterea volumului desface-rilor de mărfuri, înlăptuirea unui amplu program de construcții de locuințe, se va dezvolta baza materială a învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii și artei. Și pentru ca omul noii societăți să-și poată dezvolta multilateral personalitatea, un obiectiv central al acestui cincinal îl constituie reducerea săptămîinii de lucru.

Gîndirea creatoare va fertiliza experiența constructivă și revoluționară de pînă acum ridicînd pe noi trepte de competență și elan efortul de înălțare a edificului socialist și comunist. Cei șapte mii de reprezentanți ai poporului adunați în Congres cunosc bine roadele muncii oamenilor din fiecare colț de țară și prețul în eforturi al fiecărei înlăptuirii, ei simt direct dificultățile ce se cer învinse pentru a se putea realiza ceea ce-și doresc mai mult oamenii locurilor pe care i-au reprezentat. Ei au trăit o experiență istorică importantă : au realizat un amplu și profund schimb de experiență și de idei, au participat direct la procesul de osmoză a ideilor politicii partidului cu năzuințele intime ale poporului. Au marcat demarajul unei noi forme a democrației socialiste în acțiune, au contribuit la deschiderea perspectivei adîncirii și lărgirii participării maselor populare la conceperea și înlăptuirea politicii țării.

În ampla expunere a secretarului general al partidului, în hotărîrile și în Chemarea Congresului consiliilor populare descifrăm direcțiile în care se va dezvolta economia și ansamblul vieții sociale a țării, descifrăm...

...Viitorul de aur al României socialiste

IDEALUL de înflorire a pămîntului românesc este concretizat în ample proiecte și planuri ce prefigurează contururile unei economii moderne și eficiente, dezvoltare economico-socială a tuturor județelor și localităților, valorificarea superioară a resurselor naturale, gospodărirea rațională a pădurilor și amenajarea complexă a apelor, sistematizarea localităților, orientările și căile dezvoltării generale ale țării în cincinalele viitoare, perioadă istorică hotărîtoare în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism.

Liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a patriei pînă în 1990 iar pentru unele domenii pînă la sfîrșitul secolului, elaborate de Congresul al XI-lea al partidului prevăd creșterea și modernizarea susținută a industriei astfel ca pînă în 1990 producția ei să fie de 6,5—7,5 ori mai mare decît în 1970 și de 70—80 ori mai mare decît în 1950 ; procesul de dezvoltare intensivă a agriculturii va determina realizarea unei producții totale de 2 ori mai mare în cincinalul 1986—1990 decît în perioada 1971—1975.

Cincinalul 1976—1980 este menit să continue consecvent politica de industrializare — producția globală a industriei urmînd să sporească în ritm mediu anual cu circa 11 la sută. Vor fi valorificate superior resursele de materii prime și energetice ale țării, vor crește impetuos metalurgia, construcția de mașini, chimia, industria materialelor de construcții va acoperi integral cerințele constructive ale

țării, iar dezvoltarea în ritm de 9 la sută a industriei bunurilor de consum va asigura cerințele realizînd o tot mai accentuată diversificare a produselor.

Aplicarea principiului echității socialiste se va concretiza și în realizarea exemplară a planurilor în profil teritorial menite să asigure dezvoltarea economică și socială a tuturor județelor și a fiecărei localități a patriei. Planurile teritoriale, programele de dezvoltare a platformelor industriale ale localităților, programele de creștere a producției agricole au fost dezbătute în toate șomunile și orașele și apoi la Congresul consiliilor populare ; ele exprimă atît cerințele generale ale economiei naționale cît și inițiativa și spiritul gospodăresc al oamenilor muncii.

Problemele înlăptuirii vastului program de sistematizare a localităților au fost amplu dezbătute în cadrul congresului. În expunerea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a atras atenția asupra tezaurului de experiență constructivă de care dispune poporul nostru și care se cere valorificat în noile condiții. Dragostea pentru frumos, simțul artistic și măiestria constructorilor români și-au pus amprenta de-a lungul veacurilor asupra unor zidiri trainice și de mare meșteșug. Edificii impunătoare și modeste locuințe din orașe și sate poartă pecetea simțului proporțiilor, al echilibrului, al științei de a îmbina materialele, piatra ori lemnul, de a sculpta stîlpii ori porțile, ele au imprimat ceea ce se cheamă specificul construcției românești, cu multitudinea lui de variante proprii fiecărui colț de țară. Tocmai de aceea trebuie respectate întocmai indicațiile date de președintele țării ca „În activitatea de sistematizare a localităților urbane și rurale va trebui să se aibă în vedere imbinarea armonioasă a arhitecturii moderne cu trăsăturile specifice ale arhitecturii tradiționale a poporului nostru, urmărindu-se ca fiecare oraș și fiecare comună să aibă o personalitate proprie, distinctă“.

Concepția unitară, de ansamblu, înalta responsabilitate ce caracterizează politica partidului nostru în general se reflectă și în amploarea programelor naționale de conservare și gospodărire rațională a pădurilor, de amenajare a bazinelor hidrografice și folosirea complexă a apelor. Într-o epocă în care procesul poluării provoacă îngrijorarea întemeiată a omenirii, România demonstrează prin fapte acțiunea conștientă și proiectată pe perioada pînă în 2010 în vederea protejării și amplificării patrimoniului forestier al țării. Codrul care a fost de veacuri frate cu românul, care i-a fost leagăn și adăpost în vremuri de restriște devine din obiect de exploatare nerațională, un obiect protejat de întregul popor.

Natura atît de frumoasă și darnică a României este obiect de preocupare pentru generația noastră care se străduiește astfel să o transmită viitorului neîntinată și mereu mai bogată.

Gîndire și acțiune

FOR DE GÎNDIRE COLECTIVĂ, Congresul consiliilor populare județene și-a concretizat concluziile dezbaterilor în documente de mare însemnătate pentru întreaga activitate economico-socială a țării.

Întreaga desfășurare a lucrărilor congresului a constituit o puternică demonstrație a unității indestructibile dintre poporul nostru și partid, o manifestație fermă a dragostei și devotamentului cu care poporul român urmează politica înțeleaptă a P.C.R. Chemarea Congresului consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale, adresată tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate este pătrunsă de un vibrant apel la simțămintele patriotice ale poporului nostru, un îndemn la acțiune în direcțiile esențiale ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Congresul a dovedit încă odată că avantajele social-politice decurgînd din natura orînduirii noastre sociale și acțiunea conștientă a poporului nostru constituie premisele sigure ale înfloririi unei civilizații noi, comuniste pe pămîntul României.

dr. Maria D. POPESCU

ECONOMIE NATIONALA

SISTEMATIZAREA TERITORIULUI NAȚIONAL — FACTOR FUNDAMENTAL AL DEZVOLTĂRII SOCIAL-ECONOMICE

TRANSFORMĂRILE ECONOMICE ȘI SOCIAL-CULTURALE, urmare firească a procesului de dezvoltare a societății contemporane, determină mutații în toate laturile, în structură și suprastructură în toate regiunile globului pământesc. Asemenea mutații generează un interes crescând manifestat în ultimul timp față de modul cum este structurată fizionomia de ansamblu a spațiului, față de influențele dezvoltării industriale, social-economice, efectele acestora asupra dimensiunilor infrastructurilor naționale sau regionale. În acest sens fiecare țară este angajată sau interesată în adoptarea unor acțiuni cu caracter continuu urmărind organizarea și echiparea complexă a teritoriului. Ansamblul unor astfel de acțiuni poate răspunde necesităților firești de restructurare și remodelare a organismului teritorial, potrivit posibilităților economice, specificului cadrului social și natural din interiorul fiecărui stat.

„Făurirea socialismului — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea sa la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orașenești și comunale — presupune dezvoltarea puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul al țării într-o concepție unitară și de largă perspectivă”. Un rol de seamă în realizarea acestui obiectiv fundamental îl are organizarea și sistematizarea teritoriului și a localităților.

Gestiunea științifică a avuției naționale

ASA CUM REZULTĂ din Programul partidului, factorul esențial care va avea o influență hotărâtoare în realizarea vastului program de sistematizare a județelor și localităților țării, de dezvoltare a tuturor zonelor geografice, va fi politica Partidului Comunist Român de repartizare echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.

Rezultatele obținute până acum sînt remarcabile, mai ales dacă ținem seama de situația din trecut care a generat inegalități teritoriale profunde în acest domeniu. Partidul nostru a dovedit o înaltă înțelegere a condițiilor și specificului geografic pe care îl reprezintă teritoriul țării noastre, precum și răspundere permanentă pentru ridicarea nivelului economic și social al tuturor zonelor patriei noastre. Este cunoscut faptul că în anumite condiții istorice și în confruntarea cu restricțiile caracteristice uneori reliefului, climei, solului, activitățile economice s-au grupat în trecut în anumite zone geografice sau centre mari. Asemenea situații, precum și alte practici potrivit cărora prioritate în amplasamente au avut văile și luncile riurilor, terenurile agricole productive etc. au generat, la un moment dat, anumite greutăți în dezvoltarea echilibrată a producției, în realizarea cerințelor eficienței economice și sociale scontate.

Potrivit orientărilor cuprinse în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., indicațiilor permanente ale conducerii superioare de partid și de stat, se acordă o atenție deosebită amplasării în teritoriu a tuturor obiectivelor economice.

Se urmărește astfel asigurarea respectării unor cerințe prioritare de natură geografică — teritorial economică și socială. Scopul acestor preocupări este de a asigura pentru fiecare amplasament economic o poziție economică geografică prin care să se obțină atît un echilibru în teritoriu cît și eficiență economică sporită, la nivelul tuturor unităților administrativ-teritoriale.

Numai în acest fel se va putea ca în cincinalul 1976—1980 să se asigure, în județele rămase în urmă, sporirea producției industriale în ritmuri mult mai înalte decît media pe țară, ceea ce va contribui nemijlocit la preponderanța industriei, atît pe întreaga economie, cît și în fizionomia fiecărui județ, fiecărei zone geografice.

Repartizarea rațională, echilibrată, a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, în cadrul planului național unic de dezvoltare economică și socială, se realizează prin imbinarea organică a criteriilor fundamentale, adică a celor teritoriale economice și a celor sociale, ca premisă indispensabilă a dezvoltării județelor și localităților. În practică, aceasta impune o corelare organică a tuturor caracteristicilor fiecărui județ, a gradului de concentrare a potențialului material și uman, a modului de utilizare a forței de muncă.

Realitățile deja cunoscute confirmă faptul că majoritatea județelor patriei noastre, marile zone geografice, dispun de resurse de bază necesare dezvoltării lor economice și sociale. Esențialul constă în a asigura prin procesul de amplasare a unităților productive un profil specific fiecărei zone, cu împlinirea corespunzătoare a principalelor sectoare de activitate.

Asemenea echilibru se realizează în practică datorită politicii și concepției clare cuprinse în Programul partidului nostru în legătură cu problemele demografice, cu gestiunea resurselor naturale, cu gospodărirea chibzuită a avuției naționale. Este grăitoare în acest sens politica judicioasă de punere în circuitul economic a resurselor de toate tipurile și din toate zonele țării, realizîndu-se o dezvoltare echilibrată, printr-o serie de acțiuni prioritare.

Înscrîm în acest sens, pe primul plan, dezvoltarea industriei ca ramură preponderantă și diversificarea ei nu numai în regiuni geografice mari, ci în toate zonele țării, conjugată cu implantarea în fiecare județ a unor industrii de vîrf de înaltă tehnicitate, de un ridicat grad de modernizare și de o mare eficiență economică. Avem în vedere industriei cum sînt: chimică, electronică, electrotehnică sau construcții de mașini. Este de specificat faptul că poziția economico-geografică a țării noastre, preocuparea continuă pentru valorificarea superioară a avuției naționale — resursele naturale — au permis și permit construirea — atît a complexelor de producție de dimensiuni corespunzătoare capacităților unităților productive caracteristice economiei moderne, cît și a unor întreprinderi de dimensiuni mai mici, care prin gradul de tehnicitate și eficiență economică, joacă un rol prioritar în valorificarea complexă a resurselor naturale. În acest proces complex de repartizare a forțelor de producție în teritoriu, o însemnătate din ce în ce mai mare o are împletirea armonioasă a activității industriale cu procesul de modernizare a agriculturii pe baza unui vast program de irigații și îmbunătățiri funciare.

Amplasarea rațională în teritoriu a forțelor de producție asigură totodată crearea condițiilor tot mai bune în vederea desfășurării legăturilor de cooperare între localitățile unui județ și localitățile județelor limitrofe, asigură deplina funcționalitate a așezărilor umane.

Asemenea acțiuni asigură în final creșterea nivelului de complexitate a activității economice și ca urmare firească, se asigură stabilitatea populației și diminuarea migrațiilor — sezoniere sau navetiste — folosirea eficientă a forței de muncă.

Dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării

REZULTATUL firesc al politicii de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării — principiu fundamental al procesului de sistematizare — constă în specializarea diferențiată, dar nu absolutizată a producției în profil teritorial, fapt ce duce la materializarea reală a sarcinilor planului național unic.

Se asigură astfel dezvoltarea capacităților de producție la nivelul exigențelor tehnicii moderne, precum și participarea marilor unități productive la procesul continuu ascendent de cooperare internațională. Trebuie totodată reținut faptul că datorită moștenirilor din trecut, în diferitele zone ale țării există încă suficient loc pentru realizarea unor structuri absolut necesare, pentru optimizarea valorificării resurselor materiale și umane, dezvoltarea macro și microproducției, fapt ce, în mod firesc, duce la ritmuri înalte de dezvoltare economico-socială a tuturor zonelor țării.

Este fără îndoială un atribut al înaltei responsabilități comuniste de a valorifica la maximum potențialul economic național, întreaga avuție națională, asigurînd condiții de viață egală pentru toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, ștergerii treptate a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat.

Realitățile obiective, relevă ca un imperativ al epocii contemporane tocmai necesitatea dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor în cadrul economiilor naționale, asigurându-se raporturi juste între industrie și agricultură, sudarea lor organică în teritoriu, în cadrul planului economic național.

Crearea unei industrii puternice proprii în fiecare stat este factorul hotărâtor al făuririi societății socialiste. În acest fel se asigură ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, se asigură independența și suveranitatea fiecărei țări. Despre modul în care se reflectă în teritoriu o astfel de politică economică așa cita doar un exemplu, al județului Vaslui.

Județul Vaslui, cu toată poziția lui geografică favorabilă din multe puncte de vedere, a cunoscut o dezvoltare reală doar în ultimii ani, tocmai ca urmare a politicii raționale de dezvoltare în profil teritorial a economiei noastre stabilită la Congresul al IX-lea al P.C.R. Față de anul 1965, de la o producție de 1.250 miliarde lei s-a ajuns în 1970 la o producție de 2.150 miliarde, în 1974 la 4 miliarde, iar în 1975 la aproape 5 miliarde lei. Aceasta înseamnă că în zece ani s-a realizat o creștere a producției de aproape 4 ori, ceea ce fără îndoială constituie un ritm înalt de creare de noi structuri economice. Este unul din multiplele exemple care demonstrează încă o dată preocuparea partidului nostru de a asigura dezvoltarea tuturor zonelor țării, ilustrează justetea politicii de industrializare a țării, politica de ridicare a bunăstării întregului nostru popor.

Asemenea exemplu ilustrează cu pregnanță faptul că nu poziția geografică — centrală sau de graniță — a unor zone sau unități administrative influențează asupra ritmului dezvoltării structurilor teritoriale, ci modul în care fiecare țară realizează sarcinile majore ale construcției societății noi. Evident că aceasta nu exclude și nu limitează cooperarea bilaterală sau cu mai multe state în cazul în care în zonele respective există posibilități reale de colaborare.

Marile realizări ale Republicii Socialiste România, în cadrul planului său unic de dezvoltare reflectate în teritoriu demonstrează eficiența valorificării unor resurse prin cooperare între diverse state — cum este potențialul hidroenergetic al Dunării. Rezultatele colaborării R. S. România și R.S.F. Iugoslavia sau cu R.P. Bulgaria, sint exemple destul de convingătoare. Deci, practic, nu poate fi vorba de vreun fel de integrare între raioanele de graniță, acțiuni care ar putea duce mai degrabă la apariția unor inegalități în dezvoltare, ci de crearea unor noi structuri economice în profil teritorial în limitele fiecărui stat și în cadrul prevederilor Planului unic național și al acțiunilor de cooperare între diverse state.

Pentru fiecare unitate administrativ teritorială, în marile zone geografice ale țării se conturează astfel un profil corespunzător specificului și cerințelor dezvoltării economiei naționale.

Litoralul românesc al Mării Negre, zone întinse din Oltenia sau Moldova de exemplu, mult rămase în urmă în trecut, au devenit în zilele noastre zone cu o economie complexă, zone în plină dezvoltare. Se dezvoltă, o puternică bază industrială în strânsă interdependență cu o agricultură intensivă. Cine mai poate gândi acum la reprofilarea unor astfel de zone într-o altă direcție prin implantarea artificială de sisteme și structuri inadaptable cerințelor solicitate de planul unic de dezvoltare social-economic al țării? Anacronic și totuși există unii geografi care amplificând rolul unor aspecte geografice teritoriale în dezvoltarea structurilor economice, cum ar fi distanțele între țări, denaturează esențialul în relațiile de colaborare între state. Este inutil de demonstrat că largirea schimburilor economice, cooperarea în producție pe care țara noastră o promovează cu alte state, participarea activă la diviziunea internațională a muncii nu depind de distanțe.

Țările socialiste sînt situate în poziții geografice și la distanțe destul de diferite unele de altele. Așa cum se arată în Programul Partidului Comunist Român, „extinderea cooperării în producție între țările socialiste în cadrul C.A.E.R. nu trebuie să aibă ca rezultat formarea unei grupări economice închise oi, dimpotrivă, să favorizeze participarea fiecărei țări socialiste la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice între state”, indiferent de distanțele sau zonele geografice în care acestea se află situate. De altfel, în cooperarea cu țările membre ale C.A.E.R., participarea Republicii Socialiste România la asigurarea comunicațiilor, transporturilor fluviale și maritime, la folosirea liniilor electrice de înaltă tensiune, participarea comună la crearea de mari obiective economice constituie un exemplu pozitiv de participare activă, într-un cadru corespunzător, la extinderea relațiilor economice și de cooperare în producție și tehnico-științifică cu toate țările socialiste.

Evident că asemenea idei nerealiste ca cele menționate nu au

nimic comun cu înalta eficiență și folosire rațională în comun a potențialului economic și social într-o zonă sau alta, nu rezolvă marile cerințe ale cooperării între state, ba, mai mult, ar putea duce la încălcarea flagrantă a atributelor independenței și integrității teritoriale ale statelor.

În documentele noastre de partid și de stat sînt cuprinse elemente realiste, științifice pe care se bazează organizarea social-economică a teritoriului, rolul acestei înalte opere naționale, pentru asigurarea dezvoltării armonioase a economiei în profil teritorial, pentru dezvoltarea colaborării tehnico-științifice, economice și culturale cu țările socialiste apropiate sau mai depărtate, cu toate țările lumii. În asemenea condiții, pornind de la aprofundarea cunoașterii realităților complexe din teritoriu desprindem direcțiile fundamentale care orientează repartitia forțelor de producție, rolul lor, în marea operă de transformare continuă, superioară, a teritoriului țării, localităților urbane și rurale, în așa fel încît să răspundă în cel mai înalt grad cerințelor actuale și de perspectivă ale societății socialiste multilateral dezvoltate.

Structurile economice și specificul geografic

SISTEMATIZAREA teritoriului prin dimensiunile și atribuțiile ei contribuie din plin la realizarea cerințelor contemporane, ale diviziunii muncii în cadrul național, precum și ale diviziunii internaționale a muncii.

În cadrul național sistematizarea teritoriului contribuie activ la cunoașterea cât mai complexă a resurselor, potențialului în general al teritoriului, la dezvoltarea multilaterală și armonioasă a economiei naționale, la orientarea științifică a investițiilor, avînd în vedere o repartitie teritorială cât mai rațională și eficientă a forțelor de producție.

De altfel, dezvoltarea armonioasă a economiei României în profil teritorial se constituie drept una din cele mai importante laturi ale politicii noastre economice. „Numai pe această cale se arată în cuvîntarea menționată a tovarășului Nicolae Ceaușescu — se asigură ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieții sociale...”. Asemenea politică consecventă contribuie direct la ridicarea nivelului de trai al întregului popor. Fiecare cetățean al țării, indiferent de naționalitate, se bucură astfel din plin de realizările civilizației noastre socialiste. Se creează condiții adecvate pentru participarea largă, directă la rezolvarea problemelor economice și sociale specifice așezărilor și zonelor geografice în care trăiesc oamenii și, implicit, pentru participarea lor la conducerea întregii societăți, toate acestea în cadrul liniilor directoare din vastul Program al partidului și în sensul umanismului socialist de care este animat.

Politica economică consecventă a partidului nostru demonstrează cu prisosință necesitatea dezvoltării proporționale a tuturor județelor și regiunilor geografice, în vederea ridicării continue a gradului de civilizație materială a întregului popor, asigurînd astfel un rol din ce în ce mai activ sistematizării teritorial-administrative și economice. La finele cincinalului revoluției tehnico-științifice, în 24 din județele patriei noastre (inclusiv Municipiul București), valoarea producției industriale va depăși cifra de 15 miliarde și numai 16 vor da o producție industrială în valoare de 10,1—15 miliarde lei. De remarcă, de asemenea, că circa 700 localități vor dispune de unități industriale de subordonare republicană, cu o producție de peste 10 milioane lei. Frecvența unităților industriale de stat locale și cooperatiste va cuprinde, de asemenea, peste 2.900 localități. Amintind că satele noastre sînt grupate în 2706 comune, alături de cele 236 orașe, înseamnă că de fapt fiecare unitate administrativă, dar mai ales comunele vor beneficia de avantajele acestui ritm al realizării planurilor în profil teritorial.

Potrivit Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților fiecare unitate administrativă — județ, oraș și comună — trebuie să se dezvolte pe bază de plan, în strînsă corelare cu programul general al țării. O asemenea cerință fundamentală solicită sistematizarea la o acțiune de amploare, concretizată la nivelul celor mai mici unități administrativ-teritoriale — comunele. Aceasta înseamnă, pe de o parte, planuri de acțiune concrete, reale prin care se asigură lichidarea moștenirii din trecut — localități dezvoltate anarhic, dispersarea de sate etc. — promovîndu-se o politică fermă de dezvoltare de centre puternice din punct de vedere economic și social, o dezvoltare deci echilibrată în profil teritorial a forțelor de producție.

Experiența partidului nostru, așa cum a fost concepută în documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 și fundamentată în documentele programatice ale Congresului al XI-lea, demonstrează că un proces de asemenea amploare și

complexitate nu poate fi lăsat să se desfășoare de la sine; restructurarea teritoriului, dezvoltarea rațională a localităților trebuie dirijată conștient, corespunzător intereselor generale ale fiecărei țări. Realizarea unei astfel de cerințe duce, implicit, la definirea profilului predominant al fiecărei zone a țării în funcție de resursele locale existente, un principiu fundamental care asigură o repartizare rațională a forțelor de producție, iar pe de altă parte, arată căile actuale și de perspectivă de dezvoltare regională, de accelerare a procesului de egalizare, de armonizare a nivelurilor economice în toate zonele geografice ale țării. Pentru a da viață unui asemenea principiu trebuie cunoscut îndeaproape potențialul fiecărei zone: resursele naturale, potențialul uman, căile de comunicație, profilul agricol, silvic etc. Este vorba, în esență, de un adevărat „bilanț geografic“ pe baza căruia să se grefeze acțiunile concrete de sistematizare, bilanț care nu poate fi compilat, improvizat din birou.

Trebuie să se țină seama riguros de legăturile și influențele reciproce dintre structurile economice și specificul zonelor în care ele se află. În concepția și practica partidului nostru realizarea unui astfel de obiectiv asigură o dezvoltare armonioasă a întregului teritoriu — cerință obiectivă a evoluției contemporane. Asemenea viziune, verificată de realitatea vie, infirmă de la sine ideile unor specialiști „de cabinet“ care subapreciază semnificațiile structurilor teritoriale naționale, specificul lor regional, se mențin pe linia abordării formale, superficiale a aspectelor teritoriale ale dezvoltării economiei socialiste. Este un adevăr bine cunoscut că formarea unei structuri teritoriale optime a economiei este posibilă numai în condițiile rezolvării decalajelor interne care mai există în interiorul țărilor, fapt ce determină, în mod obiectiv, ritmuri mai accentuate în schimbările din structura teritorială a producției, situație caracteristică în etapa actuală de dezvoltare a țării noastre.

Viața confirmă pe deplin eficiența măsurilor adoptate în ultimii ani de partidul nostru în direcția întăririi rolului organizatoric al statului, înlăturării verigilor intermediare și ca urmare asigurarea unei legături directe între organele de conducere și unitățile de bază — calea cea mai sigură pentru lichidarea diferențierilor economice în teritoriu.

Primul Congres al consiliilor populare a avut în acest sens o menire pe care și-a îndeplinit-o cu succes și anume de a dezbată și aproba — pe baza studiilor prealabile făcute cu participarea întregului popor — o serie de măsuri privind dezvoltarea economico-socială a țării, realizarea planului în profil teritorial și totodată, punerea în valoare a tuturor resurselor umane și materiale din cadrul fiecărei așezări umane și a zonei teritoriale în care se află.

În acest spirit statul nostru militează cu fermitate și pe planul relațiilor internaționale, pentru abolirea definitivă a vechilor relații care au generat marile decalaje dintre state și pentru instaurarea noii ordini economice și politice internaționale. De la sine înțeles că marile diferențieri care mai există între nivelurile de dezvoltare economică a statelor nu se rezolvă pe calea unor integrări formale a unor grupuri de țări, care nu ar putea decât menține și chiar accentua împărțirea lumii în săraci și bogați, ar menține zone imense ale globului în starea lor actuală de subdezvoltare. Este, în esență, vorba ca prin imbinarea dintre planificarea fizică și cea economică să se asigure o politică consecventă de amplasare rațională a forțelor de producție în propriile teritorii, realizând dezvoltarea proporțională a tuturor regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a popoarelor respective. În acest fel, prin planificarea fizică se asigură dezvoltarea rapidă a forțelor de producție în fiecare țară accelerându-se progresul lor industrial și procesul de egalizare a nivelurilor economice. În acest sens țara noastră se pronunță cu fermitate pentru o politică care să permită lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre nivelele economiilor naționale, cerință care trebuie să preocupe permanent atât fiecare stat cât și omnia în general.

În această accepțiune, prin sistematizarea teritorială-administrativă și economică în țara noastră fiecare oraș și chiar comună, încadrată în planul unic de dezvoltare social-economică joacă un rol predominant în transformarea calitativă a peisajului geografic. Dacă economistul poate privi, de exemplu, orașul doar ca un fenomen economic sau sociologul poate face abstracție de anumite însușiri cantitative sau teritoriale, în practică orice localitate — oraș sau sat — trebuie văzută, înainte de toate, ca pe un „peisaj“, ale cărui trăsături exterioare și interioare reflectă manifestarea tuturor elementelor activității umane acumulate într-un anumit teritoriu, de-a lungul vremurilor, în strînsă corelare cu complexitatea factorilor naturali. În acest fel, noțiunea însăși de așezare urbană sau rurală este organic sudată de specificul zonelor și gradul de organizare a peisajului geografic. Nu sînt puține cazuri cînd, ignorîndu-se asemenea realități obiective, s-au înregistrat eșecuri

vizibile în dezvoltarea unui oraș sau altul, în sistematizarea sau remodelarea rurală și urbană, în amplasarea unor obiective economice și ca urmare în configurarea unor structuri economice teritoriale. Iată de ce credem că nu greșim dacă afirmăm că un asemenea principiu de bază pe care trebuie să-l respecte sistematizarea „va stimula“, considerabil, întreaga activitate de cercetare științifică, acordîndu-se atenție sporită studiilor privind poziția în teritoriu și ierarhizarea centrelor precum și zonele de influență ale localităților care au condiții favorabile de transformare în centre urbane.

În acest amplu proces de sistematizare și ca urmare a dezvoltării economiei în profil teritorial, un rol sporit revine comunicațiilor — arterele de corelare a funcțiilor pe plan teritorial. Practica solicită o perfecționare continuă a mijloacelor de comunicație, diversificarea lor în funcție de profilul centrelor rurale sau urbane, de legăturile dintre structurile teritoriale, de relațiile de colaborare și schimburile cu statele vecine. Ca urmare, orice amenajare în teritoriu (regularizare a cursurilor de ape, baraje, canale navigabile, irigații etc.) se efectuează în strînsă legătură cu dezvoltarea în continuare a transporturilor, a comunicațiilor în general în interiorul cit și în exteriorul țării.

În acest sens se subliniază în documentele de partid principiul potrivit căruia sistematizarea va trebui să asigure dezvoltarea într-o concepție unitară a întregii rețele naționale de căi de comunicație, fapt ce va avea o influență de prim ordin în obținerea eficienței economice a repartizării teritoriale a forțelor de producție.

Optimizarea întregului sistem de transporturi potrivit cerințelor planului național unic de dezvoltare economică și socială asigură eficiența economică maximă, evită încrucișările și transporturile la distanțe mari, asigură reducerea substanțială a cheltuielilor de transport. În acest fel se realizează o mai bună participare la funcționalitatea sistemului de transport internațional. Transporturile, comunicațiile în general devin astfel factorii de înaltă eficiență economică, socială și culturală, de sudură organică între diferite centre și zone ale țării. Magistralele feroviare și rutiere, fluviale de interes internațional jucînd astfel un rol din ce în ce mai activ, operativ în cooperarea dintre state, asigură o intensitate crescîndă a fluxurilor și ca urmare, realizarea în mod cit mai eficient a diferitelor forme de colaborare reciprocă.

Pornind de la asemenea realități, verificate în practica relațiilor de colaborare multilaterală între țările membre ale C.A.E.R., de exemplu, noi considerăm că așa zisele „avantaje ale unirii pe bază geografică“ a transporturilor de pe teritoriile țărilor socialiste europene, propagate în unele lucrări din literatura geografică sau economică a unor țări, subestimează responsabilitatea fiecărui stat în gospodărirea avuției naționale ducînd la încălcarea atribuțiilor suveranității naționale.

Este important de reținut atenția asupra responsabilităților ce ne revin din Programul național de amenajare a bazinelor hidrografice și folosirea complexă a apelor, pentru ocrotirea tuturor apelor țării noastre. În același timp este de la sine înțeles că apa marilor fluvii care străbat poate chiar aproape un continent sau a mărilor care scaldă mai multe state devin un „bun“ care dă noi dimensiuni colaborării internaționale și se impun responsabilități sporite de ocrotire din partea fiecărui stat. Asemenea realități exclud „drepturi de grup de țări“. Dunărea, bunăoară, prin marile canale ce se vor crea — Rin — Main — Dunăre, Oder — Elba — Dunăre, prin rolul ei de magistrală europeană supusă unor puternice presiuni de poluare din foarte multe direcții nu poate fi concepută simplist, așa cum preconizează unii specialiști doar un „ax integraționist“ important al unor țări europene. În asemenea cazuri, este de la sine înțeles rolul pe care îl are fiecare țară în elaborarea și realizarea de planuri efective în vederea evitării poluării, folosirii raționale a unui astfel de potențial. Iată de ce și în planul nostru național de gospodărire a apelor, de amenajare complexă și sistematizare a teritoriului, Dunărea și zona ei aferentă ocupă un loc important.

Calitatea vieții și dezvoltarea așezărilor umane

RIDICAREA ECONOMICĂ, culturală și mai buna înzestrare edilitară a tuturor localităților rurale care au perspectivă de dezvoltare apare, de asemenea, în rîndul principiilor de bază ale sistematizării, ca o consecință firească a dezvoltării economiei în profil teritorial.

Se are în vedere creșterea preocupărilor pe linia ampli-

prof. univ. dr. Vasile S. CUCU

(Continuare în pag. 7)

EFORTURI CONCERTATE PENTRU ÎNFĂPTUIREA INTEGRALĂ A INVESTIȚIILOR

AMPLUL PROGRAM DE INVESTIȚII pentru anul 1976, în valoare de aproape 160 miliarde lei, prezintă o creștere de aproape 20% față de realizările anului 1975. Orientarea a circa 90% din efortul de investiții din acest an către ramurile producției materiale reflectă politica consecventă a partidului și statului nostru de a alocă an de an volume tot mai mari de resurse materiale, umane și financiare, ramurilor în care se produc bunuri materiale destinate producției și consumului, produse absolut necesare pentru dezvoltarea în continuare, în ritmuri înalte, a economiei și societății românești. Realizarea planului de investiții prevăzut în acest an se va materializa într-o creștere a potențialului de producție al țării cu 355 noi capacități de producție industriale și agrozootehnice mai importante, la care se adaugă un număr de peste 130 capacități reprogramate din 1975. În același timp, un însemnat volum de investiții va contribui la extinderea și modernizarea bazei mate-

riale a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și îmbunătățirii condițiilor de muncă și de locuit ale populației.

Capacitățile de producție și obiectivele social-culturale planificate să fie puse în funcțiune în anul 1976, împreună cu cele rămase de realizat din anul trecut vor contribui la creșterea producției industriale și agricole față de anul precedent, la sporirea rolului exportului și a desfacerilor de mărfuri către populație, la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru.

Înfăptuirea exemplară a sarcinilor sportive ale acestui an în domeniul investițiilor impune tuturor factorilor implicați — beneficiari de investiții, proiectanți, organizații de construcții, furnizori de utilaje tehnologice — să-și sporească eforturile, să colaboreze mai eficient decît în anii precedenți, să perfecționeze experiența acumulată în cincinalul trecut, pentru a realiza în mod ritmic — zi de zi, decadă cu decadă — volumele de investiții și de construcții-montaj planificate.

Accelerarea punerilor în funcțiune

MATERIALIZAREA finală a oricărei activități de investiții — punerea în funcțiune a noilor capacități de producție — este cu atât mai eficientă cu cît ea se realizează mai operativ, ceea ce permite o creștere a volumului valorilor de întrebuințare puse la dispoziția societății la un moment dat, micșorarea imobilizărilor neproductive în investiții neterminate, sporirea aportului investițiilor la realizarea venitului național. Care erau, la începutul anului principalele aspecte privind problema punerilor în funcțiune ?

La sfîrșitul lunii decembrie din 1975, pe lângă numărul mare de capacități productive puse în exploatare, au mai rămas unele, care, aflîndu-se într-un grad înaintat de execuție, puteau fi date într-un timp scurt în funcțiune. Pentru integrarea lor cît mai rapidă în circuitul productiv toate forțele beneficiarilor de investiții și ale organizațiilor de construcții au fost îndreptate spre accelerarea lucrărilor de construcții și instalații, pentru montarea utilajelor și aparatajelor, efectuarea probelor tehnologice și scurtarea, în acest fel, a perioadei rămase pînă la punerea lor în funcțiune. O atenție deosebită a fost acordată, de asemenea, obținerii unor ritmuri corespunzătoare în realizarea investițiilor la obiectivele cu termene de punere în funcțiune planificate în cursul primului trimestru din anul curent.

Înțelegînd importanța deosebită a respectării termenelor prevăzute de dare în exploatare, numeroase colective ale beneficiarilor de investiții, în strînsă colaborare cu cele de la șantierele organizațiilor de construcții executante, au luat măsuri ca, încă din prima lună a anului, întreaga activitate de pe șantiere să se desfășoare ritmic. Printr-o urmărire permanentă a mersului lucrărilor, beneficiarii de investiții au acționat operativ pentru aducerea pe șantier a utilajelor tehnologice, în timp ce constructorii, la rîndul lor, au asigurat o bună organizare a formațiilor de lucru și o riguroasă disciplină tehnologică și de muncă în executarea lucrărilor, potrivit graficelor. Acționînd în acest fel s-a reușit, la întreprinderea de șuruburi din Sighetul Marmației, de exemplu, ca la capacitatea de producție dată în funcțiune în devans, în decembrie 1975, să se adauge

în acest an un nou spor de capacități, fapt care a permis — pe acest șantier — realizarea integrală a sarcinii planificate de punere în funcțiune pe luna ianuarie 1976. De asemenea, colectivul de la Atelierul mecanic din cadrul Întreprinderii de alumina Siatina a reușit să pună în funcțiune în luna ianuarie, în devans cu 6 luni, o parte din capacitatea de producție de piese de schimb. Măsuri de aceeași natură au fost întreprinse și la capacitatea (reprogramată din 1975) „Secția de zincare din cadrul laminorului de benzi la rece de la Combinatul siderurgic Galați”, urmărindu-se punerea în funcțiune integrală în luna ianuarie 1976, reducerea perioadei cu care a fost depășit termenul planificat în anul trecut. Rezultate bune privind punerile în funcțiune s-au obținut în luna ianuarie a.c. și la Instalația de ortosecundar butilfenol din cadrul Combinatului petrochimic Brazi, la Întreprinderea de echipamente periferice București, în cadrul Tesătoriei de bumbac și finisaj Buzău și la Turnătoria de fontă Tirgoviște din cadrul Consiliului popular județean Dimbovița etc.

Este de subliniat faptul că un efort și mai susținut, bine organizat și urmărit zi de zi, ar fi putut grăbi punerea în funcțiune și a altor obiective industriale aflate — e drept — într-un stadiu înaintat de realizare, dintre care unele foarte importante pentru economia națională ca, de exemplu, Instalația de turnare continuă a oțelului de la Galați, capacitățile de oxid de etilenă, benzină, petrol și motorină și clorură de cianuri de pe platforma chimică de la Pitești, capacitatea de pentoxid de fosfor de la unitatea de îngrășăminte complexe Craiova, alimentarea cu apă a orașului Sebeș ș.a.

Sarcinile de investiții ale trimestrului I 1976 reprezintă 20,9% din planul anual. Realizările pe luna ianuarie au marcat un ritm de 4,7% din planul anual, respectiv 22,5% din sarcinile trimestrului I. Este un fapt care impune necesitatea ca, în lunile februarie și martie, ritmul lunar să crească la minimum 8,1—8,5% din planul anual, pentru a asigura realizarea în întregime a sarcinilor de plan pe primul trimestru al cincinalului. De asemenea, nu trebuie uitat faptul că realizările obținute în luna ianuarie a.c. se datoresc în mod deosebit eforturilor făcute de oamenii

muncii de pe șantierele metalurgiei, energiei electrice, construcțiilor de mașini și transporturilor și telecomunicațiilor care, prin depășirile de plan obținute, au reușit să acopere nerealizările de pe unele șantiere ale chimiei, agriculturii și ale unor consilii populare. Avînd în vedere situația semnalată, apare necesar ca, în luna februarie, colectivele de pe toate șantierele să ia măsuri de urmărire zilnică a îndeplinirii planului și, concomitent, cele care n-au realizat sarcinile lunii ianuarie, să realizeze și volumele restante. Ca urmare, se impune adoptarea unor noi programe de măsuri privind buna organizare a lucrului pe șantiere, corelarea și sincronizarea mai adecvată a sarcinilor de plan ale beneficiarilor de investiții cu cele ale organizațiilor de construcții și furnizorilor de utilaje, pentru stabilirea și urmărirea realizării ritmurilor care trebuie atinse în îndeplinirea planului de investiții. În acest fel se va asigura respectarea noilor termene reprogramate și, în același timp, a termenelor planificate de dare în exploatare.

Eforturi susținute pentru punerea în funcțiune a capacităților de producție prevăzute în trimestrul I 1976 trebuie depuse în continuare în special pentru obiectivele industriale de pe platformele chimiei (din Pitești, Borzești, Rimnicu-Vilcea, Rîșnov, Arad, Coșșa-Mică și Turnu-Măgurele), ale siderurgiei (din Galați, Reșița, Tirgoviște, Oțelul-Roșu), ale construcției de mașini (din București, Brașov, Arad) și ale industriei ușoare (din Cluj-Napoca și București), ramuri care, împreună, dețin 70% din totalul capacităților rămase a fi puse în funcțiune din anul precedent și a celor planificate pentru trimestrul I a.c. Acestor ramuri și șantiere trebuie să li se acorde înțietate și sprijin de către toți factorii angrenați în activitatea de investiții și, în primul rînd, de furnizorii de utilaje tehnologice și de către organizațiile de construcții.

În centrul atenției: asigurarea operativă a documentației

ASIGURAREA în continuare a unor ritmuri susținute în realizarea planului de investiții impune rezolvarea de urgență a unor probleme legate de începerea ime-

dată a lucrărilor pe șantierele noi. La loc de frunte se situează asigurarea operativă a documentației necesare. Astfel, la un număr de lucrări care au documentațiile tehnico-economice aprobate și la care ar fi trebuit ca în luna ianuarie finanțarea să fi fost deschisă și lucrările atacate, acest lucru nu s-a întâmplat din pricina nerezolvării unor probleme care privesc fie aprobarea scoaterii terenului din circuitul agricol, fie a demolării unor construcții aflate pe amplasamentele viitoarelor obiective de investiții. Este necesar ca titularii de investiții să se preocupe zilnic de întocmirea corespunzătoare a documentațiilor necesare obținerii aprobărilor legale arătate și să urmărească luarea tuturor celorlalte măsuri necesare pentru începerea la termenele prevăzute a lucrărilor.

O problemă deosebit de importantă, care necesită rezolvare urgentă, pentru a nu avea repercusiuni negative asupra realizării volumului de investiții prevăzut în acest an o constituie asigurarea tuturor studiilor tehnico-economice pentru obiectivele noi din planul pe anul 1976. Numărul cel mai mare de studii neaprobat se localizează la ministerele Industriei Chimice (24% din total), Agriculturii și Industriei Alimentare (21%), Industriei Construcțiilor de Mașini (16%) și Industriei Metalurgice (13%), fapt care impune desfășurarea grabnică a unei cit mai adecvate acțiuni de urmărire susținută a întocmirii, avizării și aprobării lor. Asemenea situații se regăsesc, de exemplu, la documentația privind bateriile 7 și 8 de la uzina cosco-chimică și secția cositorie din cadrul Combinatului siderurgic Galați, unde studiile se află abia în stadiu de elaborare. De asemenea, poate fi citat și cazul întreprinderii de piese auto și forjă Sf. Gheorghe, al întreprinderii de utilaj minier Tg. Jiu, Complexul petrochimic Năvodari, întreprinderea de articole tehnice din cauciuc și matrișeria Botoșani ș. a. unde documentația se află încă în faza de elaborare, deși lucrările sunt planificate să înceapă în trim. II a.c. Situația se datorește unei preocupări insuficiente din partea beneficiarilor și titularilor de investiții de a pregăti, încă din faza anterioară anului de plan, condițiile materiale necesare și în primul rând documentația tehnico-economică.

Această situație solicită proiectanții, or-

ganele de avizare din ministere, consiliile de conducere ale ministerelor să depună o activitate susținută pentru întocmirea, aprobarea sau supunerea cit mai operativă la aprobare a tuturor acestor documentații deoarece, la data adoptării planului pe 1976, se impunea ca acestea să fi fost legal întocmite și aprobate. În vederea rezolvării într-o perioadă scurtă a acestei probleme, fiecare minister a întocmit grafice cu termene concrete pentru fiecare activitate legată de elaborarea, avizarea și aprobarea studiilor tehnico-economice. Este necesar ca aceste grafice să fie urmărite însă zilnic de către organele de conducere colectivă din proiectare și din ministere. Această sarcină este mult ușurată de faptul că 58% din studiile tehnico-economice neaprobată sunt deja elaborate și se află în diferite stadii de avizare și aprobare, precum și ținând seama că 61% din acestea se referă la lucrări din competența de aprobare a ministerelor. Concomitent cu rezolvarea aprobării studiilor tehnico-economice trebuie să se treacă la întocmirea proiectelor de execuție, pentru ca imediat după aprobarea acestor studii să se poată deschide finanțarea și atacarea lucrărilor.

Livrarea utilajelor tehnologice —

intre termenele din contracte și realizări

O ALTĂ PROBLEMĂ importantă de care depinde realizarea ritmică a planului de investiții pe anul 1976 o constituie îmbunătățirea în continuare a activității de prospectare, contractare și livrare a utilajelor tehnologice. Este necesar ca în acest an să se asigure o mai bună corelare a termenelor de livrare a utilajelor cu termenele de dare în funcțiune a capacităților de producție. Furnizorii de utilaje din țară trebuie să-și coreleze îndeplinirea sarcinilor de producție cu necesitățile de montaj a utilajelor de pe șantierele de investiții. Și aceasta deoarece sunt încă mulți furnizori de utilaje care nu au livrat toate utilajele tehnologice cu termene încă în anul precedent, fapt ce a împiedicat realizarea la termen a unor capacități de producție importante. Astfel, nelivrarea la termen a utilajelor de către întreprinderea metalurgică Aiud, cu termene în semestrul I 1975, a împiedicat, până în pre-

zent, punerea în funcțiune a fabricii de var de la întreprinderea „Oțelul Roșu”. La întârzierea în punerea în exploatare a instalației de sodă caustică electrolică de la Borzești, a contribuit și nelivrarea la termenele contractate a vaporizatoarelor-separatori și a condensatoarelor, de la întreprinderea de utilaj alimentar Slatina și a filtrelor de clor de la întreprinderea de utilaj chimic Borzești. Nelivrarea mașinilor de trefilat de către întreprinderea „Independența”-Sibiu a împiedicat punerea în funcțiune a capacității planificate la întreprinderea de sîrmă și lanțuri Galați. De asemenea, fabricile de uleiuri de la Buzău și Carei n-au putut fi date în exploatare la termen din cauza nelivrării prietoarelor de către furnizorii din cadrul industriei construcțiilor de mașini ș.a.

Planul de investiții pe luna ianuarie putea fi realizat în condiții și mai bune dacă se livrau întreprinderilor de construcții, utilajele, mecanismele de construcții și mijloacele de transport necesare potrivit prevederilor planului. Exemplele de mai sus exprimă în mod convingător rolul important pe care îl are activitatea de asigurare cu utilaje a investițiilor. Tot atât de important este însă ca utilajele tehnologice, odată ajunse pe șantiere, să fie montate cu toată urgența și aduse în stadiul de a putea produce. Aici intervine rolul organizațiilor de construcții-montaj și al beneficiarilor de investiții care trebuie să organizeze echipe proprii de montori. Trebuie desfășurată o activitate susținută pe toate șantierele pentru lichidarea stocurilor de utilaje sosite. Grăbirea montării utilajelor se impune cu atât mai mult cu cit peste 30% din volumul acestora a depășit durata de staționare pe șantiere. Măsuri deosebit de urgente pentru grăbirea montării utilajelor se impun pe șantierele siderurgiei și cele ale chimiei de la Turnu Măgurele, Arad și Craiova.

Urmărirea permanentă, zi de zi, a rezolvării în termen a asigurării documentației și utilajelor pentru investiții constituie acțiuni necesare în realizarea unor ritmuri înalte de investiții, garanție a dării în funcțiune la termen a obiectivelor industriale și social-culturale prevăzute în programul de investiții din primul an al noului cincinal.

Gh. RUSCANU

Sistematizarea teritoriului național

(Urmare din pag. 5)

fiării și intensificării funcțiilor — primare, secundare, terțiare — la nivelul comunelor, aceasta pentru a crea condițiile necesare valorificării superioare a materiilor prime locale, a produselor agricole, vegetale și animale.

Pornindu-se de la realitățile actuale — resursele materiale și umane, poziția geografică a unor localități — este necesar ca în următorii ani să se creeze noi centre economice și sociale cu caracter urban. Se are în vedere crearea unor centre „tranzitorii”, cu caracter industrial-agrar sau agrar-industrial, după condițiile specifice, centre care să asigure urbanizarea întregului teritoriu.

În cincinalul 1976—1980, pe lângă preocupările de dezvoltare în continuare a tuturor categoriilor de orașe, un număr de 120 din comunele actuale se vor transforma în orașele agricole sau agroindustriale revenind în medie câte 2—4 pentru fiecare județ. Este vorba de centre cu peste 5 000 locuitori aflate la o distanță rezonabilă, care să aibă capacitatea se servească pe un plan superior populația din 4—5 comune apropiate.

Printre principii fundamentale ale organizării armonioase

a teritoriului se înscrie cerința majoră, consemnată deja în legile țării noastre, potrivit căreia sistematizarea trebuie să asigure apărarea cu strictețe și buna gospodărire a fondului funciar, urmărindu-se prin toate mijloacele economisirea terenului, această importantă avuție națională.

Mediul ambiant intră, de asemenea, din ce în ce mai mult în preocupările actuale de repartitie în teritoriu a forțelor de producție. Activitatea de sistematizare poate să preintimpine multe fenomene negative, printr-o concepție clară asupra;

- amplasării judicioase a zonelor funcționale;
- amplasării obiectivelor economice de producție în cadrul unor zone industriale;
- relațiilor armonioase dintre rezidență, locul de muncă și odihnă și factorii de mediu;
- organizării judicioase a spațiului construit ș.a.

Este vorba deci de o abordare cuprinzătoare a problemelor mediului ambiant, prin corelarea elementelor cadrului natural cu cele demografice, economico-sociale etc.

În toată problematica tratată în cele de mai sus, lucrările primului Congres al consiliilor populare, expunerea strălucită și profundă a tovarășului Nicolae Ceaușescu au dat soluții a căror realizare practică a devenit o sarcină a întregului popor, asumată în mod conștient, deoarece corespunde necesităților națiunii care este interesată în dezvoltarea economico-socială a întregului teritoriu al țării, în ridicarea calității vieții în toate sectoarele ei.

CINCINALUL
REVOLUȚIEI
TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

Autoutilarea — în fața progresului tehnic și a eficienței

NICICÎND, CA ÎN ACEȘTI ANI ai marii ofensive pentru ridicarea țării pe noi culmi ale progresului și civilizației, nu s-a afirmat cu atîta vigoare și pregnanță spiritul creativ al celor ce muncesc, marea lor putere de a rezolva, prin efort propriu, diferitele cerințe impuse de progresul neîncetat al științei și tehnicii. Se poate aprecia că fiecare colectiv de întreprindere a dobîndit o asemenea experiență, și-a creat o asemenea „școală” proprie, care îi dă puțința să acționeze cu maximum de siguranță și eficiență, să rezolve cele mai complicate probleme pe care le ridică procesele tehnologice de fabricație, promovarea tehnicii înaintate. O asemenea „școală”, este, și cea a autodotării sau autoutilării — în care se realizează mașini și utilaje, dispozitive și instalații, multe de concepție originală, brevetate ca invenții — recunoaștere fără echivoc, nu numai în țară, ci și în străinătate, a calităților lor. „Industria noastră — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să-și facă un titlu de cinste din a asigura, cu forțe proprii, mașinile, instalațiile, aparatura de măsură și control, utilajele de cercetare și piesele de schimb necesare economiei naționale”.

O experiență valoroasă în acest sens au dobîndit, alături de multe alte colective de muncă din țară, și cele din județul Arad. Despre realizările de aici, despre experiența acumulată, ca și despre direcțiile de acțiune privind amplificarea preocupărilor pe linia autoutilării acum în acest început de drum din anul cincinal ne propunem să scriem în cele ce urmează. Ancheta întreprinsă de Revista economică s-a bucurat de un sprijin substanțial din partea Comitetului județean Arad al P.C.R.

Cînd ingeniozitatea tehnică are cîmp larg de afirmare

OAMENII MUNCII DIN JUDEȚUL Arad — județ care a îndeplinit sarcinile cincinalului 1971—1975 la producția globală industrială cu 45 de zile mai devreme și a dat în plus o producție suplimentară de peste 1,5 miliarde lei — au început noul an de muncă cu dorința fermă de a înscrie noi și importante realizări în întrecere.

Printre factorii care au determinat realizările remarcabile din cincinalul trecut se numără și acțiunea de autoutilare — acțiune pe care, așa după cum am putut desprinde din părerile multor interlocautori care au luat parte la anchetă, fiecare unitate arădeană este hotărîită s-o amplifice în continuare, pentru a valorifica, pe de o parte, mai bine rezervele de creștere a producției și productivității muncii, de reducere a costurilor de producție, de ridicare a eficienței economice a întregii activități productive, iar, pe de altă parte, de a economisi importante fonduri valutare. Ce temeieri stau la baza acestei aprecieri? Prezentăm în tabelul nr. 1 cîteva cifre semnificative, care demonstrează nu numai dimensiunile autoutilării, ci și eficiența ei, mai ales în ce privește economisirea unor importante fonduri valutare.

Tabelul nr. 1

Unitatea	Numărul de mașini realizat	Valoarea fabricilor acestora (mii lei)	Fondurile economisite (mii lei valută)
Întreprinderea de strunguri	844	10500	10500
Combinatul de prelucrare a lemnului	1900	6000	900
I.T.C. „Liberitatea”	33	650	90
Întreprinderea de coacere „Victoria”	14	400	400
I.F.S.T.-Arad	30	100	-
Întreprinderea de spirit și drojdie	70	1000	-

Așa cum rezultă din tabel, numai Întreprinderea de strunguri și Combinatul pentru prelucrarea lemnului din Arad au realizat, în anii cincinalului, 844 și, respectiv, 1 000 de mașini, utilaje și dispozitive, care au depășit valoarea de 24 mi-

lioane lei. Dacă aceste mașini și utilaje ar fi fost comandate la întreprinderi specializate din țară sau aduse din import, ar fi trecut un timp îndelungat pînă la procurarea lor, s-ar fi cheltuit importante fonduri valutare, fapt care s-ar fi reflectat nefavorabil atît asupra activității de producție, cît și asupra eficienței economice. Or așa, numai 4 din cele 6 întreprinderi menționate în tabelul nr. 1 au economisit fonduri de aproape 12 milioane lei valută. La scara întregului județ economia dobîndită prin extinderea acțiunii de autoutilare în anii cincinalului precedent se estimează la mai bine de cîteva sute de milioane de lei.

Principalul în acțiunea de autoutilare este nu numai stabilirea numărului de mașini, utilaje sau agregate ce urmează a fi realizate ci, mai ales, a priorităților, în funcție de cerințele stringente ale producției pentru a putea fi cît mai operativ încadrate în fluxurile tehnologice de fabricație. Aceste principii au stat, de altfel, la baza întocmirii programelor de autoutilare din aproape toate întreprinderile arădene investigate. În mod deosebit s-au remarcat în această acțiune Întreprinderea de strunguri, unde a fost promovată o gîndire înaintată în stimularea activității creative.

De fiecare dată, în lumina sarcinilor anuale de plan, a nivelurilor indicatorilor calitativi, aici au fost și sînt analizate în mod amănunțit, cu sprijinul larg al întregului colectiv, posibilitățile fiecărei secții productive în parte, locurile „înguste” în care se cer introduse noi mașini, utilaje sau dispozitive pentru ca producția să se desfășoare în mod optim. În acest fel se ajunge la întocmirea programelor anuale de autoutilare și, în cadrul lor, la stabilirea priorităților ce se cer acordate executării unor mașini, utilaje sau agregate. Pentru 1971, de pildă, s-a prevăzut executarea unor mașini și utilaje în valoare de 3 283 mii lei, în 1972 de 3 275 mii lei, în 1973 de 3 730 mii lei, în 1974 de 6 026 mii lei, iar în 1975 de 6 000 mii lei. Prevederile respective au fost în fiecare an nu numai îndeplinite, ci și depășite.

În stabilirea numărului de mașini și utilaje ce urmau a fi executate s-a ținut seama atît de forțele de proiectare pro-

prii, cît și de sprijinul ce urma să fie cerut Institutului de cercetări și proiectări al centralei industriale respective, de nucleele de execuție existente în cadrul secției mecanic-șef al întreprinderii, de cooperările cu alte unități, de posibilitățile de aprovizionare etc. De exemplu, în ce privește forțele proprii de proiectare privind autoutilarea, pînă în primăvara anului 1973 a existat în întreprindere un nucleu compus din 11 ingineri și tehnicieni; în paralel, au acționat și colective de inovatori, care au realizat proiecte de utilaje de complexitate deosebită și, în plus, s-a primit un sprijin prețios din partea Institutului de cercetări și proiectări mașini-unelte și agregate București. Din 1973, există la Arad o filială a acestui institut, care execută o parte din proiecte.

Dat fiind faptul că nucleele speciale proprii de execuție s-au dovedit insuficiente, întreprinderea a încheiat în toată această perioadă, contracte de cooperare pentru executarea de piese sau subansamble cu Întreprinderea „Balanța” — Sibiu, Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București, „Hidromecanica” — Brașov și altele. Important de subliniat este faptul că eforturile depuse de întreprindere pentru rezolvarea diverselor probleme ce se iveau în domeniul proiectării, execuției, cooperării, aprovizionării, au fost puternic susținute de Centrala de mașini-unelte și mecanică fină din care face parte. Așa se face că, în cincinalul trecut, Întreprinderea de strunguri Arad a izbutit să realizeze peste 800 de mașini și utilaje.

Fără îndoială, o bună experiență în organizarea și derularea acțiunilor de autoutilare au dobîndit și alte colective din județ. Ca o caracteristică aparte distingem următoarele elemente ce merită a fi și în viitor dezvoltate: cooperarea statuată între diferitele unități în valorificarea unor posibilități, schimburile de experiență organizate de organele locale de partid, analizarea de către specialiști, la nivel de județ, a celor mai complicate probleme din unele unități pentru găsirea de soluții cît mai raționale etc. — toate soldindu-se cu rezultate remarcabile.

Eficiența — criteriul nr. 1 de apreciere

CA ÎN ORICE DOMENIU DE ACTIVITATE și în acțiunea de autoutilare trebuie ținut seama ca fondurile bănești cheltuite pentru fabricarea de noi mașini, utilaje sau dispozitive prin forțe proprii să influențeze pozitiv eficiența întregii activități a întreprinderii. Acest principiu a călăuzit și majoritatea întreprinderilor arădene. De aceea, încă în faza de stabilire a necesităților și a fundamentării costurilor fiecărui utilaj în parte, au fost luate în calcul efectele pozitive pe care le vor avea asupra creșterii producției, productivității muncii, cît și asupra diminuării costurilor de producție. Iată cum s-a reflectat la încheierea bilanțului, în unele întreprinderi, pe perioada 1971—1975, efectul construirii noilor mașini, utilaje

și dispozitive introduse în circuitul producției, la câțiva indicatori principali de plan (tabelul nr. 2).

Analizând cifrele din tabelul nr. 2 rezultă că, în unele cazuri ca, de pildă, la I.F.E.T. Arad, au fost dobândite realizări de-a dreptul spectaculoase atât în ce privește creșterea producției și productivității muncii, cât și în domeniul reducerii costurilor de fabricație. De altfel, din analizarea situației pe întregul județ rezultă că fiecare unitate a obținut în ultimii 5 ani economii de sute de mii și chiar milioane de lei datorită lărgirii acțiunii de autoutilare. Ceea ce se cere subliniat este însă faptul că introducerea în producție a noilor mașini și utilaje executate prin autoutilare a creat posibilitatea de a se valorifica noi și importante rezerve interne, de a se folosi mai bine, mai productiv, timpul de lucru, de a se utiliza mai judicios, materiile prime și materialele.

Sînt, fără îndoială, și situații care reflectă și unele aspecte nefavorabile. Bunoară, sînt cazuri cînd s-au cheltuit fonduri bănești și inteligență pentru realizarea unor mașini și utilaje într-o unitate cînd, de fapt, acestea se fabricau fie în mod curent, fie în cadrul programelor de autoutilare, de către alte întreprinderi. Lipsa de informare cit și de cunoaștere a acestora (lipsă atât a unităților în cauză, care nu și popularizează operativ produsele, cit și a centralelor industriale, care încă nu conduc în mod satisfăcător acțiunile de autoutilare în întreprinderile cele au în subordine) a determinat ca întreprinderea de vagoane, „Tricoul Roșu”, Combinatul de prelucrare a lemnului etc. din Arad, să se găsească în situația de a avea realizate unele produse, concomitent sau mai tirziu cu alte unități din țară. Firește, în toate cazurile s-au consumat bani, timp, eforturi etc.

Unele deficiențe care au influențat asupra creșterii costurilor unor mașini și utilaje realizate prin autoutilare sînt și cele care privesc **insuficiența cooperare dintre unitățile specializate din țară și întreprinderile beneficiare**. Desori, solicitarea de către cei interesați a unor ansamble sau subansamble de mașini de la unități cu profil specializat (întreprinderea de mașini-unelte și agregate — București, întreprinderea de strunguri Arad, întreprinderea constructoare de mașini Reșița, întreprinderea de mașini-unelte „Automatica” din București etc), nu s-a soldat cu rezolvări favorabile. La fel stau lucrurile și cu procurarea suplimentară a unor organe de asamblare metalice, de cauciuc și mase plastice. Faptul respectiv a condus și conduce la cheltuirea de fonduri materiale adesea mult mai mari decît este necesar în unitățile care trebuie să realizeze ansamblele sau subansamblele de mașini și utilaje care se fabrică în mod curent în unitățile specializate.

Sînt și situații contrare. Unele unități înroșesc în cadrul acțiunii de autoutilare, forță de muncă și fonduri bănești pentru realizarea unor mijloace de transport,

tablouri automate de comandă sau aparataj electrotehnic, cînd, asemenea produse pot fi obținute fără greutate și formalități îndelungate de la unitățile specializate din țară.

Noile sarcini reclamă acțiuni și eforturi convergente

ÎN ACTIVITATEA pe care urmează s-o desfășoare fiecare colectiv de muncă, în anii acestui cincinal, acțiunea de autoutilare are de jucat un rol important. Pe baza experienței acumulate, va fi necesar să se concentreze eforturile spre realizarea unor noi mașini și utilaje. Concomitent, este necesar să se stimuleze mai mult activitatea inovațională, astfel încît prin modernizarea sau înnoirea unor mijloace fixe din dotare să se ajungă la randamente de muncă mai înalte, la micșorarea efortului fizic, la valorificarea maximă a rezervelor interne. Ce s-a întreprins sau ce se va întreprinde în acest scop în întreprinderile arădene?

Este meritoriu faptul că în majoritatea unităților cuprinse în anchetă au fost stabilite din timp, pe baza unor studii și analize, programele de autoutilare, direcțiile și coordonatele unor acțiuni menite să reducă importurile, să faciliteze încă din primul an al acestui nou cincinal obținerea de cit mai însemnate economii materiale și bănești. Un exemplu edificator îl oferă în acest sens **întreprinderea de strunguri**. Volumul de autoutilări ce urmează a fi realizat aici în 1976 se ridică la circa 7 milioane lei. Tipurile de mașini și utilaje au fost nominalizate pentru întregul an și au fost luate măsuri încă din ultimele luni ale anului trecut, pe linie de proiectare, execuție, cooperare și aprovizionare, pentru a se asigura realizarea lor la termenele fixate. În alte locuri, cum este cazul **întreprinderii de ceasuri „Victoria”**, pentru mașinile și utilajele figurînd în planul de autoutilare pe acest an, proiectele au fost executate încă din 1975. De asemenea, la **Combinatul de prelucrare a lemnului**, unde urmează să se înfăptuiască în acest an, în cadrul autoutilării, citeva mașini de strunjit și de slefuit pentru profile din lemn, s-a făcut din timp aprovizionarea cu materiale, rămînînd să mai fie procurate doar unele elemente de automatizare. Acțiuni similare au fost stabilite și la întreprinderea de vagoane, „Tricoul Roșu”, Uzinele textile etc.

Cu toată activitatea pozitivă trebuie să arătăm că ancheta a dezvăluit și unele neajunsuri, care vor trebui înlăturate cit mai operativ acolo unde ele se mai manifestă. La cîteva din acestea ne vom referi în rîndurile ce urmează.

Încontestabil, existența centralelor industriale a facilitat și facilitează mult desfășurarea în bune condițiuni a programelor de autoutilare. Totuși, nu de puține ori, întreprinderile întîmpină greutăți fie în domeniul aprovizionării cu unele materii prime și materiale, fie în cel al cooperării cu alte întreprinderi. Practic, ce trebuie făcut pentru ca asemenea deficiențe să nu se mai repete? Din experiența unor colective de muncă rezultă că fiecare din cei interesați va trebui să-și contureze o **strategie proprie privind autoutilarea**, stabilindu-și din vreme nevoile de materiale, partenerii de cooperare. Avînd timpul necesar, se pot face investigații pentru a se ajunge la statornicirea de legături bune între diferite unități, la colaborare și sprijin reciproc.

Un alt neajuns este acela că în dome-

niul execuției, nu există întotdeauna **condiții optime de finalizare a acțiunilor de autoutilare**. Existînd nuclee restrînse de execuție care, în general, lucrează în cadrul serviciului mecanic-șef, acestea nu au posibilitatea să execute la timp și în bune condițiuni toate reperatele, ansamblele și subsansamblele, o parte din acestea fiind executate de către secțiile de producție. Or, de cele mai multe ori, acestea acordă prioritate îndeplinirii planului de producție la „zi” rămînînd să execute printre „picături” piesele sau ansamblele necesare pentru autoutilare. De aceea, sottom judicioasă propunerea făcută de unii specialiști de la întreprinderea de strunguri care opinează ca, **pentru unitățile mari, care se află în construcție, atelierele de autoutilare să fie prevăzute chiar din faza de S.T.E.** Pentru celelalte cazuri să se prevadă prin planul intern de producție al fiecărei unități capacitățile ce urmează a fi utilizate în diferite perioade pentru lucrări de autoutilare în secțiile productive, mecanic-șef, energetic-șef etc. Aceasta ar înlătura „tirguiele” cu unii șefi de compartimente, care nu dau totdeauna dovadă de solitudine cînd este vorba de îndeplinirea unor sarcini provenite în afara celor de producție cuprinse în plan.

În sfîrșit — și poate nu în ultimă instanță — se pune în mod acut problema existenței unui mai bun și operativ sistem informațional, în vederea evitării paralelismelor în executarea unor mașini și utilaje sau chiar a unor ansamble sau subsansamble. În ultimii ani — ce-i drept — în unele județe și ramuri de producție au fost făcute pentru progrese în această direcție. Cu toate acestea sînt încă multe întreprinderi care acuză faptul că nu știu cine realizează în țară elemente tipizate hidraulice sau pneumatice, care sînt unitățile care execută curelele de transmisie speciale etc., etc. Iată de ce se simte nevoia îmbunătățirii sistemului informațional în ce privește realizarea de noi produse sau materiale în cadrul fiecărui minister, iar publicațiile ce apar să fie cunoscute și în întreprinderile din celelalte ministere. În acest fel se va putea mijloci o cunoaștere temeinică a ceea ce s-a făcut în domeniul autoutilării, iar multe paralelisme ar putea fi evitate.

S-ar mai putea aminti ca o necesitate de viitor și **coordonarea mai bună a acțiunilor de autoutilare din întreprinderi de către fiecare centrală și minister**. Așa cum s-a subliniat de nenumărate ori în documentele de partid, este necesar să se ajungă și în domeniul autoutilării la o specializare a întreprinderilor pe unul sau mai multe produse, permițîndu-se astfel acoperirea cu asemenea mijloace a nevoilor economiei, creîndu-se chiar posibilități și pentru export. Apare, așadar, concludent faptul că **dintr-o acțiune declanșată în scopul rezolvării mai operative și eficiente a unor nevoi interne (renunțări la importuri) autoutilarea poate deveni (sînt cazuri cînd a și devenit) o sursă însemnată pentru lărgirea exportului**. Pentru aceasta se cere acționat cu grijă și răspundere, fiecare nouă mașină sau utilaj fabricat să poarte pecetea tehnicii contemporane, să se înscrie în parametri competitivi.

Există condiții ca, în acest cincinal al revoluției tehnico-stiințifice, să demonstrăm cu puterea faptelor că ingeniozitatea, spiritul inovațional și cutezanța fiecărui colectiv de muncă pot aduce noi și noi plusuri la sporirea tezaurului realizărilor țării — în tehnică, tehnologie și știință.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

Tabelul nr. 2

Influența acțiunii de autoutilare asupra principalilor indicatori (în perioada 1971-1975)

Unitatea	Creșterea producției industriale	Sporirea vitezei de muncă	Reducerea costului de cost
Întreprinderea de strunguri	8,00	15,00	7,00
Combinatul de prelucrare a lemnului	5,00	15,00	1,00
Întreprinderea de aplicarea metalelor pentru mobilier și bănești	2,47	3,59	0,23
Întrep. ceasuri „Victoria”	5,00	5,00	2,00
I.F.E.T. - Arad	32,80	21,20	5,40
Întreprinderea „Argeșana”	15,00	1,50	1,00

CINCINALUI
REVOLUȚIEI
TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

DIVERSIFICARE – UNIFICARE,
UN PARADOX CONTEMPORAN!

DIVERSIFICAREA este, fără îndoială, un aspect caracteristic al revoluției tehnico-științifice contemporane. „Excesul de opțiuni”, „Flexibilitate tehnologică”, „Piață segmentată” nu sînt decît denumiri diferite ale aceluiași fenomen: societatea modernă are nevoie de bunuri din ce în ce mai diferențiate. Diversificarea, înnoirea producției prin crearea de noi resurse de energie și materii prime, de noi materiale tehnice, de noi tehnologii, de noi utilaje tehnologice constituie — conform prevederilor Programului partidului — o orientare prioritară a cercetării științifice, în strînsă legătură cu cerințele producției materiale și activității sociale. În dezvoltarea impetuoasă a industriei noastre socialiste, efectele diversificării sînt evidente.

Poate mai semnificativ decît prin numărul de sortimente diferite, diversificarea se manifestă prin noi caracteristici calitative ale bunurilor materiale fabricate, prin inovații în funcționalitatea și structura produselor. Însăși noțiunea globală de calitate — și cu atît mai mult localizarea ei la fiecare produs în parte — a parcurs transformări revoluționare, înglobînd caracteristici noi, ca „fiabilitate”, „disponibilitate”, „menținabilitate” și apropiindu-se de conceptul ideal al ansamblului de performanțe care asigură satisfacerea optimală a unor anumite cerințe umane. Ținînd seama și de viteza crescîndă cu care se propagă aceste schimbări, nu sînt greu de înțeles criticile care se aduc activității de standardizare, pentru că nu a reușit să se posteze întotdeauna în pas cu faptele concrete. Ba, dacă ar fi să-i credem pe unli autori de lucrări de prognoză — „sfîrșitul standardizării se profilează deja la orizont”!

Diversificarea își găsește explicația obiectivă în două fenomene cu mare influență asupra comportării omului modern: proliferarea informațiilor și limitarea resurselor materiale. În fig. 1 am schițat un model simplificat al sistemului „știință-tehnologie” care stă la baza producției de bunuri materiale. Modelul arată legătura printr-o buclă pozitivă între cercetare-dezvoltare pe de o parte și metodele de producție, respectiv mijloacele de producție pe de altă parte. Fiecare din aceste bucle comportă o reacție inversă, în sensul că prin crearea de noi tehnologii și utilaje tehnologice cercetarea e alimentată cu un volum sporit de informații, care generează, la rîndul lor, alte surse de inovare a proceselor sau a echipamentelor de producție. Conform teoriei modelării dinamice a sistemelor în care mărimile evoluează exponențial, creșterea oricărui element în circuit declanșează o secvență de modificări care au drept rezultat o dezvoltare și mai mare a elementului inițial modificat. În cazul nostru, un anumit ritm de creștere a informațiilor tehnice utile determină o creștere mai accentuată a ritmului de diversificare a produselor și tehnologiilor, ceea ce face ca — la rîndul lui — ritmul de creștere a prelucrării informațiilor prin cercetare să sporească peste nivelul inițial.

Practic, este cunoscut faptul că, pe plan mondial, ritmul de diversificare sau de

inovare în diferite zone ale economiei (definit de exemplu prin „ponderea produselor sau tehnologiilor noi”, care nu existau în perioada de referință) s-a accelerat

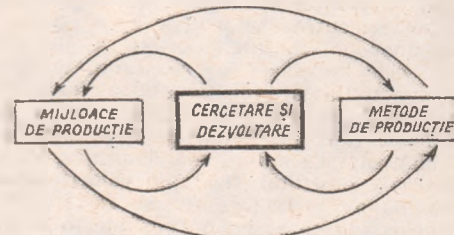

Fig. 1 - SISTEMUL „ȘTIINȚĂ-TEHNOLOGIE”

mult, atît în sectoarele de vîrf, caracterizate prin ritmuri foarte dinamice, cît și în alte setcoare, considerate „statice”. Ritmurile de inovare de 4—5% pe an, care reprezentau o medie în industria constructoare de mașini a țărilor avansate în perioada 1955—1960, au crescut, în ultimii ani, de 2—3 ori, atîngîndu-se în unele sectoare, ca de exemplu în electronică, ritmuri de peste 20%. Se știe că și industria noastră constructoare de mașini a realizat în ultimii ani ritmuri similare (în medie peste 15% pe an), ceea ce a contribuit în măsură însemnată la sporirea calității și competitivității mașinilor și utilajelor românești pe piața internațională și la satisfacerea crescîndă a cerințelor de dotare cu utilaje tehnologice a propriei noastre economii.

Diversificarea este promovată și de tendințele de optimizare a proceselor de producție, în special sub aspectul reducerii consumurilor de materiale și de energie. Există o corelație strînsă între gradul de utilizare a capacităților de producție sub aspect intensiv și nivelul de diferențiere a tipurilor de utilaje disponibile pentru echiparea unei anumite linii de fabricație. Astfel, utilizarea unui echipament tehnologic pentru tacte de producție inferioare posibilităților sale, deoarece nu a fost disponibil unul cu o capacitate de producție mai redusă, înseamnă de fapt o risipă de fonduri fixe. La fel se poate considera risipă utilizarea incompletă a posibilităților „calitative” ale mijloacelor de producție. E limpede că pentru a atinge un optim economic în exploatarea mijloacelor de producție, e necesar ca acestea să prezinte caracteristici cît mai apropiate obiectului propriu-zis al muncii. Deci, din acest punct de vedere, nu e nevoie de utilaje cu calități multiple, ci de mașini și echipamente cu calități diferențiate.

Dacă în sfera exploatarei mijloacelor de producție efectele economice ale diversificării acestora sînt pozitive, în sfera producției mijloacelor de producție reacția diversificării este negativă. În fig. 2 este dat schematic componența principalelor cheltuieli pentru lansarea unui produs nou. E limpede că prin fracționarea volumului prevăzut de producție asupra unui număr crescînd de sortimente, cota parte a cheltuielilor de pregătire care trebuie suportată de fiecare produs crește în

aceeași proporție. De altfel, ponderea importantă a cheltuielilor de cercetare-proiectare în valoarea unor produse de vîrf, ca de exemplu aparatură electronică profesională sau mașini-unelte speciale, mult peste media pe ramură, se explică mai puțin prin dinamismul tehnic al soluțiilor folosite, cît prin caracterul de „lucru pe măsură”, de unicat sau foarte mică serie a producției.

Această influență negativă a constituit și constituie în continuare o frînă puternică în calea promovării industriale a progresului tehnic. Tendința de a amîna scoaterea din uz a unor mijloace de producție pentru a le prelungi durata de amortizare a lungit considerabil termenul de generalizare a aplicării unor inovații revoluționare, ca, de exemplu, locomotiva Diesell în raport cu cea cu abur și tranzistorul în raport cu tubul electronic. Ultimii ani au confirmat însă victoria deplină a dinamismului industrial față de tradiționalism, a flexibilității tehnologice față de rigiditate. Industria țării noastre a urmat în mod consecvent acest curs, demonstrînd succesul unei politici de industrializare bazată pe dezvoltarea cu precădere a sectoarelor reprezentative pentru evoluția tehnicii contemporane. Pe plan mondial, industria (ne referim în principal la industria constructoare de mașini) a reacționat puternic la semnalul diversificării. Se poate afirma că nevoia de diversificare a produs mutații profunde în tehnica de producție a zilelor noastre, că „adaptabilitatea” a devenit un criteriu esențial de competitivitate industrială. Există cîteva direcții de bază care orientează aceste mutații și care contribuie astfel din plin la accelerarea revoluției tehnico-științifice contemporane: asupra a două dintre ele ne vom opri în cele ce urmează.

Standardizarea — într-un
cadru nou

PROFETII „sfîrșitului standardizării” avansează preziceri care nu pot fi acceptate decît de o viziune idealistă asupra noțiunii de progres. Evident că în condițiile diversificării accelerate a produselor industriale este tot mai greu ca standardizarea să-și îndeplinească toate acele funcții care i-au fost atribuite în etapele premergătoare revoluției tehnice contemporane. Practic, s-au dovedit ineficiente, chiar dăunătoare, încercările de a rigidiza prin standarde sau norme diferite forme constructive sau particularități tehnologice, în afara detaliilor dimensionale strict necesare interschimbabilității. În standardizarea condițiilor de calitate, unificarea metodelor de încercare s-a dovedit în multe cazuri mai utilă decît stabilirea unor limite, deoarece astfel de limite pot constitui și ele o frînă în evoluția produselor. Astfel funcția „descriptivă” a standardizării a devenit treptat desuetă și ne exprimăm părerea că acest proces se va accentua în viitor. În schimb, a ieșit în evidență că standardizarea a acționat insuficient în direcția raționalizării sortimen-

tale a produselor, că nu s-a pus destul în valoare funcția „selectivă“ a tipizării și unificării industriale. Dacă acceptăm ideea că diversificarea nu înseamnă creșterea haotică a sortimentului de produse, ci realizarea acelor sortimente care pot asigura satisfacerea în condiții optime a cerințelor științific fundamentate ale beneficiarilor, trebuie să concludem că — în actuala etapă — tocmai funcția „selectivă“ a standardizării **câștigă în importanță**, fiind necesară, totodată, consolidarea bazelor științifice ale modului de efectuare a opțiunilor.

Tratarea exhaustivă a modalităților de aplicare practică a acestei teze ar depăși mult cadrul fixat articolului de față. E suficient să spunem că în prezent se desfășoară, în cele mai importante ramuri economice, o **acțiune amplă de tipizare și unificare**, în cadrul căreia accentul e pus, în mod perfect justificat, tocmai pe latura selectivă. E încă o dovadă a caracterului științific al muncii noastre de planificare faptul că această acțiune este integrată în Planul unic de dezvoltare a economiei, fiind îndrumată și urmărită de organele centrale de sinteză și de guvern.

Asupra unui singur aspect vom insista în continuare, subliniind tocmai necesitatea ridicării muncii de standardizare pe o nouă platformă, prin studierea „integrată“ a problemelor, pe baza teoriei sistemelor. În acest sens, una din sarcinile cele mai importante puse de conducerea partidului în fața diferitelor ramuri economice constă în **elaborarea sistemelor de mașini** necesare dotării economiei, începând cu actualul cincinal.

Prin sistem de mașini trebuie să înțelegem un complex de utilaje și echipamente destinate îndeplinirii unei anumite sarcini economice, ca de exemplu producerea unui bun material sau efectuarea unui anumit serviciu pentru populație. Conform teoriei, orice sistem se caracterizează prin „funcție“ și „structură“. Funcția sistemului constă în general din efectuarea unui lanț de acțiuni, de operații; cu alte cuvinte, noțiunea de sistem trebuie privită întotdeauna strins legată de noțiunea de tehnologie, înțelegând prin „proces tehnologic“ tocmai succesiunea operațiilor care vor conduce, în condițiile date, de la „intrarea“ la „ieșirea“ din sistem. Structura sistemului constă din sortimentul de mașini, aparate, echipamente în general, necesare executării diferitelor operații și efectuării legăturii între ele.

Stabilirea sistemelor de mașini și utilaje, pornind de la concepția teoretică de „sistem“ reprezintă un mare progres în fundamentarea științifică a diversificării raționale a producției mijloacelor de producție. Sint cunoscute cazuri când ministere economice au cerut asimilarea unor utilaje pe bază de analize nesistematice, care n-au precizat suficient de clar locul utilajelor respective în procesul tehnologic deservit, n-au identificat în mod satisfăcător caracteristicile materialelor sau serviciilor care făceau obiectul operațiilor efectuate de mașină, gama capacităților de producție coordonată cu utilajele din amonte și din aval ș.a. În final, asimilarea s-a dovedit nerentabilă, prin scăderea numărului de utilaje comandate în raport cu cantitățile preeliminate în studiul de fundamentare. Astfel de situații s-au produs în domeniul utilajelor de construcții, dar exemplul nu e unic. Spre deosebire, **concepția integrată a sistemului, pornind de la funcția pe care trebuie să o îndeplinească, de la tehnologia tipizată a procesului, permite eliminarea dezvoltărilor paralele, a redundanțelor în asimilarea utilajelor, precum și o judicioasă corelare**

a caracteristicilor funcționale ale diferitelor elemente componente ale sistemului, astfel ca în final exploatarea să se poată desfășura în condiții optime.

Analiza structurii sistemului permite — pe de altă parte — identificarea subsistemelor cu funcționalitatea comună. Așa, de exemplu, aproape în fiecare sistem de mașini există utilaje care sînt destinate transportului între diferitele operații, sau altor funcții comune ca de exemplu acționarea, reglajul automat ș.a. Analiza în comun a subsistemelor cu funcții similare înlînite în mai multe sisteme, permite industriei constructoare de mașini de specialitate să extindă proiectarea de **familii de mașini și utilaje**, prin această denumire înțelegînd grupe de utilaje cu funcționalități similare, concepute unitar, deci înrudite constructiv. Un exemplu tipic îl constituie familiile de tractoare sau de autocamioane, ale căror caracteristici trebuie să rezulte din analiza sistemelor de mașini care folosesc mijloace de transport și tracțiune pe roți, și nu invers. Să nu vorbim deci de „sistem de mașini pentru tractoarele de 180 CP“, ci de **familii de tractoare corespunzătoare cerințelor rezultate din sistemele de mașini pentru mecanizarea diferitelor feluri de cultură**.

Dacă în domeniul menționat concepția integrată a utilajelor în sisteme și subsisteme este tradițională, nu același lucru se poate spune despre unele grupe de utilaj tehnologic, ca utilajul chimic, metalurgic ș.a. Pentru a da numai un exemplu, elaborarea sistemului de utilaje pentru producerea laminatelor ar permite industriei constructoare de mașini să execute nu numai unele caje de laminor și alte utilaje disparate, ci să organizeze întreprinderi specializate pentru producția familiilor de utilaje pentru laminarea propriu-zisă, transport, ajustaj ș.a.

Descompunerea sistemelor de mașini în subsisteme poate și trebuie adîncită, pînă la identificarea organelor de mașini de uz general care se pretează la tipizare constructivă, permițînd, de asemenea, producerea centralizată a acestora în familii sau serii unitare. În prezent, în conformitate cu directivele Congresului al XI-lea, este în curs extinderea unor astfel de acțiuni în domeniul aparatului hidraulic și pneumatic, mecanismelor de acționare, armăturilor ș.a. Lucrările desfășurate pînă acum demonstrează eficiența economică ridicată obținută în acest fel, prin reducerea cheltuielilor de fabricație și îmbunătățirea calității organelor de mașini.

Îată deci standardizarea intrată într-o nouă etapă, aceea a **„standardizării prin integrare“**, a construirii sistemelor de mașini. Ideile expuse nu urmăresc decît să sublinieze importanța lucrărilor inițiate pe această linie în cadrul planului de stat, sugerînd, de asemenea, angrenarea tuturor forțelor de concepție, din toate ministerele tehnologice, în acțiunea de elaborare a sistemelor de mașini. Ar putea fi luată

în considerare, de asemenea, o activitate de îndrumare metodologică a acestei acțiuni din partea Institutului român de standardizare.

Încheiem analiza noastră cu mențiunea că efectele economice ale acestui mod de aplicare a standardizării în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane nu se manifestă numai prin eliminarea redundanțelor, prin limitarea diversificării la ceea ce este efectiv necesar. Trebuie scoase în evidență efectele pozitive asupra vitezei de reacție la nou. Într-adevăr, **seretele ciclurilor scurte în realizarea unor produse noi nu trebuie căutate numai în „sărirea etapelor“, care comportă totdeauna o mare doză de risc, ci mai degrabă în realizarea produselor noi, pe baza concepției de sistem, care folosește în structura sa o combinație de subsisteme cunoscute**. Disponibilitatea unui sortiment vizat de astfel de subsisteme, în cazul nostru ansamble sau organe de mașini tipizate, constituie deci cheia adaptabilității industriei în procesul revoluționar pe care îl parcurem.

Sisteme de fabricație flexibile

ÎN GENERAL cînd încercăm să definim revoluția tehnico-științifică actuală ne gîndim la **automatizare**, dar nu la automatizare ca fenomen, deoarece ea s-a aplicat industrial încă din deceniile precedente, ci la dinamica automatizării, la extinderea în toate ramurile economice și la pătrunderea ei chiar în zona producției în loturi, a seriilor mici. Acest ultim aspect reprezintă o particularitate a revoluției tehnico-științifice contemporane în industria constructoare de mașini și asupra lui vom insista în cele ce urmează.

Metoda uzuală de proiectare a unui proces tehnologic automatizat se bazează întotdeauna pe descompunerea procesului într-o succesiune de „operații“, „faze“ și „mînuiri“ după care urmează elaborarea mijloacelor tehnice necesare înlocuirii muncii manuale cu operații efectuate automat pentru fiecare astfel de subdiviziune în parte. Dintre aceste elemente componente ale procesului, avînd fiecare funcții de execuție, de manevrare sau auxiliare, unele se pretează mai mult, altele mai puțin la execuția fără contribuția omului, astfel încît orice proiect se oprește la o anumită „treaptă“ de automatizare, considerată optimă pentru condițiile date. Independent însă de treapta de automatizare, din considerentele arătate rezultă că proiectarea oricărei mașini sau instalații tehnologice care să se preteze la funcționarea într-un ciclu mai mult sau mai puțin automatizat, trebuie să se facă ținînd seama de apartenența ei la un sistem de fabricație. Dacă legătura dintre noțiunile „tehnologie“ și „automatizare“ a devenit de multă vreme un loc comun, este surprinzător faptul că relația derivată dintre „tehnologie“ și „sistem de fabricație“ nu a ieșit în evidență — în industria constructoare de mașini — decît în ultimul timp. Această relație atrage atenția asupra cerinței de a conduce tehnologia de fabricație a unui produs sau a unei piese — sub forma integrării într-un sistem a întregului echipament tehnologic necesar.

Desigur, sisteme de fabricație s-au realizat și în trecut. Astfel industria de automobile este echipată în mare parte cu mașini speciale și linii de transfer, care constituie sisteme de prelucrare sau montaj a unor anumite piese sau ansamble, fabricate în serii toate mari. În schimb, în cele mai multe întreprinderi constructoare de mașini în care este dominant ca-

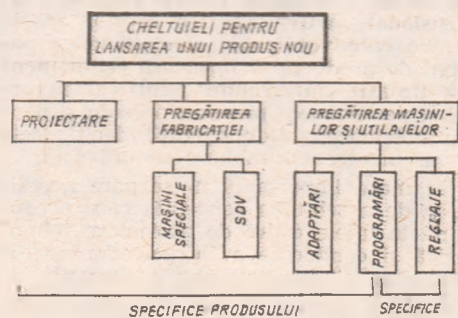

Fig. 2 - CHELTUIELI PENTRU LANSAREA UNUI PRODUS NOU

racterul de serie mică a producției, dotarea tehnologică s-a efectuat în mod preponderent cu mijloace de producție „universale”; considerând echipamentele specializate un apanaj exclusiv al producției de masă, în aceste fabrici s-a recurs la organizarea tehnologică a producției în sectoare profilate pentru a executa un anumit gen de operații (strungărie, frezare, sudare, montaj ș.a.), diferitele piese și produse trebuind să parcurgă un „itinerar tehnologic” complicat, cu pierderi mari de timp în transport și așteptare, cu continua intervenție a omului în execuție, comandă și supraveghere.

Accepția noțiunii de „sisteme de fabricație” face un mare pas mai departe atunci când e pusă în legătură cu noțiunea de „flexibilitate”, prin care înțelegem capacitatea unui sistem de fabricație de a se adapta fără dificultate la trecerea de la o sarcină tehnologică la alta. **În condițiile diversificării continue a producției, deosebit de activă mai ales în industria mijloacelor de producție, realizarea sistemelor de fabricație flexibile constituie probabil cea mai importantă manifestare a revoluției tehnico-științifice în metodele de fabricație specifice industriei constructoare de mașini.**

Înțelegem deci, prin sistem de producție flexibil un complex de mașini-unelte și echipamente tehnologice special constituit pentru a produce în condiții de automatizare mai mult sau mai puțin avansată, o anumită categorie de piese sau ansamble, capabil de a se adapta cu relativă ușurință la schimbarea piesei sau ansamblului executat. În general un astfel de sistem e constituit din subsistemul de „lucru”, compus din mașini-unelte și scule, subsistemul de „mișcare”, care cuprinde dispozitivele de transfer, alimentară, poziționare, și evacuare, subsistemul de „comandă”, care asigură funcționarea coordonată a tuturor elementelor componente și subsistemul de „control de calitate”, compus din aparate de măsură și alte dispozitive de verificare a operațiilor efectuate. În cadrul fiecărui subsistem pot coexista atât elemente „de catalog”, ca de exemplu mașini-unelte universale, dispozitive și scule tipizate, cât și elemente speciale, proiectate anume pentru sistemul respectiv.

Fără a intra în detalii în legătură cu teoria proiectării sistemelor de producție flexibile, vom arăta doar că la realizarea lor se au în vedere următoarele caracteristici de bază:

1. constituirea unor grupe de piese sau de ansamble cu caracteristici constructiv-tehnologice similare și organizarea producției pe principiul „celulelor de producție”, în conformitate cu regulile „tehnologiei de grup”;

2. disponerea operațiilor și înlanțuirea lor în cadrul unor linii de fabricație specializate pentru grupul respectiv de piese sau ansamble. În acest fel operațiile de transport și manipulare a pieselor capătă o importanță deosebită;

3. sistemul de fabricație e constituit pe principiul „modular”, în cea mai mare parte din blocuri tipizate. Realizarea lui presupune deci disponibilitatea unor „familii” de astfel de blocuri, având funcții de prelucrare, asamblare, transfer, poziționare, control ș.a.;

4. adoptarea unui sistem flexibil la o nouă sarcină de producție se face fie prin recombinarea modulelor din care e compus sistemul, cu introducerea — dacă e necesar — a unor noi module și eliminarea altora, fie prin reglarea diferitelor subsisteme, respectiv a mașinilor și echipamentelor care îl compun;

5. pentru asigurarea funcționării sistemului în condiții optime e nevoie să fie programate acele și parcursul în funcție de anumite programe de producție date. Pentru programare, ca și pentru întreaga conducere a procesului de producție se recurge din ce în ce mai mult la calculatoare electronice.

Proiectarea unor astfel de sisteme concrete, începută în cadrul Institutului de cercetări și proiectări de tehnologie pentru industria construcțiilor de mașini, a scos în evidență avantajele tehnico-economice însemnate pe care le aduce cu sine introducerea lor în industrie. Pe baza primelor rezultate obținute se poate susține necesitatea introducerii sistemelor de producție flexibile în următorii ani în toate sectoarele a căror producție se desfășoară în serii mijlocii, ca de exemplu mașini agricole, utilaje de construcții, organe de mașini de uz general ș.a. Deși este greu de apreciat cantitativ efectul economic al sporirii gradului de flexibilitate al dotării unui atelier, e suficient să spunem că valoarea investițiilor suplimentare necesare pentru realizarea sistemelor proiectate până în prezent s-a dovedit amortizabilă în timp scurt exclusiv din economiile de manoperă, ca urmare a introducerii unei tehnologii de grup și a sporirii nivelului de automatizare. Chiar în producția de serie mare a autovehiculelor va trebui să se evite în viitor dotarea cu linii și mașini automate rigide, în favoarea sistemelor de producție flexibile, ceea ce va reduce sensibil cheltuielile de dotare și durata pregătirii introducerii în fabricație a produselor noi. Faptul că industria noastră de mașini-unelte asimilează fabricația mașinilor-unelte cu comandă numerică, inclusiv a centrelor de prelucrare, creează condiții deosebit de favorabile pentru dezvoltarea sistemelor de prelucrare flexibile folosind în componența lor mașini comandate cu bandă perforată sau cu calculator de proces. **Apreciem că dezvoltarea pe scară largă a sistemelor flexibile de fabricație trebuie să constituie o sarcină prioritară a aparatului de concepție tehnologică care lucrează în industria constructoare de mașini.**

Pentru a facilita realizarea unor astfel de sisteme apar necesare completări ale programului de dezvoltare a producției de mașini-unelte, punind accentul mai puțin pe creșterea volumului de mașini-unelte universale și mai mult pe producția unui sistem larg de elemente componente tipizate, necesare construirii subsansamblelor de „prelucrare”, „manipulare”, „control”. Ținând seama că astăzi chiar sortimentul produs în țară de elemente tipizate clasice, folosite în construcția liniilor de transfer și mașinilor agregat rigide, este prea redus, se impune cu atât mai mult diversificarea fabricației de module de strunjire, freze și alezare-găurire, de diferite gabarite și clase de precizie, mese și suporturi de scule cu indexare, magazii de scule, dispozitive pentru control dimensional „activ” ș.a. Un capitol aparte pentru care vor trebui afectate noi capacități de producție îl formează **echipamentele tipizate „integrabile”** pentru transportul și poziționarea pieselor, precum și pentru efectuarea altor operații decât cele de prelucrare (asamblare, sudură ș.a.).

De mare importanță ni se pare necesitatea de a schimba concepția care predomină la unele cadre de proiectare tehnologică și conducere a întreprinderilor și centralelor industriale din construcția de mașini cu privire la dotarea întreprinderilor, preferința care se dă echipamentelor universale, costisitoare și complicate,

DIN CRONICA ÎNTRECERII

PRODUȘII SUPPLEMENTARE

● **La Combinatul siderurgic din Hunedoara s-a realizat, de la începutul anului, o producție marfă suplimentară în valoare de peste 1.5 milioane lei. Sporul de producție s-a obținut pe seama folosirii mai eficiente a capacităților productive și a potențialului tehnic și material.**

● Sporul producției marfă realizat la **Întreprinderea „Ciocanul” din Nădrag** de la începutul anului și până acum se ridică la peste 1 milion lei. Au fost livrate în plus importante cantități de tablă subțire, piese turnate și alte produse metalurgice, precum și un număr de peste 100 de mașini de gătit de tip „Electrovesta”.

● **Colectivul Hidrocentralei de la Porțile de Fier** a realizat peste plan de la începutul anului 10 milioane kilowați-oră energie electrică. Acest spor de producție a fost obținut prin mai buna folosire a hidrogenatoarelor și potențialului energetic al Dunării, factori ce s-au concretizat în depășirea cu aproape 2.5% a indicatorului de putere planificat.

● **Unitățile Centralei industriale de rafinării și petrochimice Ploiești** au înregistrat la producția marfă un spor evaluat la circa 20 milioane lei, rod al unui complex de măsuri și perfecționări tehnice aplicate în scopul creșterii productivității muncii și a indicilor de folosire a agregatelor și instalațiilor.

PENTRU CONSUMUL POPULAȚIEI

● **La Combinatul de prelucrare a lemnului din Arad** au intrat în fabricație noi tipuri de mobilă printre care se numără o garnitură cu motive decorative românești, dormitoare, sufragerii stil, piese de mic mobilier, toate realizate după proiectele elaborate de specialiștii unității.

● **Întreprinderile industriei ușoare** au livrat unităților comerciale în acest an, peste prevederile contractuale, aproape 400 000 mp țesături, 46 000 mp covoare, mai mult de 500 000 tricotațe, un însemnat volum de confecții, încălțăminte, jucării și alte produse. În acest an numai industria textilă va pune la dispoziția cumpărătorilor mai mult de 56 000 de articole în desene și poziții coloristice variate, din care 60% vor fi produse noi.

● Creșterea nivelului de tehnicitate a producției, mecanizarea proceselor tehnologice, folosirea rațională a suprafețelor de producție vor permite **industriei locale prahovene** să producă anul acesta, pe lângă utilaje tehnologice și mobilier, obiecte de uz casnic, articole de menaj și alte bunuri materiale a căror valoare depășește un miliard lei. Întreprinderile de industrie locală din județele Bacău, Neamț și Vrancea livreză la ora actuală fondului pieței industriei republicane și comerțului peste 4 000 de produse.

în convingerea că seriile mici de fabricație nu permit o dotare specializată. Scopul expunerii de până aici a fost să demonstreze că sistemele de prelucrare flexibile tind să realizeze o sinteză armonioasă între universalitate și specializare. **Sistemele flexibile reprezintă fără îndoială linia nouă în echiparea industriei constructoare de mașini sub impactul revoluției tehnico-științifice contemporane.** Ele introduc în locul conceptului static care predomină astăzi un concept dinamic, revoluționar asupra echipării proceselor de producție, în sensul adaptării flexibile a dotărilor la cerințele fabricației și optimizării pe această cale a procesului de producție.

ing. Ion CRISAN

DEZBATERE

„R.E.”

ROLUL ȘI FUNCȚIILE PRODUCȚIEI NETE ÎN SISTEMUL INDICATORILOR VALORICI [1]

ÎN CADRUL ECONOMIEI NAȚIONALE, sistemul de indicatori este chemat să exprime cât mai riguros aspectele esențiale ale întregii activități economico-sociale, să stimuleze desfășurarea unei activități economice cât mai eficiente, să asigure echilibrul material, financiar și valutar al planului național unic. De aceea, sistemul de indicatori este supus, îndeosebi în ultimii ani, unei permanente perfecționări și raționalizări, în vederea ridicării la un nivel calitativ superior a întregului proces de conducere și planificare a economiei naționale.

În practica economică, alături de indicatorii de maximă sinteză (produsul social, cheltuielile materiale de producție, venitul național, productivitatea muncii), comensurarea volumului de activitate și a rezultatelor economico-financiare obținute se realizează în lucrările de plan și statistice și prin intermediul indicatorilor: producția globală, producția-marfă, producția-marfă vindută și încasată, beneficiul, venitul net și producția netă.

În ultimii ani au sporit preocupările specialiștilor de a găsi soluții pentru folosirea indicatorului producției nete în mod curent, nu numai anual la nivel macroeconomic, ci și în cursul anului la diferite niveluri, în planificarea activității economice din industrie. Rezultatele experimentării acestui indicator au demonstrat utilitatea folosirii lui în activitatea de planificare și

analiză economică în industrie și în alte ramuri ale economiei naționale.

În scopul de a face cunoscute cititorilor revistei noastre și a supune analizei organelor de decizie principalele probleme în legătură cu conținutul, rolul, funcțiile și metodologia de calculare și raportare a indicatorului producția netă, redacția Revistei economice a organizat o dezbateră la care a invitat specialiști din organe de sinteză, învățământ superior, centrale industriale și unități productive, ale căror păreri și sugestii le publicăm succint în rindurile ce urmează, însoțite de unele concluzii ce se pot desprinde.

Participanți la dezbateră :

Anton CIOBANU, director economic în Centrala industrială de tractoare și mașini agricole ; **Vasile DUMITRESCU**, director adjunct în Direcția Centrală de Statistică ; **Dumitru DUMITRU**, inginer economist în Centrala industrială a viei și vinului ; **Alexandru GHEORGHIU**, profesor universitar la Academia de Studii Economice ; **Traian HASNAȘ**, șef de serviciu în Ministerul Finanțelor ; **Polixenia NICOLESCU**, economist preț de cost în Centrala industrială de prelucrări metalurgice ; **Dumitru OCHEANĂ**, inspector principal în centrala BĂNCII NAȚIONALE ; **Ion VASILE**, șef de serviciu la întreprinderea „Semănătoarea”.

Locul și funcțiile indicatorului

1. Producția globală — instrument de exprimare valorică a întregului volum al producției.
2. Producția-marfă oferă posibilitatea de apreciere a randamentului și rentabilității activității productive.

Vasile Dumitrescu : După cum se știe, acest indicator reprezintă valoarea nou creată în activitatea productivă calculată în prețuri curente de producție și cuprinde: fondul de retribuire a muncii, contribuțiile pentru asigurările sociale, beneficiile, impozitul pe circulația mărfurilor inclus în prețul de producție*, alte impozite și taxe, cheltuielile de deplasare, precum și alte elemente de muncă vie.

În ceea ce privește metoda de calcul, studiile întreprinse au urmărit, în principal, două obiective de bază: în primul rând, să se asigure calculul și raportarea producției nete cu un volum de muncă minim la nivelul unităților productive și, în al doilea rând, metoda să permită un calcul cât mai exact al indicatorului.

Soluția la care s-a ajuns a fost de a se folosi așa-numita metodă indirectă, care constă în aceea că din producția globală industrială se scad cheltuielile materiale de producție aferente, această metodă având asigurată baza de calcul: producția globală existentă în planul întreprinderii și cheltuielile materiale, care se planifică și se raportează în mod curent. Totodată, metoda oferă posibilitatea determinării relativ ușoare a producției nete și nu necesită eforturi prea mari pentru punerea la punct a evidenței, deoarece la baza determinării producției

globale industriale stau prețurile curente de producție.

Calculul producției nete poate fi efectuat și prin metoda **directă** sau de **repartiție**, respectiv prin însumarea elementelor sale componente. Există părerea — exprimată atât în presa de specialitate, cât și cu prilejul diferitelor dezbateri cu caracter științific, consfătuirii de lucru cu specialiștii din unități, centrale și ministere — că această metodă ar oferi o serie de avantaje, printre care amintim: un volum de muncă mai redus pentru calcularea și raportarea acestui indicator și o operativitate sporită. În această privință, mă asociez opiniilor potrivit cărora indicatorul producția netă ar trebui să se calculeze pe baza **metodei de repartiție**, întrucât asigură o delimitare precisă a fiecărui element component menționat mai sus și oferă posibilitatea unei grupări a acestora în producția netă pentru sine și cea pentru societate. În acest fel, fiecare unitate cunoaște precis cât îi revine ei din producție și cât datorează statului. După părerea mea, în stadiul în care ne aflăm este prematur să tragem o concluzie cu caracter definitiv cu privire la utilizarea producției nete în planificarea economică și urmărirea rezultatelor activității productive. Cu sprijinul specialiștilor din unitățile economice se poate stabili în ce măsură producția netă poate răspunde unor cerințe în planificarea și aprecierea rezultatelor activității productive a întreprinderilor. Experimentările de până acum au scos în evidență faptul incontestabil că indicatorul producția netă are unele calități, care i-ar conferi un rol important în cadrul sistemului de indicatori care caracterizează activitatea productivă.

Cît privește funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească, după cum se știe, în experimentările de până acum producția netă se folosește ca indicator de măsurare a volumului activității productive în funcție de care se stabilesc anumite stimulente. În prezent, la 145 de întreprinderi din industrie se eliberează fondul de

retribuire pentru muncitori și se acordă retribuirea individuală cadrelor de conducere în funcție de gradul de îndeplinire a planului la producția netă.

După cîte cunosc, există unele dificultăți în îndeplinirea acestui rol de către producția netă, datorită faptului că și acest indicator, ca și alții, este influențat de factori care nu sînt legați direct de efortul propriu-zis al întreprinderii. Unul dintre aceștia se referă la influența factorului structural, care face ca producția netă să oscileze în funcție de sortimentul produselor care se fabrică și de rentabilitatea diferențiată a acestora.

Mai există și unele probleme legate de stabilirea planului lunar. Planul cheltuielilor materiale de producție, care constituie element de fundamentare a sarcinilor la producția netă, este determinat trimestrial, iar întreprinderile îl defalcă pe luni destul de aproximativ. Din această cauză, orice factor conjunctural care apare în cursul trimestrului are influențe de ordin structural cu implicații asupra volumului producției nete realizate în perioada respectivă, ceea ce face ca gradul de îndeplinire a planului la acest indicator să prezinte variații foarte mari. De aceea, cred că **producția netă este un indicator mai expresiv cînd este folosit pe o perioadă de timp mai mare, de exemplu la nivelul unui trimestru și nu lunar.**

Avînd în vedere faptul că producția netă exprimă în bună măsură latura calitativă a activității unităților, influențată de factori cum sînt: utilizarea capacităților de producție, consumurile specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, sursele de aprovizionare etc., care depind în mare parte de activitatea cadrelor cu putere de decizie, **consider că ea poate servi ca indicator de acordare a retribuiției individuale numai pentru personalul de conducere.**

În concluzie, îmi exprim părerea că pentru măsurarea activității productive în industrie și stabilirea cuantumului stimulentei materiale în funcție de realizări, **cercelările trebuie orientate în di-**

recția alcătuirii unui sistem de indicatori în cadrul căruiă fiecare indicator să aibă funcții bine definite și diferențiate, astfel încât el să asigure o măsurare cât mai exactă a volumului de activitate, a mijloacelor alocate, precum și a rezultatelor economico-financiare obținute în raport direct cu fondurile ce au fost puse la dispoziția fiecărei unități economice.

Puterea cognitivă

1. Esențial în delimitarea rolului unui indicator este raportul : scop — mijloc.
2. Producția netă exprimă valoarea netă creată.
3. Influența modificărilor structurale.

Alexandru Gheorghiu: Raportul care există între scop și mijloc este o idee utilă în ceea ce privește conceperea sistemului de indicatori cu care se operează în practică. Adesea se confundă o problemă de tip „și”, cu o problemă de tipul „sau”, pentru că nu se analizează puterea cognitivă a indicatorilor în raport cu scopul urmărit. De pildă, se merge pe ideea de a critica utilizarea unui indicator ca producția globală pentru că nu răspunde scopului de comensurare a efortului propriu și se vine cu propunerea de a-l înlocui cu alt indicator cum este producția netă. Mai întâi, trebuie să determinăm foarte precis scopul pe care-l urmărim și în funcție de acesta să alegem mijloacele cu care operăm, Puterea cognitivă a indicatorilor nu este identică, nu toți pot răspunde aceluiași scop. Nu este o problemă de tipul „sau” (sau indicatorul producția globală sau indicatorul producția netă). Cu mult discernământ este necesar să se studieze care este puterea cognitivă a fiecăruia dintre indicatorii cu care operăm, apoi să fixăm scopul sau scopurile urmărite, în funcție de care trebuie să se aleagă indicatorii ce vor fi folosiți. Desigur că, sub acest aspect, indicatorul producția globală nu satisface sau nu răspunde aceluiași scop căruiă îi răspunde indicatorul producția netă. Este cunoscut că producția globală măsoară consumul total de muncă vie și materializată. Deci puterea sa cognitivă nu-i permite să răspundă scopului de a urmări efortul propriu. Producția globală poate să crească, pe baza schimbării raportului dintre munca vie și cea materializată, fără să existe efort propriu. Dar este evident că producția globală răspunde scopului de a comensura consumul total de muncă.

În ce privește producția netă, conținutul acestui indicator este munca vie. Consumul de muncă vie se apropie de efortul propriu, dar este supus și unei serii de influențe străine de efortul propriu. Ceea ce măsurăm prin producția netă nu este efortul propriu al întreprinderii, ci consumul de muncă vie, care la rândul său se compune din munca pentru sine și o parte din munca pentru societate.

Pentru calculul venitului național avem nevoie de indicatorul producția netă. Dacă ne referim la calculul efortului propriu al întreprinderii în activitatea productivă, trebuie subliniat că indicatorul producția globală și producția-marfă, ca și producția netă, nu cuantifică volumul acestui efort. Concluzia care se degajă este că de fapt nu putem atinge un asemenea scop decât printr-o analiză specială, care să

elimine influențele străine de efortul propriu.

În legătură cu problema funcțiilor indicatorilor, trebuie arătat că un indicator poate să îndeplinească una, două sau mai multe funcții simultan. Indicatorul în cauză poate fi instrument în planificare sau numai mijloc de reflectare (calcul statistic), poate să aibă funcție de cointeresare a unui colectiv mai restrâns sau mai larg (conducerea întreprinderii sau întregul personal al întreprinderii). Este evident că transpunerea în practică a unor asemenea funcții atrage un lanț de consecințe pe care se impune să le cunoaștem, astfel încât să dirijăm eforturile către rezultate superioare din punct de vedere economic.

Fiecare dintre indicatorii : producția globală, producția marfă și producția netă are limitele sale derivate din proprietățile sale cognitive. Nu putem pretinde ca un indicator (producția globală sau producția netă) să răspundă unui scop pentru care nu are putere informativă. Mă refer, în special, la urmărirea efortului propriu al întreprinderilor în obținerea producției. Atunci când aceste probleme nu sînt pe deplin limpezi și apar unele rezultate nedorite, se consideră de către unii specialiști că indicatorii sînt de vină. Este evident că o asemenea situație este dependentă și de funcțiile pe care le-a îndeplinit indicatorul în cauză.

De pildă, în ce privește producția netă, părerea mea este că nu trebuie să fetișizăm laturile sale pozitive comparativ cu producția globală. Trebuie să fim atenți la influențele sale, în primul rînd la influențele structurale. Acest indicator nu este ferit de modificările de structură care au loc în producția materială, cum ar fi raportul dintre retribuție și beneficii. De pildă, o deplasare în structura producției în favoarea produselor cu o rată mai ridicată a rentabilității sau a retribuției atrage după sine o majorare a producției nete.

Există un grup întreg de factori extrem de importanți în legătură cu funcțiile cu rolul producției nete în conducerea economiei, și anume factorii privind progresul tehnic care trebuie avuți în vedere pentru ca indicatorul producția netă să nu aducă deservicii economiei naționale printr-o utilizare inadecvată. Așa bunăoară, se știe că introducerea progresului tehnic conduce la reducerea ponderii cheltuielilor cu munca vie pe unitatea de produs. Aceasta înseamnă reducerea producției nete. Chiar dacă, o dată cu reducerea costurilor cu retribuția, crește beneficiul (prețul de producție rămînînd constant), trebuie să avem în vedere faptul că introducerea progresului tehnic atrage după sine, în genere, creșterea costurilor privind amortizarea și, în consecință, producția netă se reduce. De asemenea, asimilarea de produse noi poate să însemne introducerea în fabricație a unor produse cu o rată a rentabilității mai scăzută. Or, întreprinderile sînt interesate să promoveze acele produse la care rentabilitatea este mai ridicată și în acest mod indicatorul producția netă frînează introducerea progresului tehnic.

Mai există și intervenția altor factori, legați de măsura în care producția netă depinde de efortul propriu, și anume unele abateri de la buna gospodărire, care atrag după sine o serie de costuri cum sînt : dobînzii majorate la credite restante, amenzi, penalizări, locații CFR etc.

S-a făcut remarcă că s-ar putea calcula o producție netă curățată de aceste elemente. Nu este suficientă eliminarea acestor elemente, ca să considerăm că am

calculat producția netă bazată pe efort propriu. Este necesar să soluționăm și alte probleme ca : influența progresului tehnic, schimbările structurale ale producției, alte schimbări structurale legate de factori care acționează în procesul de producție (utilaje, materiale, forța de muncă), influența cooperării cu alte întreprinderi, influența reasezării de prețuri ș.a.

O altă problemă este cea în legătură cu diferitele variante de calculare a producției nete după elementele componente. Astfel, indicatorul se poate calcula ca :

— o producție netă completă, în care intră elementele consumului de muncă vie menționate plus impozitul pe circulația mărfurilor ;

— o producție netă comparabilă cu planul și cu indicatorii financiari (deci fără impozitul pe circulația mărfurilor) ;

— o producție netă utilă calculului efortului propriu, din care se elimină unele elemente străine de efortul propriu.

Aici subscris la cele spuse de tovarășul Vasile Dumitrescu, și anume că la calculele la scară macroeconomică elementul impozitului pe circulația mărfurilor nu poate fi omis. În același timp, este de semnalat că includerea impozitului pe circulația mărfurilor la scara microeconomică ar mări influențele unor elemente străine de efortul propriu. Cu alte cuvinte, scopurile sînt diferite : unul este scopul la scara microeconomică și altul la scara macroeconomică. Și nu se poate ca unul și același indicator să satisfacă deopotrivă două scopuri.

În legătură cu urmărirea activității întreprinderilor sub aspectul contribuției lor la realizarea producției, apreciez că un indicator care ar putea să rețină atenția este producția adăugată sau valoarea adăugată. Este indicatorul cu care se operează preponderent în calculul venitului național, produsului național brut etc. în țările capitaliste. Aceasta înseamnă, în principal, o combinație între producția netă și amortizări. Producția adăugată reflectă munca consumată de întreprindere fără adaosul a ceea ce primește din afară (materii prime, materiale, combustibil etc.). Un asemenea indicator răspunde unui anumit scop, acela de a măsura ce adaugă ca valoare întreprinderile în procesul de producție, care nu se suprapune cu cel al producției nete.

Producția netă prezintă multe avantaje din punctul de vedere al urmării aspectelor de eficiență economică. Totodată, este de semnalat că nefiind în afara unor influențe străine de efortul propriu, utilizarea acestui indicator nu înlătură analiza economică în scopul urmării efortului propriu în obținerea producției.

Doresc, de asemenea, să mă refer și la problema indicatorilor de analiză care se pot calcula pe baza producției nete. Poate fi construită o scară largă de indicatori afit privind rezultatele de ansamblu, cît și cele parțiale în utilizarea unor factori ai procesului de producție, ca de pildă : ponderea producției nete în producția globală, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete, randamentul fondurilor fixe etc. În funcție de scopul urmărit, asemenea indicatori sînt utili și oferă posibilități de informare, în unele cazuri impunîndu-se corelarea lor cu alți indicatori ai activității întreprinderilor.

Dezbateri consemnate de
Maria IONIȚĂ

*) Odată cu aplicarea prețurilor de producție reasezate, impozitul pe circulația mărfurilor a fost eliminat din aceste prețuri.

O pirghie în realizarea planului de export și cooperare internațională

ACȚIUNILE PROMOȚIONALE

PORNIND DE LA IMPORTANȚA pe care o capătă azi, în condițiile „exploziei produselor noi”, informarea cât mai completă asupra nomenclatorului de produse pentru export a beneficiarilor potențiali externi, Revista economică și-a propus să realizeze o investigație în rindul unor centrale industriale și întreprinderi de comerț exterior (I.C.E.) privind modul în care activitatea de publicitate externă se integrează strategiei de ansamblu a exportului.

Pentru a obține o imagine cât mai completă asupra fenomenului de publicitate externă, punând accent pe laturile calitative, alături de datele statistice obținute prin ancheta-sondaj, bazată pe chestionar, sint prezentate și opiniile unor specialiști din sistemul de comerț exterior și din învățământul economic superior.*) Această a doua latură a materialului dă posibilitatea reținerii cu mai multă exactitate a punctelor din mecanismul publicității externe unde trebuie prioritar acționat în vederea creșterii randamentului global.

Produs — preț — distribuție
— promovare

UNA DIN SARCINILE subliniate cu tărie în ultima perioadă de documentele de partid și de stat în domeniul comerțului exterior este creșterea eficienței — sporirea aportului comerțului exterior la creșterea economică, eliminarea tuturor posibilităților de scurgere a veniturii naționale pe calea schimburilor economice externe. Aceasta înseamnă în primul rând programe de export competitive, alinierea la cerințele pieței mondiale sub toate aspectele, respectiv după coordonatele marketingului: cu produsul, cu prețul, cu distribuția și cu promovarea. Se înțelege că alinierea se face prin afirmarea relațiilor de producție socialiste și nu prin concesii făcute practicilor capitaliste, exceselor societății de consum. Nu poate fi vorba de produse cu fiabilitate intenționat redusă, de umflarea rețelei de distribuție sau de cheltuieli publicitare pînă la 20% din cifra vânzărilor.

În privința publicității, de care ne ocupăm în acest studiu, atenția trebuie concentrată pe latura sa informativă, de construcție a pieței și de diferențiere a produsului prin forța de convingere a argumentelor calității și parametrilor tehnico-economici. Discrepanței recunoscute între bugetele publicitare trebuie să i se opună caracterul planificat, cadrul coordonat în care se desfășoară întreaga noastră activitate de comerț exterior, inclusiv publicitatea ca un element al strategiei de promovare.

Publicitate — în pas cu economia

ASA CUM ARĂTA tovarășul prof. dr. Alexandru Puiu, șeful catedrei de Relații Economice Internaționale a Academiei de Științe Economice, în deschiderea dezbaterii amintite, în România, instituirea monopolului de stat asupra comerțului exterior a creat premisele dezvoltării planificate a acestei activități inclusiv a publicității externe. Coordonată centralizat de sectorul de specialitate din cadrul Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, activitatea de promovare a exportului se desfășoară îmbinând armonios acțiunile la nivel macroeconomic cu cele desfășurate de întreprinderi — la nivel microeconomic. Printre factorii ce au impulsional în mod deosebit activitatea de promovare se aminteau:

— modificarea radicală în anii socialismului a ofertei de export a României, care a impus desfășurarea unei activități susținute de prezentare a acestor succese economice, a noului potențial comercial al țării noastre;

— politica externă a României, care își găsește aprecieri elogioase pe toate meridianele globului, ne-a atras mulți prieteni, dornici să cunoască și realizările economice ale României socialiste;

— dezvoltarea schimburilor și a cooperării economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiului avantajului reciproc. Își găsește finalitatea în stabilirea de tranzacții economice cu firme din toate cele cinci continente.

Camera de Comerț și Industrie a R. S. România a răspuns acestei cereri în continuă creștere, prin diversificarea activității sale editoriale, prin crearea de întreprinderi specializate: Întreprinderea de târguri și expoziții și Agenția Internațională de Publicitate „Publicom”; începînd din 1970 Bucureștiul este gazdă a unui Tîrg internațional biennial; sint organizate în țară numeroase alte expoziții internaționale pe ramuri, subramuri sau grupe de produse, la care se adaugă participările la târguri și expoziții peste hotare. O gamă variată de activități promoționale solicitînd multă energie, pricepere și fonduri, care s-au dezvoltat cu dinamismul caracteristic economiei românești.

Cunoașterea imaginii produselor

UN PRIM ASPECT investigat prin anchetă s-a referit la cunoașterea imaginii pe piața externă a produselor comercializate. Compararea răspunsurilor obținute de la reprezentanții celor două verigi ale sistemului de comerț exterior — producător — permite să se tragă unele concluzii nu numai strict asupra problemei investigate, dar și asupra funcționării sistemului de relații dintre cele două verigi. Astfel, dacă exportatorii declară, în proporție de 100%, că cunosc imaginea produselor comercializate, producătorii numai în proporție de 85% au dat răspuns afirmativ la această întrebare, ceea ce semnifică, pe de o parte funcționarea deficitară a sistemului informațional între producător și exportator, iar pe de altă parte lipsa, în unele cazuri, a unor preocupări sistematice în acest sens. Demn de reținut în legătură cu prospectarea pieței produsului este remarcă pe care o făcea la o recentă sesiune a Asociației

Tabelul nr.1

Forme de promovare	Producători (%)	Exportatori (%)
1. Campanii publicitare	35	15
2. Ambalare, design	25	60
3. Metode de promovare a vânzărilor	35	50
4. Facilități de credit acordate	55	50
5. Participări la târguri, expoziții	65	85
6. Acțiuni publice	35	25

Române de Marketing (AROMAR) tovarășul ministru, secretar de stat Nicolae Nicolae, președintele Asociației, în legătură cu buna cunoaștere a pieței pe care o dovedesc inventatorii noștri, ce desfășoară pe cont propriu cercetări de marketing. Oare nu toți producătorii au această curiozitate să-și cunoască locul în ansamblul producției mondiale? Răspunsul la această întrebare îl constituie probabil faptul că „utilizarea marketingului ca o cale de promovare a exporturilor” este — după cum a arătat ancheta — o activitate desfășurată de numai două treimi din producători, față de 100% întreprinderi de comerț exterior.

Experiența I.C.E. Româno-export

O EXPERIENȚĂ interesantă în obținerea informațiilor de marketing necesare fundamentării strategiei publicitare deține I.C.E. Românoexport. În elaborarea programelor de promovare pe mărfuri se utilizează fișe întocmite de către reprezentanții întreprinderii la agențiile economice, cuprinzînd date statistice cu privire la importul produsului pe piața respectivă, caracteristicile cererii, posibilitățile de introducere ale produselor, etc. Utilitatea deosebită a acestui sistem de fișe a determinat întreprinderea, după cum arăta tovarășa Elena Barbu, șefa serviciului conjunctură-marketing, să-și propună pentru acest an extinderea sistemului pe toate piețele de interes. Programul de promovare a exporturilor Românoexport pe piața S.U.A. elaborat după acest sistem, a dat rezultate foarte bune. Pregătirea pe această bază a delegațiilor de contractare a eliminat eventualitatea ca acestea să fie confruntate cu cereri complet necunoscute, a permis pregătirea unor mostre adecvate ce au fost prezentate în expoziția special organizată pentru contractări, iar publicitatea făcută din timp în jurul expoziției a atras firmele de specialitate cu care s-au încheiat importante contracte. Iată deci cum se poate realiza cu mijloace la îndemîna fiecărei întreprinderi de comerț exterior, o fundamentare solidă a programelor de promovare.

Relația promovare — înnoire

BAZA DE DATE necesară elaborării strategiei publicitare trebuie să conțină în primul rînd date privind politica de pla-

* Opiniile exprimate în cadrul dezbaterii: „Promovarea exportului și cooperării economice internaționale prin publicitate și relații publice” organizată de Facultatea de comerț — A.S.E. împreună cu Filiala București a Asociației Române de Marketing și Camera de Comerț și Industrie a R.S. România — decembrie 1975.

- Cum puteți afla imaginea produselor dv. pe piața externă ?
- Sînt oare rentabile investițiile în „construcția pieței” ?
- De ce nu este posibil să faci publicitate fără marketing ?
- Care sînt regulile comunicării publicitare ?

nificare și dezvoltare a produselor. În acest sens specialiștii din întreprinderile de comerț exterior au arătat că în practica cu-

final al producției — satisfacerea unor nevoi de consum.

Exportul pe piețele capitaliste, caracte-

rizate printr-o dură concurență, amplifică pînă la rangul de prioritate necesitatea eforturilor de lansare publicitară, date fiind cheltuielile mari pe care firmele capitaliste le fac pentru publicitatea produsului, diversitatea de forme de publicitate sub care se urmărește persuasiunea consumatorului — industrial sau individual.

După aprecierea tovarășului **Emanoil Tudori**, (șef serviciu conjunctură I.C.E. Uzinexport), soluția ar fi introducerea în planul tehnic de asimilare de produse noi a unor obligații pentru proiectant și producător de a pune la dispoziția exportatorului în timp util elementele necesare prezentării noului produs. Eventual să se elaboreze o documentație special destinată exportatorului, astfel ca la realizarea seriei zero materialul publicitar să fie deja elaborat.

„Programele promoționale”, — cum le perfecționăm ?

CUM ÎNTREAGA activitate de marketing are încă numeroase căi de perfecționare în întreprinderile noastre, ni s-a părut interesant să vedem dacă apare necesară asistența tehnică în rezolvarea diferitelor aspecte ale elaborării și îndeplinirii programelor promoționale, iar dacă răspunsul este afirmativ care sînt forurile chemate să acorde această asistență. În tabelul nr. 2 sînt exprimate prin cifre romane prioritățile exprimate de eșantion.

Desigur că acestor cerințe exprimate trebuie să li se răspundă la un nivel de exigență cit mai ridicat, și în acest sens, trebuie văzut în ce măsură organismele respective sînt pregătite să acorde asistența solicitată lor. Dar asupra acestei probleme vom reveni în partea a doua a materialului.

Locul și rolul studiilor de oportunitate

AVIND ÎN VEDERE multiplele criterii ce trebuie luate în considerație la oferirea la export a unui nou produs, ne-a interesat „Dacă se întocmesc studii de oportunitate privind introducerea în nomenclatorul de export a unui nou produs”. Afirmativ la această întrebare — au răspuns 60 la sută din producători și 25 la sută din exportatori, cifre ce denotă lipsa unor preocupări organizate în unele unități economice. În ceea ce privește capitolul de marketing al studiului tehnico-economic, în cazul în care produsele sînt rezultatul unei noi investiții, atunci cînd apare produsul nou studiul tehnico-economic este deja învechit — după cum arăta Centrala de electronică și tehnică de calcul, și nu mai poate satisface nevoia informării de marketing.

Motivația ofertării la export de noi produse se sprijină, în ordinea de prioritate indicată de respondenți, pe următorii factori : (I.) Cereri formulate de clienții externi ; (II.) Necesitatea echilibrării balanței import/export a centralei ; (III.) Dimensiunea seriei economice ; (IV.) Prioritatea tehnică.

Această ordine de prioritate indică oarecare pasivitate în orientarea strategiei de înnoire a nomenclaturii de export, nota dominantă fiind încă acțiunea reflexă de a răspunde unor cereri și nu inițiativa producătorului de a-și impune pe piață produsele sale originale. Semnificativ este faptul că și în I.C.E.-uri pe primul loc în motivația alegerii partenerilor este tot „răspunsul la cererile primite”.

În această primă parte nu au putut fi atinse unele aspecte deosebit de interesante cum sînt : publicitatea prin mass-media, prin țiguri și expoziții, problemele organizării activității de publicitate, ale pregătirii cadrelor. Aceste aspecte vor fi prezentate într-un număr viitor al revistei.

Ioan GEORGESCU

Tabelul nr.2

Natura serviciului de asistență	MCRCEL ^x	Direcțiile speciale din ministere	Camera de Comerț și Industrie	BRCE	Invățămîntul economic superior de specialitate	AROMAR
a. Informații privind legislația și uzanțele comerciale	I		II	III		
b. Informații privind principalii importatori și exportatori pe grupe de mărfuri	I		II			III
c. Intocmirea de studii de conjunctură mondială pe mărfuri și privind piața unei țări pentru o marfă	I		II		III	
d. Intocmirea de programe de marketing pe produse	I		III			II
e. Elaborarea unor programe de promovare a exporturilor	I	II				III
f. Conceperea programului de publicitate externă	II	III	I			
g. Organizarea activității proprii de cercetare a pieței	I	VI				III
h. Contactarea firmelor străine pe diferite piețe	I	II	III			
i. Determinarea momentului optim de lansare a ofertei de export sau a comenzii la import	I	II			III	
j. Intocmirea documentației de ofertare, contractare, decușie	I	III		II		
k. Pregătirea cadrelor de specialiști	II					III

x Inclusive BRCEI, Agențiile comerciale din străinătate, Centrul de promovare a comerțului exterior, Centrul de perfecționare a cadrelor BRCEI
xx Inclusive Publicism și întreprinderea de țiguri și expoziții.

rentă nu există o corelare sistematică între programele de promovare ale I.C.E.-urilor și planul de produse noi ale producătorului. De aceea își pun pe bună dreptate întrebarea : „Cînd trebuie începută promovarea unui produs?”, avînd în vedere termenele impuse de unitățile ce elaborează materialele publicitare (agenții de publicitate, tipografii, etc.)

Analiza ciclului de viață al unui produs relevă, ca soluție optimă pentru lansarea sa publicitară, efectuarea în faza „de lansare” de investiții pentru construcția pieței produsului respectiv. Amînarea sau renunțarea la cheltuielile de lansare publicitară în această fază se răsfrîng ca un bumerang asupra întregului ciclu de viață al produsului, ducînd la aplatizarea curbei în faza „de ascensiune” și chiar la „declinul” prematur al produsului.

Cauza o găsim în dezechilibrul creat strategiei întreprinderii unde alături de : calitate tehnică, preț competitiv și distribuție eficace nu găsim o publicitate comparabilă cu cea efectuată de celelalte firme prezente pe piață. În acest sens a lăsa în voia hazardului înlînirea produsului cu beneficiarii săi potențiali poate fi considerată ușurință față de realizarea scopului

Cunoașterea concurenței

UN ALT GEN de informații necesare elaborării programelor de promovare îl constituie — publicitatea concurenței. În acest sens, ancheta a relevat că producătorii numai în proporție de 50 la sută și exportatorii în proporție de 60 la sută dețin date asupra activității de promovare desfășurate de principalii concurenți.

Pe forme de promovare situația se prezintă conform datelor din tabelul nr. 1

Ca o caracteristică de ansamblu se poate spune că în întreprinderile de comerț exterior în mod firesc există o informație mai bogată asupra concurenței, lucru facilitat în ultima vreme și de profilul dublu import-export al multor întreprinderi de comerț exterior.

Pe de altă parte, se pare că publicitatea concurenței este bine făcută, în publicații de specialitate, penetrante, astfel explicîndu-se faptul că uneori campaniile publicitare ale concurenței sînt mai bine cunoscute de producător decît de exportator. Promovarea susținută a imaginii de firmă prin acțiuni de relații publice cum sînt :

CONDUCERE ORGANIZARE

CIBERNETICA ȘI INFORMATICA

- 0 analiză de caz, cu un potențial de eficiență de peste 7 milioane lei -

LA NIVELUL ÎNTREPRINDERII INDUSTRIALE ca sistem complex integrat, informatica își poate dovedi capacitatea de a contribui la realizarea unor parametri economici înalți, la funcționarea stabilizată în acești parametri, ca și la depistarea și punerea în valoare a unor importante resurse interne.

Prin natura muncii sale proiectantul de sisteme informatice se află undeva între problemele de conducere economică de rezolvat și instrumentele de rezolvare. În această poziție specifică el trebuie să înțeleagă problematica viitorului beneficiar de servicii informatice prin prisma capacității de rezolvare a instrumentului informatic urmărind maximizarea contribuției acestuia la rezolvarea problemelor de conducere economică.

Informatica poate fi de folos în majoritatea actelor de conducere, dar are un rol preponderent în pregătirea deciziei de conducere. Dacă se consideră o problemă de conducere oarecare, se poate imagina o distribuție a efortului de conducere pentru rezolvarea problemei pe diferitele instrumente implicate, distribuție în cadrul căreia informaticii îi revine o cotă deloc neglijabilă de participare la soluționare. Creșterea calității deciziei prin utilizarea instrumentului informatic reprezintă pentru proiectantul de sisteme un potențial de eficiență latent ce poate fi pus în valoare cu ajutorul unor metode și mijloace de informatică. Proiectantul unui sistem informatic de conducere trebuie să orienteze, așadar, concepția de realizare implicit efortul informatic, către potențialele de eficiență specifică.

Delimitarea potențialului

CUM POT FI PUSE în evidență potențialele de eficiență și cum poate fi apreciată contribuția reală a informaticii la descătușarea lor ?

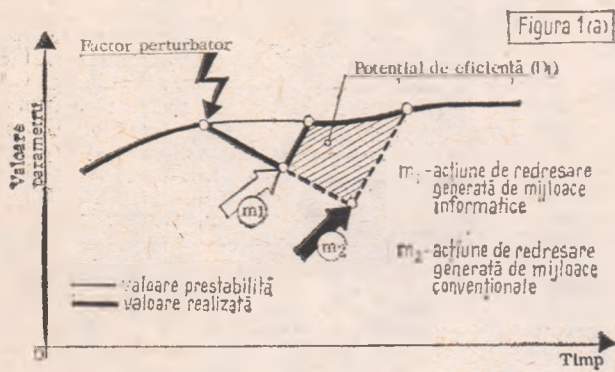

Figura 1(a)

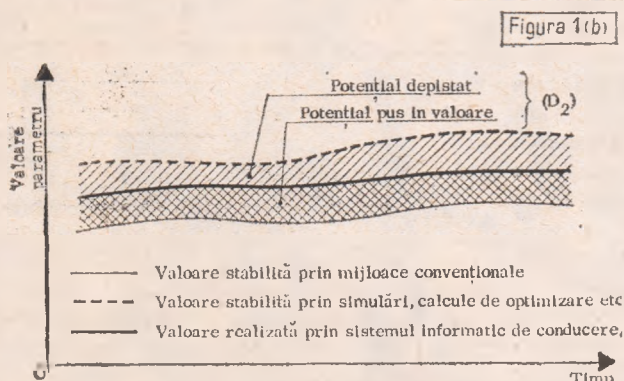

Figura 1(b)

O primă etapă constă în definirea domeniilor posibile de existență a acestor potențiale. Dacă acceptăm ca punct de plecare logic, concepția cibernetică despre întreprinderea industrială, în care regulatorului (conducerea întreprinderii) i se atribuie două funcțiuni complexe : a) funcțiunea de corectare a abaterilor față de valori prestabilite ale parametrilor urmăriți;

b) funcțiunea de autoadaptare, de perfecționare, în sensul optimizării valorilor parametrilor urmăriți ; atunci domeniile unde trebuie căutate potențialele de eficiență sînt : spațiile generate de abaterile parametrilor sub valorile nominale prestabilite (căderi) ; spațiile de deasupra valorilor nominalizate la un moment dat ale parametrilor, în limita unui plafon al unor valori maxim admisibile. (fig. 1 a, b).

Sarcinile ce revin conducerii unităților economice sînt în primul caz urmărirea cît mai aproape a alurei parametrilor de control și corectarea cît mai rapidă a abaterilor (căderilor) intervenite, iar în al doilea evidențierea prin modele de simulare și calcule de optimizare a posibilităților de a ridica valorile parametrilor peste valorile curente acceptabile, generate de practica curentă.

Construcția logică pentru cercetarea contribuției instrumentului informatic la creșterea eficienței sistemului condus este relativ simplă : (a) se compară valoarea preșcrisă a parametrului în cauză cu valoarea realizată ; (b) se înregistrează abaterile negative (căderile) ; (c) se face analiza și se inventariază cauzele (factorii determinanți) care au provocat căderile ; (d) se face analiza modului în care se poate acționa asupra

efectului produs ; (e) se stabilește capacitatea instrumentului informatic de a contribui la evitarea apariției factorului perturbator sau la eliminarea efectului său.

Necesitatea de a se face legătura între cauză și efect, între factorul perturbator și apariția căderilor parametrului, duce din nou la imaginea cibernetică a întreprinderii industriale sau a unității de producție luată în considerare.

Instrumente de organizare și conducere în sprijinul eficienței

FACTORI	Din cauza %				Pondere TI in CS				
	Ext.	CG	CI	CS	TA	TI1	TI3	EPI	EPI
001 Lipsă materii primă	30	30	20	20	58	0	4	38	42
002 Defecțiuni accidentale	--	--	--	100	71	20	4	5	29
003 Lipsă energ. electrică	40	--	--	60	62	0	31	7	38
004 Operat tehnologic 100%	--	--	--	100	100	--	--	--	--
005 Operat tehnologic 75%	--	--	--	100	100	--	--	--	--
006 Reparații planificate	--	100	--	--	--	--	--	--	--
*7 Invocare muncitor	--	--	--	100	100	--	--	--	--

Tabl. Nr.1

Modelul analogic al procesului condus

TRANSPUNEREA buclei de reglare din imaginea cibernetică generală, în configurația tipică și uzuală a sistemelor economice de producție, este reprezentată de circuitul de reglare alcătuit din : operatori umani, circuite informaționale și acționale și diferite instrumente de conducere. Din punct de vedere informațional acest circuit este vulnerabil la cel puțin trei surse de perturbații, generate de subiectivitatea inerentă a celor trei tipuri de operatori, surse care se asociază într-o manieră combinatorie, făcînd comportamentul ansamblului : reglator-obiect reglat, greu de desprins prin relații matematice. Construirea unui model analogic al relațiilor de conducere ar putea avea anumite șanse de succes. O imagine prealabilă a modelului analogic reprezentînd microsistemul de producție industrială, o putem face păștrînd concepția cibernetică prin care funcționarea subsistemului la nivelul propus al parametrului urmărit, este condiționată de existența simulată a unei sume de condiții de intrare, condiții controlate prin valoarea parametrului de ieșire și reglate de bucle specializate care constituie în ansamblu subsistemul de conducere. Modelul analogic apare astfel ca un circuit cu mai multe intrări, reglat printr-un sistem de reacție inversă.

Tehnica de construcție a unor astfel de modele analogice este dificilă, laborioasă, implică analize amănunțite ale relațiilor între elemente și a comportamentului lor în timp, dar oferă posibilitatea, la un nivel de precizie acceptabil, de a studia legăturile între mărimile de ieșire (efect) și cele de intrare (cauze) și, la fel de important, de a se aprecia contribuția diferitelor elemente, ce constituie aparatul de conducere în speță, a instrumentelor informaționale și informatice, la îmbunătățirea acestor legături.

Să încercăm să ilustrăm această tehnică pe un caz mai simplu. Să considerăm un proces de producție la care produsul, în stare semifabricată se realizează pe utilaje individuale, în mod continuu și proporțional cu :

- k_p = norma specifică a produsului ;
- t_f = timpul de funcționare al utilajului.
- $P = t_p \cdot t_f$
- P = Parametru urmărit ; în cazul nos-

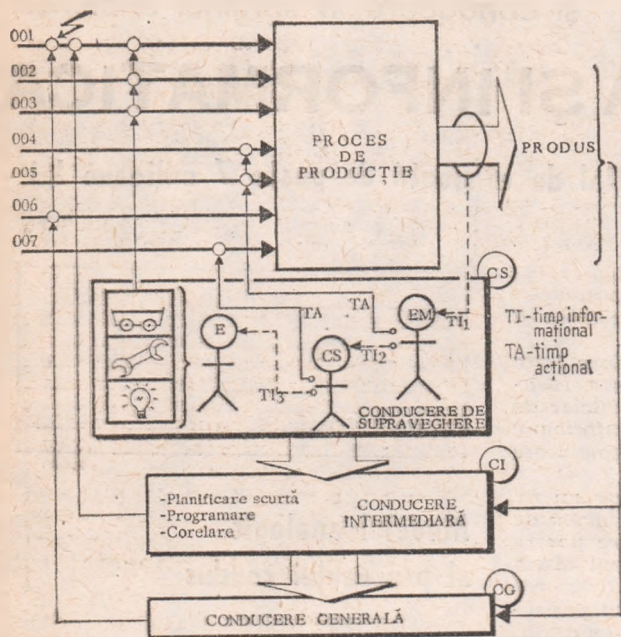

Figura Nr. 2

Ordinul de mărime al economiilor potențiale

SĂ URMĂRIM în continuare aplicarea acestui model la analiza potențialelor de eficiență susceptibile de a fi puse în valoare prin metode și mijloace de informatică, în cazul real al unei întreprinderi de industrie ușoară — o țesătorie. Procesul de producție se realizează în premisele puse, respectiv, este vorba de o întreprindere de mărime medie bine organizată prin proceduri convenționale, coeficientul de utilizare în timp a utilajelor (CU) fiind 78,4% (fig. 3).

Privit probabilistic, pe o durată de un schimb (8 h.) o mașină este vulnerabilă să staționeze 1,7 h din însumarea cauzelor 001—007 în distribuția prezentată în fig. 3, distribuție rezultată dintr-o cercetare sta-

tistică. Distribuția timpilor probabili de staționare pe cauze, asociată cu repartiza-

C.S.	83,4 min. adică = 80%
C.I.	3,3 " " = 4%
C.G.	9,7 " " = 10%
din cauze externe	5,6 " " = 6%
Total	102 minute = 100%

rea pe cele trei nivele de conducere : operativă de supraveghere (ajutorii de maiștri, maiștri) (CS) ; intermediară (șef secție, serv, producție, serv. plan, etc.) (CI) ; generală (CG), făcută tot pe criterii statistice a condus la rezultatele de mai sus.

O primă concluzie : orientarea serviciilor informatice, dacă acest lucru este posibil și convenabil, trebuie făcută cu putere către servirea conducerii de supraveghere.

Un al doilea pas pe drumul, analizei comportării modelului analogic, dezvoltat pentru nivelul conducerii de „supraveghere, pune în evidență raportul „timpilor informaționali” față de „timpuri acționale”, pe fiecare cauză tip de perturbație. Se scot astfel în relief rezerve de eficiență ale unor circuite informaționale lente care au prin canalul de valorificare „accelerarea circulației informaționale”, sint capabile să pună în valoare importante minute de funcționare.

O analiză și mai aprofundată a relațiilor și comportamentului modelului pune, de asemenea, în evidență următoarea situație. Bucla de reglare caracteristică cauzelor ; 004 și 005, funcționează scurt și direct numai prin intermediul lucrătorului ce servește utilajul.

— 004 sint „opriri tehnologice” pentru reglaje, curățirea dispozitivelor, operații făcute de lucrători și plătite pe toată durata lor cu 100%.

— 005 sint tot „opriri tehnologice”, dar care sint o funcție mai directă de îndemînarea și pregătirea profesională a lucră-

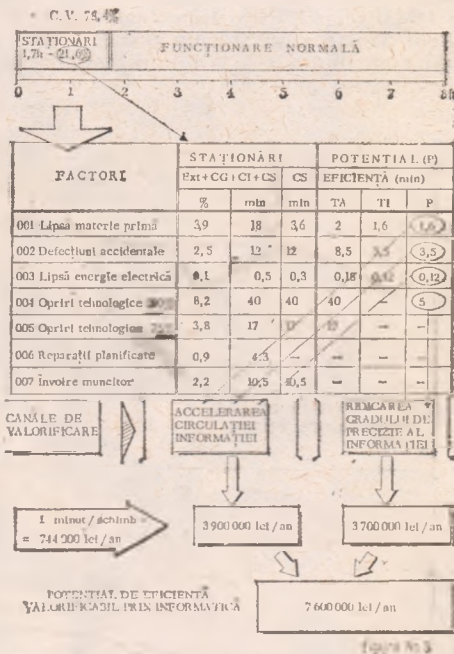
torului (ruperi de fire, apariții de defecte, în produse etc), plătite numai cu 75%.

Faptul că lucrătorul nu este controlat (bucla de reglaj se închide numai prin el), face posibil ca prin subiectivitatea proprie, inerentă, minute din categoria 005 să se scurgă în 004. Deschiderea buclei și intercalarea unui factor obiectiv de control, fără însă a lungi circuitul informațional, poate contribui la creșterea gradului de utilizare a utilajelor. Este un obiectiv foarte important dacă avem în vedere că „1 minut” de funcționare la nivelul acestei fabrici de mărime medie, considerind un produs de valoare medie cu norma sa de timp, reprezintă 1 minut/fabrică/schimb = 744 000 lei/an. Iar în decurs de un an, după cum se poate vedea în fig. nr. 3, potențialul de eficiență valorificabil prin informatică atinge 7 600 000 lei. Dar sint situații în care avem de a face cu o fabrică de cca 10 ori mai mari decit cea analizată, mărime ce dă proporțional greutate minutului câștigat. De asemenea potențialul pus în valoare a fost numai la nivelul conducerii operative de supraveghere.

Și acum răspunsul la o ultimă posibilă întrebare. Care este valoarea practică a acestor „potențiale de eficiență” ?

Punerea în valoare a acestor „potențiale” se face cu ajutorul unui efort informatic care crește exponențial și tinde asimptotic către plafonul potențialului de eficiență.

Echilibrul între valoarea efortului infor-

tru, coeficientul de utilizare în timp a utilajelor (CU).

Modalitatea clasică de îmbunătățire a coeficientului de utilizare a utilajelor (CU) se bazează în special pe acțiuni de impulsioneare realizate de conducerea de supraveghere și pe organizarea asigurării condițiilor de funcționare, realizate de conducerea intermediară și generală a fabricii. Procedeele uzitate la nivelul conducerii de supraveghere include un important coeficient de subiectivism, devenit impropriu pentru concentrări industriale mari și ascunde, de asemenea, anumite rezerve de eficiență. Un procedeu de conducere mai evoluat, care realizează un reglaj mai fin pe traiectoria parametrului urmărit, constă în controlul perturbațiilor și definirea unor cauze tip, continuată cu analiza perturbațiilor pe cauze, operativ, rapid, precis, centralizat și corelat, prin utilizarea serviciilor de informatică.

Analiza statistică a perturbațiilor a pus în evidență existența a șapte cauze tip care conduc la staționări, cauze prezentate în tabelul nr. 1.

Modelul analogic simplificat, prezentat în fig. 2, configurează alura buclelor de reglaj la nivel de conducere de supraveghere (CS) specifice fiecărei cauze tip ce provoacă staționarea utilajelor, bucle alcătuite de circuite de transmitere a informațiilor privind apariția perturbației și declanșarea acțiunilor corespunzătoare de corecție (circuite informaționale) precum și circuitele de desfășurare a acțiunii de corecție (circuite acționale).

Pe fiecare buclă, se poate pune în evidență prin experiențe și date statistice, față de timpul total de răspuns al circuitului, ponderea afectată activităților informaționale (TI ; timpuri informaționale) și cea afectată acțiunii de corecție propriuzisă (TA ; timpuri acționale) ; vezi tabelul nr. 1 !

matic investit și rezultatul economic obținut face acum obiectul calculului de eficiență după metodologiile curent acceptate. Depistarea resurselor latente de eficiență și precizarea căilor de punere în valoare, apare ca o prospecțiune prealabilă începerii proiectului. Beneficiarul acestei prospecțiuni este, incontestabil, proiectantul de sistem informatic care are astfel la dispoziție criteriile logice și argumente pentru decizia orientării efortului, informatic cu mai mare precizie către sursele de eficiență.

ing. Mircea ȘUȘULESCU
Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMIC-SOCIALĂ ȘI ACȚIUNEA LEGII VALORII

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE ECONOMIC-SOCIALĂ A ȚĂRII — una din categoriile economiei politice a socialismului, elaborată de către P.C.R. pe baza experienței de construire a socialismului în țara noastră — joacă un rol esențial în legarea producției sociale de nevoia socială, corelație de cea mai mare importanță într-o economie conștient dirijată. Tocmai de aceea examinarea cerințelor legilor economice în legătură cu constituirea și utilizarea fondului național de dezvoltare este o problemă nu numai necesară, dar și foarte importantă. În felul acesta se creează posibilitatea de a investiga și mai profund, de a înțelege și mai bine cerințele legilor eco-

nomice în socialism, dintre care face parte și legea valorii, în cadrul vastului proces de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres al P.C.R. arăta: „Va trebui acordată o deosebită atenție cunoașterii și analizei cerințelor legilor economice obiective, acționându-se pentru a nu se lăsa cimp liber acțiunii lor spontane, anarhice, ci, urmărindu-se utilizarea conștientă a acestora, în scopul dezvoltării echilibrate și unire a forțelor de producție, a întregii societăți, evitării apariției de fenomene negative și disproporții”¹⁾.

Acumularea în lumina cerinței legii valorii

PRODUCȚIA DE MĂRFURI reprezintă forma social-economică de existență a producției, adică, ea, ca fenomen social-istoric, are menirea de a face legătura între nevoia socială și producția socială; între cantitatea, varietatea și calitatea valorilor de întrebuințare create și timpul cheltuit pentru producerea acestora; între producție, repartiție, circulație și consumație. Și tocmai datorită acestui rol de legătură a relațiilor marfă-bani, legea valorii în cerința sa, reflectă „comenzile” nevoii sociale și le transmite asupra producției, ceea ce determină ca orice modificare în rata acumulării să se oglindască și în procesul de utilizare a ei.

În procesul de producere a valorilor de întrebuințare și de repartizare a timpului de care dispune societatea asupra acestor valori, un rol foarte mare îl are deci împărțirea venitului național în fond de acumulare și în fond de consum, ceea ce și explică acea legătură strinsă și reciprocă ce se stabilește între cerințele legii valorii și împărțirea venitului național în cele două fonduri mari.

De pildă, o rată permanent crescătoare de acumulare nu poate să satisfacă, în ultimă instanță, cerințele legilor economice și, ca urmare, nici ale legii valorii, deoarece nu se va putea acumula întregul venit național, așa cum nu se poate face abstracție de cele două feluri de nevoi — productivă și neproductivă — sau nu se poate menține echilibrul economic, în care relațiile marfă-bani joacă un rol foarte important etc.

Dar, toate acestea, desigur, nu înseamnă că, într-un interval de timp, nu poate să aibă loc o creștere a ratei de acumulare, cerută de condițiile economice și social-politice existente într-o țară. De exemplu, în procesul dezvoltării unei țări apar asemenea perioade, când se pune problema optimizării ratei de acumulare, deoarece aceasta nu se găsește la nivelul posibilităților existente, și devine absolut necesară mărirea ei, cu scopul de a crea condiții din cele mai favorabile pentru dinamizarea întregii vieți economice, pentru intensificarea acțiunii tuturor legilor social-economice.

O asemenea perioadă a avut loc și la noi în țară, începând cu Congresul al IX-lea

al P.C.R., când acestei probleme cheie a economiei i-a fost acordată o atenție de maximă importanță. De exemplu, rata acumulării pentru perioada 1966—1970 a fost stabilită la nivelul de 29—30%, față de 17—18%, cit era în anii 1954—1960 și 25,5%, din perioada 1961—1965. Vorbind despre această perioadă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia: „In cincinalul 1966—1970, când am alocat circa 29—30 la sută din venitul național pentru dezvoltare, am asigurat realizarea unor capacități moderne, am pus de fapt bazele dezvoltării noi a industriei românești, pe baza tehnicii celei mai avansate”²⁾.

Sînt evidente avantajele ce decurg din existența, într-o perioadă dată, a unei rate crescînde de acumulare.

Dar, într-un anumit sens, la fel se pune problema și în cazul existenței unei rate descrescînde de acumulare. În primul rînd, ea nu poate să aibă un caracter permanent, deoarece acesta ar avea drept consecință diminuarea treptată a fondului de acumulare și trecerea la o reproducție simplă, adică ar apare fenomene negative și nedorite datorită ignorării cerințelor legilor economice obiective ale reproducției socialiste lărgite. În al doilea rînd, se poate stabili, de asemenea, o rată descrescîndă de acumulare în cadrul anumitor limite, condiții — așa cum poate exista și una crescîndă într-o perioadă dată — datorită unor anumite avantaje ce decurg dintr-o asemenea situație. Dar despre ce este vorba?

Se știe că scopul final al producției este consumul neproductiv al membrilor societății, iar acea cantitate de timp — de muncă vie și trecută de care dispune societatea și care în ultimă instanță este destinată satisfacerii nevoilor, este dată și limitată, de unde decurge și necesitatea de a o gospodări eficient și chibzuit în sensul că fiecare unitate de obiect de consum neproductiv să fie produs cu cheltuieli minime de acumulare. Dar acest deziderat se poate realiza cel mai rapid, într-o perioadă dată, cu ajutorul unei rate descrescînde de acumulare, cînd cu o anumită cheltuială de acumulare se obține o cantitate de obiecte de consum relativ mai mare. Aici este vorba nu de volumul absolut al obiectelor de consum, ci numai de cheltuielile de acumulare pe unitate de obiect de consum.

Așadar, dacă o rată crescîndă de acumulare duce, după o anumită perioadă, la niște corelații imposibile, la fel și una

continuu descrescîndă va avea același efect. Fiecare tendință, în ultima instanță, va avea drept consecință subminarea acțiunii legilor economice, și ca urmare, și a legii valorii în socialism. Deci, existența unei rate optime de acumulare este cerută și de legea valorii, ca parte componentă a sistemului de legi, care, stabilită pe o perioadă mai mare, este în linia generale constantă, imbinînd avantajele rateror crescînde și descrescînde. Și în această privință experiența țării noastre este semnificativă.

Cota din venitul național alocată fondului de dezvoltare în țara noastră — în perioada 1971—1975 a fost de 33%, pentru etapa 1976—1980 este de 33—34%, iar pe o perioadă mai mare, adică între anii 1976—1990, este prevăzută la nivelul de 30—32% — ceea ce scoate în evidență caracterul științific al politicii partidului nostru, bazat pe utilizarea cerințelor legilor economice obiective. Ele evidențiază și necesitatea de a ajunge din urmă, într-o perioadă istorică relativ scurtă, țările dezvoltate din punct de vedere industrial, de a asigura creșterea continuă și rapidă a nivelului de trai al celor ce muncesc, de a realiza întocmai cerințele revoluției tehnico-științifice, de a pregăti premisele materiale necesare trecerii la comunism etc.

În condițiile actuale de dezvoltare a țării noastre, este din ce în ce mai important ca practica economică să țină cont, în permanență, de legătura reciprocă ce se stabilește între legea acumulării socialiste și legea valorii. Este evident, că nu este același lucru în utilizarea conștientă a relațiilor marfă-bani, să avem, de exemplu, o rată de acumulare de 10, 20 sau de 30%, deoarece, în fiecare caz concret vor apare și fenomene specifice, probleme deosebite care vor solicita și metode, mijloace sau căi corespunzătoare, specifice de rezolvare a lor.

Așadar, ratele de acumulare stabilite, în mod științific de către documentele Congresului al XI-lea al P.C.R., atît pentru perioada actuală, cît și pentru viitor, impun sarcini sporite întreprinderilor socialiste, centralelor și ministerelor în toate domeniile de activitate tehnico-economică, cer să fie depistate și abordate, în mod științific, nu numai acele probleme tehnico-economice cu care unitățile noastre sînt confruntate în momentul de față sau într-un viitor apropiat, dar și acele care vor apare în perspectiva unei perioa-

de mai îndelungate, în legătură cu: reînnoirea producției în concordanță cu ritmul de desfășurare a progresului tehnic, îmbunătățirea permanentă a calității produselor, studierea pieții interne și externe cu ajutorul marketingului, creșterea substanțială a eficienței economice, modernizarea procesului tehnologic etc.

De asemenea, dacă se are în vedere că, în stabilirea ratei de acumulare, punctul de plecare este maximizarea, pe întreaga perioadă, a fondului de consum, criteriu fundamental în alegerea variantei optime de acumulare, atunci, asemenea fenomene și corelații cum sînt: echilibrul dintre cerere și ofertă, dintre volumul de bunuri de consum și veniturile populației, dintre cantitatea de bani necesari circulației și volumul mărfurilor și serviciilor, dintre nivelul mediu al retribuției și structura fondului de mărfuri pe calități etc., vor cunoaște o dinamică foarte accentuată și refacerea lor în permanență, pe un plan superior, vor ridica probleme noi, deosebite, de care practica economică va fi obligată să țină cont, să se pregătească din timp pentru a face față noilor corelații, situații, sarcini care vor apare în mod inerenț, datorită existenței unei rate optime de acumulare pe o perioadă de câteva cîcine.

Acțiunea legii valorii și procesul de amortizare a fondurilor fixe

O ALTĂ SURSĂ importantă a fondului național de dezvoltare în condițiile socialismului și ale revoluției științifico-tehnice o constituie fondul de amortizare, a cărui formare se poate înțelege și explica numai pe baza acțiunii legii valorii.

Specificul acțiunii legii valorii, în legătură cu mijloacele de muncă în acțiune, decurge din faptul că între valoarea inițială, cu care a intrat în funcțiune noul fond fix, și valoarea finală, cu care se încheie procesul de producție, după o anumită perioadă, din cauza uzurii fizice, nu numai că apar deosebiri cantitative, dar între ele se stabilesc și deosebiri calitative ca rezultat al progresului tehnic, al uzurii morale. Reevaluările periodice ale fondurilor fixe, în conformitate cu noile condiții create, scot în evidență acest specific al acțiunii legii valorii.

Examinînd procesul de uzură morală a mijloacelor de muncă, este foarte important să înțelegem corect faptul că apariția unui nou fond fix, cu performanțe superioare și cu cheltuieli de producție mai mici pe unitate de valoare de întreținere, încă nu duce la devalorizarea fondurilor existente în funcțiune, ci aceasta va avea loc în măsura în care are loc înzestrarea economiei naționale cu fonduri noi. De aceea timpul de muncă socialmente necesar al tuturor fondurilor fixe de același fel este o mărime medie ponderată între valorile noi create și cele deja existente.

Raportul dintre uzură — proces de transmitere treptată a valorii mijloacelor de muncă asupra produselor create — și amortizare — expresie bănească a uzurii — se stabilește ca și între valoare și preț, adică de la abstract la concret și de la conținut la formă. În fond este vorba de faptul că relația valoare-preț stă la baza raportului uzură-amortizare și ca urmare, toate legile mai importante ale ei sînt „aplicabile” și la raportul uzură-amortizare.

Prin urmare, amortizarea — acest preț

special al fondurilor fixe în funcțiune — cu cotele sale, stabilite în mod conștient, nu poate să fie ruptă de procesul real de transmitere a valorii mijloacelor de muncă asupra noului produs, așa cum și prețul mărfurilor, în ultimă instanță, trebuie să urmărească evoluția valorii mărfii. De asemenea, ca și orice preț, și cota de amortizare este un instrument conștient de redistribuire a venitului net creat în interesul construcției socialiste, o pirghie economică-financiară care este folosită pentru stimularea progresului tehnic, în vederea valorificării superioare a resurselor etc.

Deci, în cadrul politicii generale de prețuri este absolut necesar să vorbim și de politica de amortizare, al cărei conținut a fost cu foarte mare claritate precizat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia elaborării de către P.C.R. a tezei despre fondul național de dezvoltare economico-socială a țării: „Este necesar să sporească precuparea pentru modul de constituire și utilizare a fondului de amortizare — parte componentă a fondului național de dezvoltare. În acest sens va trebui să se stabilească normative precise care să determine folosirea amortizărilor îndeosebi pentru achiziționarea de mașini și utilaje — și nu în scopul construirii de clădiri — pentru dezvoltarea mai accentuată a forțelor de producție, reînnoirea calitativă a fondurilor fixe productive”).

Examinînd corelația uzură-amortizare, se poate constata precuparea permanentă din partea societății de a ține cont în măsură tot mai mare și de uzura morală, de a recupera valorile fondurilor fixe mai devreme, față de uzura lor fizică.

Dar, totodată, este necesar să subliniem și faptul că în condițiile socialismului recuperarea valorilor fondurilor fixe mai devreme decît are loc uzura morală nu este fundamentată și nici nu este necesară. Orice încercare de a amortiza mai rapid valoarea fondurilor fixe, față de ritmul real al progresului tehnic, va însemna o redistribuire nefundamentată a venitului net creat între factorii producției, ceea ce poate provoca deformarea unor procese economice.

În condițiile actuale apar, deci, contradicții între uzura fizică și cea morală, iar depășirea lor, prin scoaterea din funcțiune a unui mijloc de muncă înaintea uzurii lui complete din punct de vedere natural-material, înseamnă o rezolvare simplistă a lor. Calea cea mai corectă, principală, este de a ține cont, în măsura posibilităților existente, la proiectarea mijloacelor de muncă, de progresul tehnic, cu scopul de a reduce decalajul între uzura fizică și cea morală, adică, este necesar de a acționa în direcția „adaptării” uzurii fizice la cea morală.

Apariția deosebirilor dintre uzura fizică și cea morală pune o serie de probleme și în fața celor care lucrează în domeniul cercetării și proiectării; devine o necesitate vitală de a se ține cont în măsură tot mai mare de progresul tehnic, de noutățile ce apar în acest domeniu cu proiectele, soluțiile elaborate să fie executate la nivelul tehnicii celei mai înaintate, numai în așa fel vom putea realiza sarcinile cuprinse în documentele istorice ale Congresului al XI-lea al P.C.R.

Investițiile — nevoia socială și legea valorii

EFACTELE acțiunii Legii valorii sînt prezente nu numai în faza constituirii fondului național de dezvoltare, dar și în

cea a utilizării lui, proces în care investițiile joacă un rol principal.

Așa cum este cunoscut, una dintre trăsăturile caracteristice ale dezvoltării economiei noastre naționale se referă la volumul tot mai mare al investițiilor, care în planul cincinal 1976—1980 va însuma aproape 1000 miliarde lei. Acest impresionant volum de investiții oglindește schimbările profunde, cantitative și calitative, care au avut loc atît în producția socială, cît și în nevoia socială, dar ele reprezintă totodată, nu numai trecutul ci prin ele noi definim, în primul rînd, viitorul, dezvoltăm baza tehnico-materială a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Cu ajutorul investițiilor se realizează sporul de producție, necesar satisfacerii nevoilor productive și neproductive ale societății mereu în creștere, adică se creează acele valori de întreținere, într-o cantitate, varietate și calitate, care trebuie să corespundă nevoii sociale. Totodată, în stabilirea volumului, structurii și calității valorilor de întreținere, societatea socialistă trebuie să pornească de la minimizarea cheltuielilor de muncă socială, adică de la acel timp de care dispune. Cu alte cuvinte, societatea socialistă, producînd mărfuri — valori și valori de întreținere —, înainte de toate, are în vedere optimul macroeconomic relativ, adică obținerea celui mai preferabil produs final cu programul de producție care asigură minimizarea cheltuielilor de muncă socială*).

Evidențierea produselor preferabile, atît pe piața internă cît și la export, este posibilă numai cu ajutorul categoriilor, relațiilor marfă-bani, adică cercetînd efectele legii valorii. Deci, se pune problema ca orice spor de producție, obținut în urma investițiilor, să se înscrie întocmai pe traiectoria corelației nevoie-surse-producție.

Dacă structura produselor create nu corespunde cu structura nevoii, atunci o parte din produse vor rămîne nerealizate — munca cheltuită pentru producerea lor nu se va putea recupera în întregime. Din aceste motive, valoarea mărfurilor nu va putea scădea în proporțiile cerute de condițiile existente; timpul de muncă socialmente necesar pe ansamblul economiei naționale, poate să nu cunoască un proces de micșorare, ci o stagnare. De aceea, repartizarea investițiilor pe ramuri, subramuri și produse, în conformitate cu nevoia socială, este cerută și de legea valorii.

În creșterea eficienței investițiilor un rol foarte mare îl au asemenea procese și activități ca: reducerea investițiilor specifice, înlăturarea tendințelor de gigantism, de supradimensionare a construcțiilor, renunțare la finisajele inutile, amplasarea în aer liber a instalațiilor și realizarea unor construcții simple, ușoare, care să răspundă strict nevoilor funcționale.

Atunci, cînd examinăm rolul relațiilor marfă-bani în procesul de înfăptuire a investițiilor, este necesar să ne referim nu numai la asemenea probleme majore cum sînt: legarea tot mai strînsă cu ajutorul investițiilor a producției sociale de nevoia socială, ieftinirea în permanență a construcțiilor, precum și recuperarea va-

dr. KISS Francisc

Institutul politehnic Cluj-Napoca

(Continuare în pag. 32)

* Vezi: Em. Dobrescu, „Corelația dintre acumulare și consum”, E.P. București, 1971.

Santier editorial

Productivitatea muncii
și factorul uman

Viorel CORNESCU

● V-am ruga să ne schițați problemele teoretice ale categoriei economice „productivitatea muncii”, pe care v-ați propus să le elucidați în cartea dv.

— Am încercat să pun în evidență o serie de elemente în sprijinul tezei că productivitatea muncii reprezintă, în ultimă instanță, o expresie teoretică a unor relații de producție, având totodată o anumită funcționalitate în cadrul mecanismului economic. Pornind de aici și având în vedere unitatea existentă între munca concretă și munca abstractă, mă străduiesc să demonstrez că, deși productivitatea se referă în mod direct și nemijlocit la munca concretă, ea influențează în realitate și procesul de formare și încasare a valorii de către producători. Cred că, în condițiile actualului tip de progres tehnic, poate avea loc atât o reducere absolută cât și o reducere relativă a cheltuielilor materiale și deci o schimbare a corelației dintre cele două componente ale valorii — munca vie și cea materializată.

● Sub ce unghi tratați factorii care influențează creșterea productivității muncii?

— M-am oprit asupra unor factori cum ar fi: integrarea în munca industrială, stabilitatea forței de muncă, nivelul pregătirii profesionale a acesteia, participarea la conducere etc., factori care consider că au un rol deosebit de important, deoarece acțiunea lor se repercutează direct asupra factorului uman, fără de care mașinile, instalațiile și utilajele cele mai perfecționate sînt incapabile să producă ceva. Factorii de natură psihosocială apar, fără nici o îndoială, ca factori a căror acțiune se repercutează nemijlocit asupra economisirii muncii vii. Am analizat și interacțiunea dintre factori, corelațiile ce se stabilesc între aceștia.

● Și rolul conducerii?

— O conducere cu adevărat științifică a unităților economice trebuie să se reflecte nemijlocit în sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, sporirea beneficiilor etc. Toți ceilalți factori ai creșterii productivității muncii pot fi anulați, în cea mai mare parte, de o conducere deficitară a întreprinderii, sau dimpotrivă, pot fi activați în acțiunea lor de o conducere științifică. Există și o interdependență între nivelul productivității muncii și gradul de participare la conducere.

Aș dori să menționez, ca punerea în evidență a modului și intensității de acțiune a factorilor de natură economică și psihosocială pe care i-am tratat, s-a fundamentat pe analiza concretă întreprinsă în două unități industriale.

A. S.

Autoironie

Neue Zürcher Zeitung

„...NU ESTE o noutate, dar a devenit din nou actuală vorba că prognoza constă din două părți: una, evaluarea perspectivei de dezvoltare; alta, explicarea ulterioară a cauzelor pentru care evoluția reală nu a mers pe linia scontată. În acest cadru, în sprijinul viitorologilor tîne un fenomen pe care bine cunoscutul economist Friedrich A. Lutz, decedat nu de mult, l-a descris în următoarele cuvinte caracterizate de un sarcasm fin: «Oamenii de știință care se aventurează pe terenul lunecos al prognozelor și cad, își riscă în mod normal reputația, autoritatea științifică; de la această regulă nu este exclusă decît o singură profesie și anume aceea a economistilor. Aceștia își pot permite să producă orice cantități de prognoze greșite, fără să-și vadă micșorată credibilitatea. Subiecții economici sînt ații de arzi de prognoze încît calitatea acestora aproape nu mai contează».

(Enttäuschte Hoffnungen 27.28 decembrie 1975)

Conținutul energetic
al PNB

Fremont FELIX

DIFERITELE IPOSTAZE ale raportului: consum de energie în kg echivalent-cărbune (produs național brut în dolari S.U.A. (adică diferite ipostaze ale „conținutului energetic al PNB”), scot în evidență în mod empiric poziții surprinzătoare în context internațional, în sensul că țări cu nivele de dezvoltare economică discrepante ocupă, uneori, poziții apropiate din acest punct de vedere... Este ero-

nată teza creșterii economice exponențiale, lansată în primul raport al Clubului de la Roma. Se impun analize novatoare în domeniile foarte complexe ale problematicei interacțiunilor dintre energie, hrană, populație etc. Există între acești factori o „variabilă auto-reglatoare”. Tocmai neluarea în considerație a acestei variabile a stat la baza erorilor, „apocaliptice”, ale raportului menționat.

(Futuribles, nr. 4/1975)

Un privilegiu

arbitrar

Branko HORVAT

THE GAP BETWEEN THE RICH
AND THE POOR NATIONS FROM
THE SOCIALIST VIEWPOINT

„SE ÎNTIMPLĂ ca unii dintre noi să se nască în țări bogate, în timp ce alții aparțin de țări sărace; aceasta înseamnă doar că unii dintre noi sînt privilegiați în timp ce alții sînt nepriviligiați. Privilegiul omului într-o țară bogată nu este un merit al său, el este tot atât de arbitrar ca și privilegiul legat de o proprietate moștenită sau de titluri feudale moștenite.

...putem ajunge la o concluzie destul de evidentă: pentru ca să se producă schimbări substanțiale, pentru ca țările subdezvoltate să înceapă să ajungă din urmă vecinii lor industrializați, trebuie întreprinsă o acțiune internațională concertată”.

STRATEGIA TEHNOLOGICĂ ȘI PROTECȚIA MEDIULUI

„Nerv” și „umilință”

Roy AMARA

președintele Institutului de viitorologie din Menlo Park, California

FUTURES
the journal of forecasting and planning

ÎN ORIENTAREA tehnicii în deceniul viitor și mai departe, întîmpinăm două pericole principale. Primul — să revenim la un punct de vedere neo-malthusian și să încercăm să frîmăm tehnica. Al doilea — să devenim optimiști neo-tehnici, crezînd că știm destul pentru a prevedea și controla în mod complet consecințele sociale ale tehnologiei.

Pentru a evita aceste două extreme, ar fi necesară pentru următorul deceniu o strategie care să ne permită: (a) să punem

accentul principal pe o tehnică de avertizare; (b) să ridicăm nivelul participării generale la evaluarea tehnicii; (c) să abordăm înțelegerea tehnologiei și a societății atît cu „nerv”, cît și cu „umilință”, întreprinzînd o explorare înțeleaptă a alternativelor tehnologice cu un simț ascuțit al limitelor uneltelor noastre de previziune, planificare și analiză.

(decembrie 1975)

„Contestare ecologică
a progresului tehnic”

Jacques-François SIMON

Le Monde

DE CE să se refuze înțelegerea faptului că Concorde a devenit

acolo (în S.U.A. n.r.) și un simbol, picătura de apă care face să debordeze paharul, o ocazie spectaculoasă de a spune un nu definitiv agresiunilor tehnicii? Aceasta cu atît mai mult cu cît, pe un alt plan, finalitatea acesteia, și nu numai performanțele sale, sînt puse în cauză? Considerentele economice se nuantează din zi în zi mai mult cu preocupări ecologice.

(12 ianuarie 1976).

Inovația și acțiunea
inhibantă a reglărilor

Etcyl M. BLAIR

director la Dow Chemical S.U.A.

DIFERITELE reglementări introduse în vederea protecției

mediului inconjurător pot exercita pînă la urmă influențe inhibante. Un timp reglementările și-au atins obiectivul, dar nu cumva determină ele o reacție exagerată și au și început să împiedice fluxul atît de necesar al inovațiilor? Primul pas în restaurarea caracterului condu-

INTERNATIONAL
Herald Tribune

cător al științei este recunoașterea faptului că omul de știință are nu numai un rol în dezvoltarea și perfecționarea inovațiilor tehnologice, dar și în stabilirea modului de folosire a lor în viața noastră.

(Threats and Inhibitions. Regulators vs. Science, 24—25 ianuarie 1976).

PERSISTENȚA procentului ridicat al șomajului în țările capitaliste, dezvoltate industrial, a reactivat unele teorii asupra ocupării brațelor de muncă.

În perioada anilor 1957-1964 opoziția principală printre economiștii occidentali în problema cauzelor șomajului s-a manifestat între adepții teoriei lui Keynes a „cererii insuficiente”, în frunte cu Walter Heller, și cei ai teoriei „șomajului structural”. Ambele explicații aveau o importanță capitală pentru politica de urmat. Primii susțineau că persistența unei rate ridicate a șomajului (în jur de 6%) se datora unei redresări incomplete după criza economică din anii 1957-1958. Soluția propusă consta într-o politică fiscală mai „expansionistă” (impozite mai mici în special asupra corporațiilor și cheltuieli guvernamentale mai mari). „Structuraliștii” considerau că șomajul apărea ca urmare a cerințelor unor calificări noi și de un nivel superior față de nivelul existent. Ei afirmau că nepotrivirea dintre cerere și ofertă sub aspectul specializării și al nivelului calificării apare pe piața muncii indiferent de nivelul „cererii globale” de bunuri și servicii, din cauze diverse, de exemplu, schimbarea tehnologiei, dispariția cererii unor anumite produse, epuizarea unor materii prime într-o zonă etc. Atita timp cât forța de muncă reușește să se adapteze schimbărilor survenite, susțin „structuraliștii”, nu există probleme!). În consecință, ei propuneau o politică de „adaptare a șomerilor la cerințele locurilor de muncă libere existente”, susțineau că o încercare de a reduce șomajul printr-o majorare a „cererii globale” va

OCOLIREA SIMPTOMATICĂ A CAUZELOR REALE ÎN TEORIILE ASUPRA ȘOMAJULUI

da rezultate numai cu prețul unei inflații însemnate și periculoase.

Teoria cererii globale nescrisă a avut câștig de cauză în 1964. Autoritățile S.U.A. au adoptat măsuri de stimulare a cererii globale. În aceeași perioadă cheltuielile militare legate de intensificarea intervenției S.U.A. în războiul din Vietnam au crescut. Șomajul a scăzut într-adevăr, ajungând la 5% în 1965 și chiar sub 4% pentru o perioadă scurtă de timp (anii 1966-1969), dar și ritmul inflației a sporit înregistrând constant peste 3% pe an.

După unii economiști nu ar exista posibilitatea unei alegeri permanente între mai puțin șomaj și mai multă inflație sau

mai mult șomaj și mai puțină inflație (W. Fellner și H. Wallich de la Universitatea din Yale, M. Friedman din Chicago, E. Phelps de la Universitatea Columbia ș.a.). Alegerea ar fi între mai puțin șomaj la un moment dat cu prețul a mai mult șomaj mai târziu. Economisții menționați mai susțin că trebuie avut în vedere „procentul natural de șomaj” și că, privind în perspectivă, conducătorii economiei în ansamblu ar face bine să mențină creșterea la procentul real de aproximativ 4-5% pe an, astfel ca prețurile să rămână stabile. Dacă temporar se reduce șomajul sub procentul său „natural”, atunci se va accelera inflația, dacă șomajul va fi adus temporar peste procentul său natural, atunci creșterea prețurilor va avea un ritm mai scăzut. Profesorul Paul A. Samuelson susține că un punct de vedere atât de categoric și pesimist nu se justifică și că este mai bine să se mențină șomajul scăzut, cind și atât este posibil. Evident că într-o economie „mixtă”, spune Samuelson, aceasta are drept rezultat o tendință de transformare a inflației tiritoare într-una galopantă. Pentru a evita aceasta ar trebui găsite alte mijloace, cum ar fi anumite politici ale veniturilor, și nu să se oprească stimulentele monetare și fiscale.

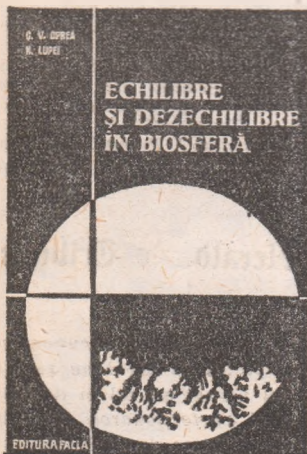
Porind de la faptul că și în perioada anilor 1966-1969, cind s-a considerat că economia a funcționat cu întreaga capacitate, s-a menținut un șomaj de 4%, procent mult mai ridicat însă pentru anumite categorii ale populației (negri, tineri, ș.a.), unii economiști din S.U.A. au pus întrebarea de ce procentul șomajului este

atît de ridicat în perioada de tolosire integrală a forței de muncă. (Termenul de folosire integrală a forței de muncă (full employment) a fost acceptat de unii economiști burghezi din S.U.A. pentru desemnarea perioadei în care nivelul șomajului era între 3-4%. Unii au ridicat ștacheta la 5%).

Căutarea unui cadru teoretic pentru limitarea „luptei împotriva șomajului” la unele măsuri administrative a dat naștere la trei noi teorii:

Teoria circulației mîinii de lucru, a căutării unui loc de muncă (the job-search, labor turnover theory). Această teorie este considerată a fi dezvoltarea și generalizarea noțiunii de șomaj (temporar, legată de perioada necesară pentru găsirea sau schimbarea locului de muncă (fricțional unemployment). Autorii acestei teorii consideră într-adevăr că șomajul este rezultatul unui proces de căutare. Ei susțin că un salariat care caută un loc de muncă, fie că nu a mai lucrat, fie că a avut o slujbă și vrea alta mai bună, nu este interesat economic să accepte primul loc de muncă ce i se oferă. El va căuta să capete informații corespunzătoare calificării sale, despre mai multe locuri de muncă - condițiile de lucru, de salariu ș.a. El va pierde timp - fiind de fapt șomer - pentru căutarea sau doar așteptarea unor oferte de locuri de muncă mai bune. Această perioadă ar fi relativ lungă din cauza lipsei unei informări corespunzătoare asupra posibilităților existente pe piața muncii. Deci șomajul ar putea fi substanțial redus - după părerea autorilor acestei teorii - printr-un program corespunzător, printr-o

fișe

● În Editura Facla a apărut cartea prof. univ. dr. C. V. Oprea și prof. univ. dr. Nestor Lupei, purtînd titlul Echilibre și dezechilibre în biosferă (1975,

220 p.), în care autorii și-au propus să înfățișeze „bolile” mediilor de viață - aer, sol și apă - care nu numai că îngreșează și acumulează - în masa lor - efectele noxelor, dar le și transmit omului prin intermediul plantelor și animalelor. În lupta de opinii pentru combaterea poluării - spun autorii - nu se pune problema renunțării la industrializare, ci la adaptarea acesteia la cerințele ecologice. Apare astfel un „umanism prospectiv”, care se manifestă tot mai pregnant. „Omul, de multă vreme, a luat ceva din tehnologiile naturii. Instrumente, piese mai grele și ansamble chiar, repetă matrițe create de natură. Și omul continuă să învețe de la acest mare și ingenios dascăl. În legătură cu poluarea prin deșeurii, tot de la ea se poate învăța. Natura nu supără pe nimeni cu deșeurile ei... în starea lor simplă sau complexă, natura le reintroduce în circuitele sale - geologic și biologic...”

„Se cumpără tot atât ambalaj, cit și produs”

● După cum relatează revista EMBALLAGES (dec. 1975), în cadrul mesei rotunde organizate cu prilejul celui de-al 24-lea Congres al Ambalajului, care a avut loc la Paris la 18 și 19 nov. 1975, s-a discutat despre apărarea consumatorului, evacuarea ambalajelor goale, returnarea ambalajelor consemnate și stabilirea unei taxe asupra producției de ambalaje. Printre altele, s-a arătat că fabricanții, încurajați de rețeaua de distribuție, căutînd să pună mai bine în evidență produsul, maximizează panoul frontal al ambalajului, măresc dimensiunile acestuia; se creează astfel iluzia că înăuntrul ambalajului se află un conținut mai mare decît este în realitate. Pentru unele produse, ambalajele sînt umplute pe jumătate sau două treimi din volumul lor. Supradimensionarea ambalajului, pe lângă risipirea unor mari cantități de materii prime, obligă

cumpărătorul să suporte cheltuieli suplimentare pentru ceva ce nu-i este de nici o trebuință. După cum afirma un participant „se cumpără tot atât ambalaj, cit produs”. Un rol nefast îl joacă adesea și reclama ce se face cu ajutorul ambalajului. Unele informații necesare pentru orientarea consumatorului sînt scrise „foarte discret” sau lipsesc, în timp ce alte informații, mai puțin necesare, sînt scoase puternic în evidență. Una din concluziile semnalate în prezentarea făcută de revista Emballages este formulată astfel: „este incontestabil că timpurile s-au schimbat și că consumerismul activ va forța fabricanții de produse de orice natură să-și revadă concepția privind ambalajul și condiționarea produselor.”

Dezbateri despre șomaj

● Anglia și într-o anumită măsură întreaga lume occidentală - se arată în The Financial Times, din 30 I. 1976 - sînt în-

„politică a forței de muncă”. Aceasta ar presupune stimularea înregistrării perioadelor vacante, a solicitantilor, îmbunătățirea serviciilor de consultații privind vocațiile pentru diverse munci, organizarea unor specializări mai ales pentru tineri, măsuri organizatorice în fabrici spre a se reduce calificarea necesară, sprijin pentru transferarea șomerilor dintr-o zonă greu încercată într-o regiune unde se caută mână de lucru etc. Toate aceste măsuri se bazează pe convingerea că o îmbunătățire în relația șomaj-inflație poate fi obținută prin reducerea „neînțelegerilor” de pe piața muncii. Totuși, R. Hall și alți economiști, adepți ai sus-numitei teorii admit că tinerii, femeile și în special muncitorii necalificați au o situație deosebită. Aceste categorii ar manifesta ceea ce pare a fi o „instabilitate patologică” în păstrarea unui loc de muncă¹⁾.

Teoria capitalului uman extinde în domeniul șomajului tezele moderne ale „comportamentului uman. Omul, ca ființă rațională, ar lua hotărârile pe bază de calcule economice bine gândite. Alegerea individuală ar avea un rol primordial și în problema șomajului: „distribuirea existentă a veniturilor și șomajul reflectă diferențele în nivelul pregătirii și școlarizării care, la rândul lor, sint rezultatul direct al hotărârilor luate de fiecare persoană dacă să investească sau nu în ea însăși”²⁾. Se deduce astfel că șomajul, mare în rindurile unor categorii de muncitori denumiți „dezavantajați”, izvorăște din vina lor: ei nu au investit suficient în propriul lor „capital uman”.

În consecință se propune o extindere a școlarizării și spe-

cializării acestor categorii de muncitori „dezavantajați”, care formează masa șomerilor. Propunerea este asemănătoare cu aceea a structuraliștilor deși se pornește de la o altă premisă.

Ipozeza dublei piețe a forței de muncă. Pentru un alt grup de economiști, atît teoria „circulației-căutare” cît și aceea a „capitalului uman” ar avea un mare neajuns. Ambele pornesc de la convingerea că piața muncii este orînduită de forțe economice într-un cadru în esență al competitivității. „Salariile sint presupuse a fi flexibile, patronii — dornici și în stare să adapteze locul de muncă la schimbările în nivelul salariilor și al productivității, iar muncitorii — că ar face investiții pentru școlarizare și informații cu ușurință, ca răspuns la posibilitățile de obținere a unor salarii mai bune”³⁾. Susținînd că aceste premise sint nerealiste și înșelătoare, unii economiști au dezvoltat o variantă pornind de la „comportarea pieței muncii”. Susținătorii acestei teorii⁴⁾ pretind că, din punctul de vedere al pieței muncii ar exista un sector primar caracterizat prin locuri bune de muncă, salarii ridicate, condiții de lucru satisfăcătoare, stabilitate și perspective de promovare, și un sector secundar caracterizat, dimpotrivă, prin locuri de muncă proaste, salarii mici, concedieri, șanse puține de avansare și o fluctuație foarte mare. Cînd un muncitor din sectorul primar devine șomer, aceasta se întîmplă în mod involuntar — în sensul descris de Keynes. Chiar dacă acest muncitor acceptă temporar o altă muncă, el în fapt așteaptă să-și recapete locul de muncă inițial. În sectorul secundar, oamenii nu așteaptă,

în general, să-și recapete locul de muncă ci trec mai degrabă de la o muncă prost plătită la alta. Potrivit analizelor făcute de autorii acestei teorii, în S.U.A. bărbații albi sint în mod obișnuit angajați în sectorul primar, în timp ce femeile, tinerii și în special muncitorii aparținînd „minorităților” lucrează în sectorul secundar. Or, în acest sector, muncitorii nu sint stimulați să stea mult timp într-un loc de muncă sau să caute să obțină rezultate deosebite. Ei ar căpăta chiar deprinderi proaste, „nu sint devotați lecului de muncă, întîrzie sau în unele zile nu vin deloc și părăsesc slujba adesea fără motiv după cîteva luni de la angajare”⁵⁾. Aceste deprinderi fac ca trecerea muncitorilor din sectorul secundar în cel primar să fie foarte grea. Unii susținători ai teoriei dualității pieței muncii, subliniînd caracterul discriminatoriu al menținerii anumitor categorii de muncitori în sectorul secundar, propun măsuri pe care statul ar trebui să le adopte. Această teorie o dublei piețe a muncii, a suscitât mult interes și este discutată în cercuri mai largi decît cele economice de specialitate.

În realitate, majoritatea economiștilor occidentali admit că toate aceste teorii asupra șomajului și a persistenței sale nu prezintă problema în toată complexitatea ei și nici nu dezvoltă cauzele adevărate ale șomajului. Mulți economiști burghezi susțin că, în condițiile actuale, este mult mai important să se descopere caile de asigurare a reîncadrării în muncă a șomerilor, decît cauzele șomajului. Cauzele ar fi „de mai mică importanță”⁶⁾. Evident, cauzele nu sint importante prin

ele înșile. Ele sint implicate doar pentru că efectele tin de ele și acestea nu pot fi înlăturate cu adevărat atît timp cît cauzele continuă să acționeze. Dar pentru economia politică burgheză cauzele reale sint inabordabile. Ele sint indestructibil legate de natura intimă polarizantă — pe plan național și mondial — a modului capitalist de reproducție, de exploatarea capitalistă, și orice încercare de a aborda problema sub acest aspect ridică îndoieli asupra însăși viabilității istorice a orînduirii capitaliste.

Dorel OPRESCU

¹⁾ Richard Perlman. Labor Theory. New York 1969, p. 167.

²⁾ Robert Hall. Why is the Unemployment Rate so High at Full Employment? Brookings Papers on Economic Activity, nr. 3 1970.

³⁾ Robert E. Hall. Prospects for Shifting the Phillips Curve Through Manpower Policies, 1971: Charles Holt. Manpower Proposals for Phase III, 1971

⁴⁾ R. Hall. „Why is the Unemployment Rate so High...?” p. 369.

⁵⁾ Peter B. Doeringer. Michael J. Piore. „Unemployment and the Dual Labor Market”. The Public Interest nr. 18/1975.

⁶⁾ Doeringer și Piore, op. citat pag. 71.

⁷⁾ Peter B. Doeringer și Michael J. Piore. Internal Labor Market and Manpower Analysis. New York 1971: Michael L. Wachter. „Primary and Secondary Labor Market”. Brookings Papers on Economic Activity, nr. 3 — 1974.

⁸⁾ R.E. Hall. „Prospects for Shifting the Phillips Curve through Manpower Policies”, p. 683.

⁹⁾ Eleanor G. Gilpatrick. Structural Unemployment and Aggregate Demand, Baltimore, 1966, p. 2.

tr-o fază a ciclului economic în care în mod tradițional s-au făcut cele mai mari greșeli. Este o perioadă în care șomajul este ridicat și încă în creștere. În această fază a ciclului, în trecut fiecare guvern a fost cuprins de panică și a injectat o cerere sporită în economie. Stimulentul avea efect cînd economia cunoștea deja o puternică înviorare, astfel încît efectul principal nu a fost de a reduce șomajul în punctul maxim al recesiunii, ci de a spori presiunile inflaționiste în timpul fazei de boom care urma. Efectul cel mai negativ a fost sporirea ratei inflației de la un ciclu la altul.

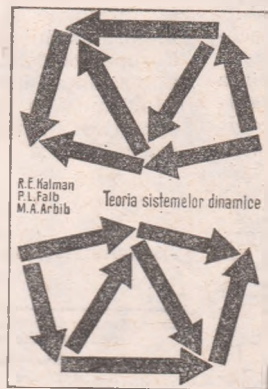
Dinamism economic

● **Dinamismul dezvoltării economice a Bulgariei și politica sa de modernizare și reechipare a industriei presupun o sporire substanțială a exportului și importului, relevă prof. Dimităr Vasiliev în publicația INFOR-**

MATIONS ECONOMIQUES DE BULGARIE, (nr. 11/1975). În perioada 1970-1974 scrie el, în condițiile climatului de destindere și al noului spirit de colaborare internațională existent în Europa și în lume, schimburile comerciale ale Bulgariei cu țările capitaliste dezvoltate au cunoscut un ritm de dezvoltare superior celui al ansamblului comerțului său exterior. Numai în 1974 Bulgaria a importat din aceste țări mașini, instalații, metale, produse chimice și alte produse finite în valoare de aproape 1 miliard de leva. Deși sensibil mai reduse (de circa 435 milioane de leva), exporturile bulgare spre țările amintite au cunoscut și ele o creștere. Această tendință a continuat să se manifeste și în 1975, cînd, spre exemplu, volumul schimburilor comerciale bulgaro-americane a sporit la mai mult decît dublu.

Relațiile economice multilaterale devin un proces ireversibil, în avantajul reciproc, subliniază în încheiere profesorul bulgar, relevînd că în ultimii ani au fost

încheiate cîteva tranzacții denumite pe drept cuvînt „contractele secolului”.

● **Apărută recent în Editura tehnică (București, 326 p.), Teoria sistemelor dinamice, de R.E. Kalman, P. L. Falb, M. A. Arbib este traducerea lucrării „Topics in mathematical system theory”,**

care are drept nucleu prelegerile celor trei autori la cursurile de vară de la Universitatea Stanford. În lucrare se tratează: problema sistemelor liniare și a conceptului de conexiune inversă; conceptul de optimalitate, exprimînd la nivel de model dinamic sistemului; eliminarea prin modelul matematic și conceptual creat a discrepanței dintre sistemele continue și discrete; reducerea proprietăților sistemelor dinamice la proprietăți algebrice, facilitînd algoritimizarea modelării. Pentru autori „un SISTEM SAU mai corect un SISTEM DINAMIC este un concept matematic precis, studiul teoriei sistemelor fiind în mare parte, dar nu în întregime, o ramură a matematicilor”. Cartea cuprinde și un dicționar român-englez de noțiuni și subiecte.

ECONOMIE MONDIALA

„În cadrul politicii noastre externe acordăm un loc important și milităm în mod susținut pentru întărirea colaborării și securității în Europa, pentru aplicarea în viață a principiilor înscrise în documentele Conferinței general-europene de la Helsinki... România este hotărâtă să facă totul în continuare pentru a contribui la realizarea securității, păcii și colaborării în Europa”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Expunerea la Congresul consiliilor populare)

Relația colaborare-dezvoltare-securitate în Europa

SCHIMBURILE COMERCIALE INTRAEUROPENE: IMPULSURI CONTRADICTORII

CONSEMNIIND în Actul final „rolul crescând al comerțului internațional ca unul din factorii cei mai importanți ai creșterii economice și ai progresului social”, ca și rolul sporirii schimburilor dintre țări și al diversificării structurii lor ca mijloc de „a depăși neîncrederea și a crește încrederea, de a rezolva problemele care le separă și de a coopera în interesul umanității”, Conferința pentru securitate și colaborare în Europa — de la încheierea cu succes a căreia s-au împlinit de curând șase luni — marca începutul unei etape noi. Caracterizând această etapă nouă drept hotărâtoare pentru înfăptuirea securității și păcii în Europa, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „esențial este acum să fie concentrate toate eforturile pentru traducerea în viață, prin acțiuni concrete, a principiilor înscrise în documentele semnate, a tuturor angajamentelor asumate de către statele participante la conferință”.)

Actualitatea acestei necesități rezultă cu atât mai clar cu cât, așa cum se arată în Actul final al conferinței general-europene, „volumul și structura schimburilor comerciale între statele participante nu corespund în toate cazurile posibilităților care sînt oferite de nivelul prezent al dezvoltării lor economice, științifice și tehnologice”. Relativa rămînere în urmă a schimburilor comerciale a fost amplificată de criza economică ce a cuprins, în ultimii ani, lumea capitalistă în ansamblu, accentuînd în mod profund instabilitatea acesteia. „După cum se știe — spunea de curînd tovarășul Nicolae Ceaușescu — criza economică a luat proporții mondiale, afectînd întregul ansamblu al schimburilor dintre state, sistemul monetar internațional, generînd escaladarea prețurilor, provocînd grave perturbații în comerțul internațional. Un fenomen mondial de asemenea dimensiuni nu putea să nu se repercuteze — într-o formă sau alta — asupra tuturor țărilor, ținînd seama de faptul că epoca noastră se caracterizează printr-o interdependență crescîndă a economiilor naționale, prin extinderea cooperării și adîncirea diviziunii internaționale a muncii”.)

Ce i-a surprins pe observatori

Gravitatea crizei în care a intrat economia vest-europeană spre jumătatea anului 1974 a fost mult subestimată de majoritatea guvernelor, relevă un studiu publicat recent de Secretariatul Comisiei economice O.N.U. pentru Europa³⁾.

Subestimarea a dus la revizuirea în jos, în câteva rînduri, a previziunilor privind evoluția comerțului internațional. Reducerea cererii de import, survenită în toamna anului 1974, mai ales în S.U.A., Franța, Italia, Japonia și Anglia, s-a soldat cu o scădere substanțială a volumului comerțului internațional în 1975, prima de asemenea proporții din perioada postbelică. „În Europa occidentală — se poate citi în studiul C.E.E./O.N.U., dat publicității în luna noiembrie a anului trecut — volumul importurilor urmează să fie inferior în 1975 celui din 1974 în toate țările cu excepția Norvegiei și Suediei, și este posibil ca nici o țară să nu fi putut evita o scădere a volumului exporturilor. În primul semestru din 1975, în raport cu primul semestru al anului anterior, importurile par să fi scăzut cu 15—20% în Danemarca, Franța, Italia, Elveția, iar exporturile cu 13% în R.F.G., cu 16% în Norvegia, cu 24% în Finlanda” (p.5).

Ceea ce i-a surprins pe observatori a fost nu numai amploarea recesiunii și rapiditatea cu care ea s-a propagat în celelalte țări — făcînd ca șomajul să se agraveze atîngînd „niveluri nemaivăzute după război în perioadele ciclice de depresiune” (4,2 milioane de șomeri înregistrați oficial în vara anului 1975 în țările industriale din Europa occidentală, față de 2,5 milioane cu numai un an înainte) —, ci și amplitudinea neobișnuit de pronunțată a reducerii importurilor în raport cu scăderea produsului intern brut și a producției industriale. Co-

eficientul de elasticitate a importurilor în raport cu produsul intern brut înregistrat în prima jumătate a anului 1975 a fost neobișnuit de ridicat și anume 4, față de numai 1,8 în perioada 1955—1969. „În timpul precedentelor recesiuni — subliniază experții C.E.E./O.N.U. — importurile înregistraseră numai o stagnare, dar niciodată în ultimii douăzeci de ani volumul lor nu a scăzut de la un an la altul în țările industriale” (p. 6).

Explicațiile probabile ale acestei reduceri fără precedent a importurilor sînt considerate de autorii studiului a fi reducerea generală și substanțială a stocurilor, constituite în bună parte din produse importate anterior, ca și creșterea anormal de rapidă a importurilor în cursul fazei ascendente a ciclului precedent (1972—1973).

Redresarea sensibilă (cu peste 9 miliarde de dolari) a balanței comerciale globale a țărilor industriale vest-europene în semestrul I 1975, după deficitul înregistrat în semestrul I 1974 ca urmare a creșterii prețului la petrol și la alte produse de bază, se explică atît prin reducerea cererii interne în țările respective, cît și prin creșterea rapidă a livrărilor lor mai ales către țările O.P.E.C. și U.R.S.S. și prin îmbunătățirea raportului de schimb.

Balanța comercială a țărilor industriale vest-europene continuă totuși să fie deficitară, ameliorarea situației ei pe unele zone fiind parțial neutralizată de creșterea deficitului cu S.U.A. și cu alte țări capitaliste dezvoltate. Reducerea cererii de produse exportate de Europa meridională a afectat puternic țările în curs de dezvoltare din această regiune a continentului nostru, al căror deficit comercial s-a accentuat.

În general volumul micșorat al cererii interne în țările industriale vest-europene a influențat și nivelul prețurilor la o serie de produse de bază exportate de țările în curs de dezvoltare și prin aceasta situația balanței comerciale cu acest din urmă grup de țări, al cărui deficit comercial cu Europa occidentală a sporit substanțial. Între aprilie 1974 și iunie 1975 indicele global UNCTAD al prețurilor produselor primare altele decît petrolul a scăzut cu circa 30%.

O altă tendință semnificativă care se degajă din evoluțiile recente (și pe care reducerea excesivă a deficitului comercial al țărilor O.P.E.C. cu țările industriale vest-europene o lasă să se întrevadă) o constituie faptul că sursele de finanțare la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de petrol ar putea deveni insuficiente pentru ca aceste țări să-și poată menține volumul importurilor la nivelul atins în

Tabelul nr. 1

Comerțul Est^{x)} - Vest 1973-1975

(creșteri procentuale față de perioada precedentă)

	1973		1974		ian.-martie 1975				
	Pre- loare țuri lum	Vo- loare țuri lum	Pre- loare țuri lum	Vo- loare țuri lum	Pre- loare țuri lum	Vo- loare țuri lum			
Exporturile Europei occidentale	44	22	18	50	22	23	48	26	18
Importurile Europei occidentale	42	30	9	43	65	13	16	10	6
Exporturile S.U.A., Canadei și Japoniei	56	36	15	10	22	10	76	19	48
Importurile S.U.A., Canadei și Japoniei	63	34	25	48	50	1	13	2	13
Total exporturi	47	25	18	42	22	16	52	24	23
Total importuri	45	31	11	44	62	11	11	9	2

x) Țările socialiste europene.

Sursa tabelelor : Bulletin économique pour l'Europe, Vol. 27. Nations Unies, New York, 1975.

trecutul apropiat. „Importurile lor totale provenind din Europa occidentală și America de Nord au început deja să scadă (chiar exprimate în dolari curenți), în ciuda persistenței inflației“ (p. 31).

În sfârșit, deși afectate și ele de recesiune, exporturile de produse industriale ale țărilor în curs de dezvoltare către țările industriale vest-europene au rezistat mai bine, în prețuri constante, în timpul acestei crize decât în cursul fazei descendente a ciclurilor precedente. Totuși, importanța faptului nu trebuie supraestimată, dat fiind că „circa 70% din acest curent comercial provine din cel mult zece țări exportatoare, care, astfel, constituie un grup aproape la fel de distinct ca cel al țărilor exportatoare de petrol“ (pag. 34).

Evoluții diferențiate

În comerțul Est-Vest

ANALIZÂND comerțul exterior al țărilor socialiste europene, studiul C.E.E./O.N.U. relevă că în aceste țări evoluția economică ascendentă a favorizat atât creșterea schimburilor lor reciproce, cât și creșterea volumului importurilor provenind din alte regiuni ale lumii. În 1974 volumul exporturilor ca și cel al importurilor țărilor socialiste europene a sporit cu circa 14%, adică de peste două ori mai rapid decât producția națională (în acel an producția globală a țărilor socialiste europene a crescut cu 5,9%, după se sporise cu 8,8% în 1973). În cursul semestrului I 1975 valoarea schimburilor comerciale între țările socialiste europene a sporit într-un ritm mult mai rapid decât cel care era prevăzut în acordurile comerciale dintre aceste țări. România a situat și în această perioadă pe primul plan extinderea relațiilor economice și tehnico-științifice cu toate țările socialiste, care au continuat să dețină ponderea principală în comerțul său exterior (circa 44%).

În anul 1974, pentru care studiul amintit oferă pentru prima dată cifre complete, exporturile țărilor socialiste spre țările ca-

pitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, ca și importurile țărilor socialiste din cele două grupuri de țări (în ambele cazuri în prețurile curențe) au fost fluxurile comerciale care au sporit cel mai rapid în cadrul schimburilor lor externe, fără să existe mari diferențe între țările socialiste în această privință (p. 41). Rezultă, de asemenea, că în ultimii ani volumul comerțului Est-Vest a sporit mai rapid decât volumul total al comerțului țărilor capitaliste dezvoltate. În ultimii cîțiva ani structura pe mărfuri a comerțului Est-Vest a suferit importante transformări, datorită prețurilor relative, care în 1973 și 1974 s-au modificat în favoarea materiilor prime și a produselor alimentare, dar începînd cu ianuarie 1975 din nou în favoarea produselor industriale finite.

La dezvoltarea în ultimii ani a schimburilor dintre țările socialiste europene și țările în curs de dezvoltare au contribuit printre altele și creditele puse la dispoziție de țările socialiste, acordurile de cooperare industrială (al căror număr a crescut de la mai puțin de 200 în 1970 la aproape 600 în 1974), preferințele tarifare și netarifare acordate țărilor în curs de dezvoltare. În dezvoltarea, calificată în studiul C.E.E./O.N.U. drept considerabilă în 1975, a cooperării țărilor socialiste europene cu țările exportatoare de petrol, un rol îl au capitalurile acestora din urmă utilizate pentru construirea unor obiective industriale în țările partenere.

Pe linia politicii sale ferme de intensificare a schimburilor economice și cooperării cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care au pășit pe calea dezvoltării economico-sociale independente, România întreține în prezent relații economice strînse cu peste 90 de state din Asia, Africa, America Latină: volumul schimburilor cu aceste țări era în anul 1975 de peste 5 ori mai mare decât în anul 1970.

Referindu-se la schimburile dintre țările socialiste europene și țările capitaliste dezvoltate, studiul C.E.E./O.N.U. relevă că în 1974 valoarea comerțului Est-Vest a continuat să sporească rapid în ambele sensuri (vezi tabelul nr. 1). Această creștere, atât ca valoare (în prețuri curențe), cât și ca

volum (în prețuri constante) își găsește explicația în primul rând în faptul că, în perioada analizată, care în Occident a fost o perioadă de criză, țările socialiste — angajate în îndeplinirea planurilor lor cincinale de dezvoltare — au promovat o politică comercială subordonată obiectivului menținerii unui ritm ridicat de creștere a economiei și în special a producției industriale, continuării programelor de dezvoltare a industriei pe baza tehnicii moderne și îmbunătățirii aprovizionării populației cu bunuri de consum.

Volumul importurilor țărilor capitaliste dezvoltate din țările socialiste europene a scăzut însă (cu 11%, iar în cazul Europei occidentale chiar cu 13%), rămînd pro-

tabil staționar în primul semestru al anului 1975. Această evoluție divergentă a avut loc sub efectul crizei din economia occidentală, cea mai profundă din întreaga perioadă postbelică, al accentuării protecționismului agricol al țărilor Pieței Comune și al adoptării de către acestea a unor noi măsuri pentru frînarea creșterii importurilor lor de textile și încălțăminte.

„Fără îndoială — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea prezentată săptămîna trecută la Congresul consiliilor populare — că urmările crizei și esecării prețurilor au fost resimțite, într-o măsură mai mare sau mai mică, și în țările socialiste, acestea neputînd însă să se desfășoare în mod grav procesul dezvoltării lor ascendente, economice și sociale. Este semnificativ faptul că în perioada 1971—1975, pe ansamblul statelor socialiste s-a înregistrat un ritm mediu anual de creștere a producției industriale de 8—9%, ceea ce a dus la sporirea ponderii țărilor socialiste în economia mondială, la creșterea influenței și prestigiului lor în lume. Aceasta demonstrează, încă o dată, superioritatea economiei socialiste planificate, capacitatea ei de a evita sau diminua influențele negative ale vieții economice internaționale, de a asigura stabilitatea dezvoltării multilaterale a societății“.

În acest context se cuvin cu atât mai mult subliniate succesele obținute în cincinalul 1971—1975 în dezvoltarea țării noastre, ilustrate elocvent de sporirea venitului național într-un ritm mediu anual de 11,3%, a producției industriale într-un ritm de 13,1%, a comerțului exterior într-un ritm de 18,4%, ca și de sporirea retribuției reale cu circa 20% față de 1970.

Resursele cooperării

CRIZA și inflația care se manifestă pe piața mondială au atras exigențe sporite atât în ceea ce privește exportul cât și importul țărilor socialiste, în condițiile în care, conform planurilor, volumul comerțului lor exterior a continuat și va continua să sporească într-un ritm (în cazul țării noastre de 12,4% în medie pe an în actualul cincinal) mai rapid decât producția industrială și venitul național. Astfel, experții C.E.E./O.N.U. menționează măsurile adoptate în diverse țări, atât pentru sporirea volumului și eficienței exportului, cât și pentru reducerea consumului de materii prime și energie, eliminarea importurilor care nu sînt esențiale, mai buna corelare a importului de bunuri de echipament cu diferitele etape de realizare a investițiilor cărora le sînt destinate.

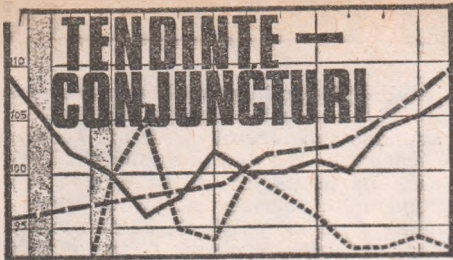
Consemnînd evoluția mai puțin favorabilă a comerțului Est-Vest în condițiile crizei economice din Occident, studiul C.E.E./O.N.U. relevă totodată că „numeroase alte activități destinate să promoveze comerțul Est-Vest au luat progresiv amploare și au avut tendința de a încetini regresul schimburilor de fiecare dată cînd el s-a produs“. Printre aceste activități care urmează să aibă un efect „deosebit de favorabil asupra comerțului, odată recesiunea terminată“, studiul citează în mod deosebit acordurile pe termen lung de comerț și cooperare între guvernele țărilor din estul și din vestul continentului nostru. La sfîrșitul anului 1974 numărul acestor acorduri depășea o sută. Aceste acorduri prevăd, între altele, crearea unor comisii mixte însărcinate să elaboreze programe concre-

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 32)

Tabelul nr. 1
Importurile țărilor occidentale industriale
din țările socialiste europene

	1974 (mil. dol.)		Variații (%)			
	1974	1970	1974/1970	1975	1974	1975
	eur.	U.R.S.S.	eur.	U.R.S.S.	eur.	U.R.S.S.
Ansamblul țărilor occidentale industriale - Total	18505	9031	29	32	33	14
Produse industriale de becă	3803	1728	22	24	24	25
Mașini	1384	279	26	25	38	85
Produse chimice	1056	345	32	40	21	22
Materii prime	3292	2350	25	26	8	9
Combustibili minerali	5463	3908	44	45	40	80
Produse agricole	2157	337	17	17	12	61
Alte produse	1540	84	33	16	34	34
Europa occidentală - Total	15735	7323	23	32	25	23
Produse industriale de baza	2939	1220	22	20	2	21
Mașini	1287	264	26	25	38	86
Produse chimice	938	282	30	39	26	25
Materii prime	2438	1522	24	27	15	24
Combustibili minerali	4977	3588	43	45	45	35
Produse agricole	1944	292	17	17	11	60
Alte produse	1152	70	32	17	41	48
S.U.A. și Canada - Total	1073	372	39	46	6	20
Japonia - Total	1696	1420	30	31	8	11

Prognoze 1976

Stocurile de cereale

DUPĂ estimății publicate de F.A.O., stocurile mondiale de cereale vor putea înregistra în 1976 o ușoară redresare, după trei ani consecutivi de scădere.

Datele din tabel sugerează că redresarea se produce îndeosebi la orez și la grupul „Alte cereale”, în timp ce la grâu stocurile deținute de principalele țări exportatoare riscă să înregistreze din nou o scădere. Pe total, procentul de acoperire a consumului revine anul acesta la nivelul din 1974.

	Stocuri, în milioane tone, în anul agricol încheiat în:				
	1972	1973	1974	1975 (eval.)	1976 (progn.)
Grâu:	67	44	39	42	...
la principalii exportatori	49	29	26	26	25
la principalii importatori	11	8	7	8	...
la alții	7	7	6	8	...
Orez:	21	13	14	13	15
la principalii exportatori	6	4	4	4	...
la principalii importatori	8	5	6	6	...
la alții	7	4	4	3	...
Alte cereale:	74	59	48	45	...
la principalii exportatori	54	39	28	23	26-30
la principalii importatori	11	11	12	14	...
la alții	9	9	8	8	...
Total	162	116	101	100	104-108
% din consum	19	13	12	11	12

Sursa: IMF Survey, 5 ianuarie 1976.

Turismul internațional: plus 2 la sută

NUMĂRUL participanților înregistrați anul trecut în cadrul turismului internațional se ridică la 213 milioane, marcând un spor de circa 2% față de 1974, informează Organizația mondială a turismului. În ceea ce privește volumul încasărilor de pe urma turismului internațional acesta a sporit cu 10% (respectiv la circa 31,9 miliarde dolari), creșterea fiind generată îndeosebi de majorarea prețurilor la diferite servicii și de fluctuația dolarului. Relativ la activitatea de turism intern, care nu este cuprinsă în statisticile O.M.T., se apreciază că în unele țări dezvoltarea sa a fost mai dinamică decât a turismului internațional.

Japonia: înfruntări pe piața electronică

LA SFÎRȘITUL anului trecut în Japonia au fost adoptate două măsuri de politică economică — liberalizarea investițiilor străine directe în industria electronică autohtonă și liberalizarea importului de calculatoare electronice — care pun, practic, capăt protecționismului în acest sector de activitate. Se apreciază că, anul trecut, în Japonia funcționau peste 30 mii de calculatoare, iar parcul lor sporște cu aproximativ 30% pe an.

După cum se subliniază în cercurile de afaceri, industria electronică japoneză s-a pregătit intens în ultimii ani pentru a putea face față concurenței străine; și aceasta în pofida ponderii sale reduse pe piața respectivă a țărilor nesocialiste (de 3,4%, față de 4,1% pentru firmele vest-germane și circa 91% pentru companiile ameri-

cane, în frunte cu I.B.M.). Autoritățile caută să orienteze societățile autohtone de specialitate către o colaborare strinsă pentru elaborarea de noi modele, perfecționate, de calculatoare electronice, capabile să concureze în primul rînd pe cele americane, astfel ca industria japoneză să poată controla cel puțin 50% din piața internă a acestor produse.

Evoluții monetare

PERIOADA 2—6 februarie 1976 a fost caracterizată printr-o scădere a cursului dolarului S.U.A. față de celelalte devize vest-europene. Vinzările de dolari S.U.A. efectuate de băncile centrale din Europa occidentală au contribuit la întărirea devizelor vest-europene față de dolarul S.U.A., francul elvețian și marca vest-germană atingînd punctul maxim de 2,5880 franci elvețieni, respectiv 2,5708 mărci vest-germane pentru un dolar S.U.A.

Zvonul potrivit căruia Italia va contracta noi împrumuturi externe care vor prejudicia serios standingul de credit al Italiei (datoria externă a Italiei este apreciată deja la circa 14 miliarde dolari, ceea ce depășește valoarea rezervelor ei valutare și în aur) a contri-

buit la slăbirea în continuare a cursului lirei italiene față de dolarul S.U.A. Raportul dolar S.U.A./liră italiană a atins punctul maxim în perioada analizată, de 777 lire italiene pentru un dolar.

Înțelegerea neoficială intervenită între unele bănci europene de prima mărime de a garanta lira italiană în contractele comerciale la un curs dinainte stabilit, este considerată ca un fenomen valutar nou intervenit pe piața monetară.

În legătură cu situația francului francez, oficialitățile declară că economia acestei țări trebuie să găsească noi debușee pe piețele externe.

Cursul lirei sterline în perioada analizată a avut o ușoară tendință de scădere, la aceasta contribuind în mare măsură hotărîrea băncii Angliei de a reduce dobînda minimă de împrumut de la 10% la 9 1/2%, cu începere din 9 februarie a.c.

Dobînzile la depozitele în eurodolari au avut o ușoară tendință de creștere, iar cele la depozitele în eurofranci elvețieni și euromărci vest-germane nu au suferit modificări prea importante față de săptămîna precedentă.

Prețul aurului a crescut în perioada analizată de la 128,40 la 131,15 dolari/uncie.

Producția de petrol în 1975

CONFORM evaluărilor publicate de revista „Petroleum Economist”, volumul extracției mondiale de țifei a scăzut anul trecut cu 6% față de nivelul atins în 1974; în ceea ce privește țările socialiste producătoare de petrol, revista apreciază că ele și-au sporit extracția cu peste 8%. Urmărind datele pe zonele și principalele țări producătoare din lumea nesocialistă, înfățișate în tabelul de mai jos, se

remarcă o scădere mai accentuată a extracției în țările membre ale O.P.E.C. (în ansamblu, cu 12,9%).

În ceea ce privește evoluția cererii pe piața petrolului, statisticile indică o reducere cu 16,2% a importurilor de țifei în țările membre ale Pieței Comune vest-europene în perioada noiembrie 1974 — octombrie 1975. Unele previziuni pentru anul în curs se opresc la o creștere cu 4—5% a cererii mondiale de țifei, nivelul record înregistrat în 1973 urmînd a fi atins din nou abia în 1977.

	1975	1975/1974 (în %)
Total extracție	2110520	- 9,3
Din care:		
America de Nord	548500	- 6,4
- S.U.A.	468500	- 4,7
- Canada	80000	-15,2
Zona Antilelor	142000	-19,1
- Venezuela	124000	-20,0
Alte țări din America	80200	+ 6,0
- Mexic	375000	+26,3
Orientul Mijlociu	982700	-11,1
- Arabia Saudită	337500	-20,0
- Iran	268700	-10,7
- Irak	111500	+21,5
- Kuwait	93500	-18,4
- Abu-Dhabi	64300	- 5,1
Africa	226210	-13,1
- Nigeria	87800	-21,0
- Libia	71000	- 5,0
- Algeria	42600	-12,4
Extremul Orient	106600	- 3,6
- Indonezia	63000	- 7,7
Europa occidentală	23810	+51,7

Pentru o nouă ordine economică internațională

EXIGENȚE CONCEPTUALE ȘI CÎTEVA FALSE DILEME (II)

Împotriva „violențelor de structură”

Pot fi tratate problemele instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale menținând actualele structuri economice, sociale și politice sau acestea se cer abordate într-un context structural diferit? Iată o a cincea falsă dilemă.

„Realizarea unei noi ordini economice internaționale este, după părerea noastră — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — un factor determinant în dezvoltarea întregii civilizații umane contemporane, în asigurarea reală a unei păci trainice în lume”⁽¹²⁾. Există o strînsă interdependență între problemele politice, ale cursului spre destindere, și progresul economic general. Prezervarea păcii presupune realizarea unei dezvoltări echilibrate și echitabile și instaurarea unor noi relații economice și politice internaționale. Ideea că dezvoltarea este noul nume al păcii este tot mai des evocată.

Adincirea decalajelor, așa cum se arată în documentul românesc asupra noului ordini economice internaționale, „generează tensiuni și animozități, creează pericolul agravării instabilității politice și creșterii încordării internaționale, determinînd mari primejdii pentru pacea mondială”⁽¹³⁾. Teoria structurală a imperialismului elaborată de J. Galtung confirmă această apreciere. Împărțirea lumii în „centre” bogate și o imensă „periferie” cufundată în sărăcie, în cadrul unor structuri în care unii cîștigă întotdeauna, iar alții pierd întotdeauna, conține în ea însăși o „injustiție socială” sau o „violență de structură”, un continuu pericol la adresa păcii și stabilității relațiilor economice și politice internaționale.

Abolirea „violenței de structură”, esențială pentru menținerea păcii, nu se poate realiza decît prin instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. Dacă unii autori doresc să înțeleagă edificarea unei noi ordini economice internaționale, păstrînd sau aducînd modificări neesențiale actualelor structuri, atunci cel puțin să fie conștienți că problemele rămîn nerezolvate, mai ales pe termen lung. Cum recunoscut chiar și analiștii din țările occidentale, „ceea ce lumea economică a cunoscut în anii din urmă este mai curînd un echilibru precar între națiuni, unele dominante, altele dominate. Sistemul nu a fost unul de ordine și stabilitate, ci mai curînd unul de continuă schimbare sau, altfel spus, de dezvoltare dinamică” (vezi articolul citat din *International Herald Tribune*).

Dubla împărțire a lumii — așa cum se arată într-un articol recent în ziarul *Le Monde* — pe „verticală între puteri și pe orizontală între bogați și săraci, deopotrivă de imposibil de justificat prin rațiune și morală, nu poate să dăinuie etern” (André Fontaine, *Le dernier quart de siècle*, *Le Monde* din 15 ian. 1976). Perpetuarea ei n-or face decît să atragă omenirea într-o periculoasă viltoare, un cerc vicios al polarizării în continuare a bogăției și sărăciei, al acumulării de putere, al amețitoarelor curse a înarmărilor, înghițînd sume fabuloase în loc de a stimula dezvoltarea. Paradoxurile apar inevitabil: existența foametei și subdezvoltării în timp ce sume imense se cheltuiesc pentru înarmare, iar alimentele sînt folosite uneori ca armă politică.

Poziția României pune în evidență foarte clar consecințele nefaste ale cursei înarmărilor și cheltuielilor militare care „reprezintă o grea povară pentru toate popoarele lumii; ea frînează progresul economic și social, dezvoltarea cooperării între state și constituie un obstacol în calea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării”⁽¹⁴⁾. În acest context, aforismul lui Francis Bacon, după care „remediile violente generează un rău nou”, ne aduce în fața unei serioase teme de reflecție.

Țările în curs de dezvoltare nu mai doresc protectori, pentru că, așa cum se spune, națiunile care-și doresc protectori pînă la urmă își găsesc stăpîni. Ele doresc independență și o reală suveranitate, fiind acut preocupate să intre în posesia și să exercite controlul asupra resurselor naționale, să le asigure o valorificare cit mai bună, prin adincirea prelucrării lor la fața locului și obținerea unor prețuri echitabile corelate cu cele ale produselor industriale, și acționează în acest sens. Asemenea obiective implică necesitatea creării unor noi structuri social-economice. Depășirea actualelor decalaje nu poate fi imaginată decît în cadrul unor profunde modificări structurale, prin crearea de noi structuri agrare, industriale, organizaționale, instituționale, pe plan intern și internațional, inclusiv în componenta socială, politică și juridică. Este nevoie, așa cum se arată și în ra-

portul Dag Hammarskjöld, „de o transformare profundă a structurilor socio-economice și politice care să favorizeze egalitatea și să elibereze energia creatoare a maselor” (op. cit., p. 8). Asemenea limbaj era pînă nu demult propriu militanților pentru socialism. Mersul înainte al vremii l-a adoptat: „Speranțele omenirii stau în comunism și știință”, cum se exprima de curînd un eseist român⁽¹⁵⁾.

Astăzi este acceptată cuasiunanim necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale. Dar simpla recunoaștere și declarație nu sînt suficiente. Clarificarea componentelor și acțiunea devin necesare deopotrivă. Un economist ungur arăta în cadrul colocviului de la Haga că fără realizarea unor noi structuri, a unei noi diviziuni internaționale a muncii, a eliminării injustiției și sărăciei, noua ordine rămîne doar un slogan cu un set de principii frumos formulate (op. cit. p. 30-38). Participînd la amplul proces de investigație și dezbateră ce are astăzi loc în lume, privind conținutul și formele concrete în care trebuie să se manifeste noua ordine economică, într-o recentă cercetare se prezintă un model ipotetic de inserare a structurilor economiilor naționale în cadrul unei noi ordini economice internaționale.⁽¹⁶⁾

Întrebarea care se pune este dacă noua ordine economică și politică internațională poate fi instaurată fără a introduce mai multă echitate și pe plan național. Am ajuns astfel în fața unei alte false dileme, a șasea.

Un eșec al actualului sistem : repartitia inechitabilă

Se poate imagina instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale fără a introduce mai multă echitate pe plan internațional, dar și pe plan național ?

Inechitatea actualei ordini economice și politice internaționale a situat o mare parte din populația lumii în condiții de flagrantă sărăcie și subdezvoltare.⁽¹⁷⁾ S-a ajuns însă să se înțeleagă că hrana, hainele, adăpostul nu sînt numai mărfuri, ci și drepturi umane. Deci este vorba și de echitate. Profesorul Tinbergen o recunoaște explicit spunînd că problema alimentară, cea mai gravă pentru omenire, este „întim legată de instaurarea unei noi ordini internaționale cu focarul său de bază, o mai bună distribuție a veniturilor între țări și în cadrul lor” (subl. ns.)⁽¹⁸⁾.

Existența fenomenului de foamete în acest final de secol XX este intolerabilă și degradantă. Ea împinge în prim planul acțiunii necesitatea abolirii sărăciei absolute, ceea ce înseamnă implicit că nu putem absolutiza criteriul eficienței, ignorîndu-l pe cel al echității. Raportul pregătit pentru Conferința generală a ONU de la Lima

⁽¹²⁾ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 10, București, Editura politică, 1974, p. 666.

⁽¹³⁾ vezi *Poziția României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Declarație difuzată la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U.*, document A/AC.73/3, publicat în *Scinteia*, din 6 septembrie 1975.

⁽¹⁴⁾ vezi *Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare, și în instaurarea unei păci trainice în lume. Document difuzat la sesiunea Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, în Scinteia din 10 noiembrie 1975.*

⁽¹⁵⁾ Mihai Drăgănescu, *Spre un echilibru dinamic științific și umanist*, în *Revista economică*, nr. 52 din 26 decembrie 1975, p. 18.

⁽¹⁶⁾ vezi Maria D. Popescu, *Imperativele noului ordini economice internaționale*, București, Editura Academiei, 1975, p. 120.

⁽¹⁷⁾ Peste o treime din populația globului — 36% — trăiește în țări cu un venit de pînă la 100 de dolari pe locuitor; aproape un sfert din omenire — 24% — cu pînă la 300 dolari; un alt sfert — 24% — pînă la 850 dolari, iar unui procent de circa 16% trăind în țări dezvoltate le revin peste 3 000 de dolari pe locuitor. Vezi G. Adler-Karlsson, *New way of life in developed countries*, în report *The Hague*, op. cit. p. 67.

⁽¹⁸⁾ *Reviewing the International Order (RIO), Interim Report, prepared during the second general meeting, 17-20 june 1975, Rotterdam, Anexa A4, pct. A4. 1, p. 1.*

din primăvara anului trecut sesiza pericolul unei astfel de abordări: „Dată fiind natura presantă a problemelor umanitare, o structură internațională care subliniază eficiența, dar ignoră distribuția internațională a beneficiilor economice ar fi într-adevăr fragilă” (20). După cum se apreciază în documentul citat, o nouă ordine internațională se poate realiza numai pe baza sprijinului reciproc și a unei distribuții echitabile a beneficiilor, astfel încât să prospere și cei slabi. (21)

Impasul actual al societății de consum a arătat o dată în plus că de șubredă este aceasta și în același timp cât de contestată este în lumea de azi inechitatea. Nu trebuie să se înțeleagă de aici că țările dezvoltate să-și reducă nivelul de trai. Este însă necesar ca cele subdezvoltate să fie ajutate să-și dezvolte accelerat economia, pentru a putea să trăiască și ele mai bine. Și aceasta nu numai prin sprijin financiar, ci să fie ajutate în primul rând să-și asigure un adevărat demaraj, o creștere economică susținută și de durată, prin crearea unor structuri economice și instituționale care să le asigure punerea în valoare a tuturor factorilor și resurselor de care dispun, concomitent cu **amplificarea substanțială a efortului propriu**. Cum spune înțelepciunea populară, dacă dai unui om un pește, îl hrănești o zi, dacă îl înveți însă să pescuiască îl hrănești o viață întreagă.

Știm cu toții că demarajul și mai ales asigurarea unei creșteri economice semnificative pe o perioadă lungă de timp trebuie susținute în primul rând din interior, prin crearea unor structuri economice și nu numai economice, ci și sociale, politice, organizaționale, instituționale etc. Cum sublinia un economist român, „o dezvoltare economico-socială reală nu poate fi exportată sau importată. Ea se aseamănă cu procesul de creștere al unui organism viu care poate fi influențat, dar nu determinat din afară”. (22) Spiritul de echitate și rațiunea lucidă aduc în discuție problema înlăturării subdezvoltării și decalajelor, a necesității echilibrării la scară planetară, dar și la nivel național.

Echilibrul fragil al economiei capitaliste a fost profund perturbat de crizele actuale. Nu este vorba însă numai de criza economico-financiară, energetică și a materiilor prime, ci și de multe crize de altă natură cum sunt cea a mediului înconjurător, a aglomerărilor urbane, a învățămîntului și tineretului. Asistăm la o adevărată și gravă patologie socială, care se manifestă prin expansiunea criminalității, sinuciderilor, traficului de droguri, terorismului urban etc.

Dacă ne referim numai la criza economică propriu zisă, deși ea nu poate fi ruptă de contextul ei social-politic, constatăm că numeroși economiști occidentali pleacă de la premisa justă după care: **criza economică actuală nu este o criză de tip obișnuit**. De aceea, nici vechea dispută clasică a gândirii economice burghize dintre orientarea liberalistă și cea dirijistă, care apare cu o nouă virulență la fiecare criză, nu are perspectiva de a găsi remedii de fond. Cauzele actualei crize structurale sunt multiple. Rădăcinile lor trebuie localizate cel puțin pe cele două planuri: al naturii societății și al sistemului economiei capitaliste, ca și al prelungirilor sale în cadrul vechii ordini economice internaționale (în toate componentele sale: **relații, mecanisme, cadru instituțional și funcțional**).

Mult disputatul prim raport al Clubului de la Roma prezintă un interes particular pe care nu trebuie să-l trecem cu vederea. El a convins că omenirea nu poate să-și plămădească viitorul pe baza unui model care reproduce actualul tip de dezvoltare, adică evoluind pe curbe care extrapolează drumul urmat pînă în prezent de țările occidentale. Viziunea autorilor este apocaliptică: omenirea ar ajunge la epuizarea rapidă a resurselor energetice și de materii prime. Actualul tip de creștere urmat de țările capitaliste dezvoltate nu poate fi însă continuat, nu numai pentru că duce la o risipă inadmisibilă a resurselor, ci poate în primul rând pentru că el a făcut să se acumuleze o sumedenie de probleme grave, ca subdezvoltarea, poluarea, adîncirea decalajelor, declanșarea unor crize economice, financiare, sociale și politice. Nimic nu îndreptățește speranța că urmînd aceeași cale vor putea fi soluționate aceste probleme în perspectivă. Ba dimpotrivă, este tot mai evident că ceva trebuie schimbat și tot mai multe țări refuză să pășească pe calea capitalistă de dezvoltare.

În recenta sa expunere la Marea Adunare Națională, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia din nou ideea că „**existența, pe de o parte, a unui grup de țări bogate, puternic dezvoltate, și, pe de altă parte, a unor țări sărace, slab dezvoltate, este o problemă fundamentală a zilelor noastre; acumularea la un pol a unor bogății uriașe și adîncirea la celălalt pol a sărăciei și mizeriei nu pot continua la infinit**”. (23) Sesizînd că opțiunile nu mai pot fi amînate, frîmțarea unor oameni de știință occidentali și-a găsit uneori forme de expresie care nu lasă loc nici unui echivoc, spunînd că: „trebuie să ne hotărîm acum pentru una dintre alternative: 1) sau statu quo-ul — un sistem economic care oferă profituri pe termen scurt unui pumn de oameni și dezastru în decurs de cîteva generații, dacă nu chiar decenii (pentru unii acest dezastru a și sosit); 2) sau un sistem economic care prevede posibilitatea supraviețuirii omenirii într-o perspectivă îndelungată cu un nivel de trai mulțumitor”. (24)

Opțiunea pentru un nivel de trai mulțumitor pentru toți, presupune aproape implicit instaurarea echității pe **plan internațional**, dar și pe **plan național**. Este și motivul pentru care Strategia internațională a dezvoltării și Programul de acțiune pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale prevăd necesitatea corectării injus-

țițiilor sociale și asigurării unei repartiții mai echitabile a veniturilor între țări și în interiorul fiecăreia, inclusiv problema unor reforme sociale. (25)

Deci, crizele care au cuprins țările capitaliste în ultimul timp nu sînt nici accidentale, nici pasagere, ci de structură și de durată, apărute ca o urmare logică a dezvoltării de pînă acum. Faptul este recunoscut de numeroși oameni de știință occidentali. Teoriile echilibrului economic (printre ai căror susținători mai vechi și mai noi se numără V. Pareto, A. Pigou, J. Hicks, P. Samuelson), care atribuie pieței rolul unui „barometru al optimului economiei naționale”, modul defectuos de a stabili prețurile sau „neutralismul” crescînd al pieței față de exploatarea prădalnică a resurselor biosferei și incapacitatea ei de a preîntîmpina criza ecologică, sînt supuse pe bună dreptate unui rechizitoriu tot mai larg și mai aspru. Reprezentanții ai gândirii economice occidentale, cum este și Toffler, n-au întîrziat să sesizeze că „vechile reguli nu mai funcționează”, că „stabilizatorii” economiștilor din cadrul societății „actuale” (capitaliste — n.n.) sînt uzați. Ar fi o gravă eroare dacă în euforia produsă de o efemeră relansare a economiei occidentale s-ar uita din nou cauzele de fond ale actualei crize. O asemenea ușurință s-ar plăti mai tirziu, mai scump.

În contextul problemelor care ne interesează, logica și intuiția conduc deopotrivă la constatarea că nu este posibilă instaurarea unei mai mari echități pe plan internațional fără introducerea ei în egală măsură pe plan intern.

Semnificații și implicații ale binomului „omul-scop”, „economia-mijloc”

Se pune problema dacă în contextul actual, cînd lumea occidentală este confruntată cu probleme ale unei crize de structură, se poate imagina instaurarea unei noi ordini economice internaționale menținînd intact conținutul categoriilor și noțiunilor operaționale implicate în acest proces complex sau dacă ele se cer reconsiderate? **lată o a șaptea falsă dilemă.**

Cum se arăta în cadrul lucrărilor recentului colocviu organizat la București împreună cu Institutul din Paris pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, starea de insecuritate economică de pe piața mondială constituie o dovadă că lucrurile nu se mai pot remedia cu jumătăți de măsură sau cu expediente. „Situația este de așa natură, încît a devenit imperios necesară **revizuirea fundamentală a teoriilor și practicilor** (subl. ns.) care au stat la baza sistemului economic internațional pînă acum...” (26)

Investigarea problemelor în cadrul **pătratului economic, social, politic, ecologic**, înseamnă implicit o optică sistematică, în care economia nu mai poate fi privită în sine. De asemenea, abordarea creșterii economice în cadrul vectorului **creștere—dezvoltare—progres**, deci în strînsă legătură cu mediul social-politic, natural, instituțional și cu finalitatea ei, pune în mod concludent în evidență că economia nu constituie un scop în sine, ci doar un mijloc. Cu alte cuvinte, în momentul în care privim creșterea economică cuplată cu dezvoltarea și progresul ne apare evidentă finalitatea social-umană a creșterii. O asemenea viziune ne aduce în fața **binomului „omul-scop”, „economia-mijloc”**. Semnificațiile și implicațiile profunde ale acestui binom nu pot fi trecute cu vederea nici în contextul de față.

Pentru construcția socialistă acest binom este fundamental nu numai din punct de vedere conceptual, ci și practic, privit prin prisma modelului de dezvoltare economico-socială, a tuturor opțiunilor strategice ale creșterii, dezvoltării și progresului. Întreaga politică a Partidului Comunist Român se fundamentează pe sistemul de referință om-societate și pe un sistem de valori morale proprii societății socialiste, în care omul constituie scopul suprem al dezvoltării și progresului, iar economia mijlocul de atingere a obiectivelor stabilite. O asemenea viziune își pune amprenta pe întreaga politică economică a partidului nostru. Dacă privim, de exemplu, principalele opțiuni strategice de dezvoltare, inclusiv pe cea de optimizare a raportului consum-acumulare, care deține un rol esențial în cadrul vectorului creștere—dezvoltare—progres, vom constata că scopul principal, criteriul optimizant, îl constituie asigurarea creșterii nivelului de trai

(20) vezi Industrial Development Survey. Special Issue for the Second, General Conference of UNIDO (12—26 March, 1975), p. 278.

(21) Ibidem, p. 280.

(22) vezi Gheorghe Dolgu, Independență și interdependență. Obiective și căi ale edificării unei noi ordini economice internaționale, în Revista economică nr. 50, din 12 decembrie 1975.

(23) Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la mările realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, în Știința, nr. 10367, din 19 decembrie 1975.

(24) B. Murray, Ce pot ecologii să-și învețe pe economiști, în revista Dialog, vol. 2, nr. 3, 1973, p. 38.

(25) doc. O.N.U. E/AC. 62/8, p. 15.

(26) Gheorghe Rădulescu, Factorul monetar în restructurarea relațiilor economice internaționale, în Revista economică nr. 50, din 12 XII 1975.

material și spiritual al întregului popor, progresul social-economic al țării pe o perioadă de timp îndelungată.

Abordând problemele în viziunea pe care o enunțăm mai înainte (în cadrul pătratului economic-social-politic-ecologic și al vectorului creștere—dezvoltare—progres), ceea ce presupune implicit să primim economia ca un „mijloc”, finalitatea obținerii profitului maxim, ca funcție obiectiv de optimizare a modelului de creștere de tip capitalist, apare ca nesatisfăcătoare. Din această zonă, a modelului de creștere și a celui de consum al societății capitaliste, a consecințelor lor nefaste, a lipsei de echitate, provin multe din criticile care le contestă, ca și rezervele crescînde ale țărilor în curs de dezvoltare de a urma modelul occidental.

Privind economia, ca și procesele economice în general, nu în sine, ci în contextul mai larg amintit (cuplate cu dezvoltarea și progresul), chiar conceptul de maximizare a eficienței economice se cere reconsiderat și corectat cu „externalitățile” ecologice, sociale, etice etc., care decurg din funcția obiectiv „omul-scop”, din finalitatea social-umană a dialecticii fenomenului. Din cele două premise, **optica sistemică și optica pe termen lung**, decurge implicit necesitatea reconsiderării finalității creșterii economice. Deci nu profitul, nu numai eficiența economică, ci și cea socială, într-un cuvânt se impune finalitatea social-umană, omul privit în multidimensionalitatea sa.

Cercetătorii din țările capitaliste sînt preocupați în măsură crescîndă de eliberarea lor de optica și analiza conjuncturală și „pur” economică, de abordarea „clasică” a problemelor creșterii. Sesizînd că alegerea tipului de creștere economică ca un obiectiv politic poate să aducă unei societăți tot atîta rău, cît și bine, un specialist occidental conchide că „în mod cert nu poate exista o justificare **pur economică** (subl. ns.) pentru o politică a creșterii economice în sine”, (vezi E. Mishan, *The Costs of Economic Growth*, Penguin Books, London, 1967). Iar un alt autor considera că „deprinderile și instituțiile noastre (capitaliste n. ns.) trebuie să renunțe la înclinația lor de a raționa numai în termenii avantajelor imediate”. (vezi Herman Daly, *Toward a Steady Economy*, W. H. Freeman, San Francisco, 1973) Logica lucrurilor, formele mai violente sau mai puțin violente de contestare a actualului tip de dezvoltare occidentală sînt și ele argumente care confirmă că se resimte necesitatea unor reconsiderări, a găsirii unui alt tip, care să poată concilia politicile economice cu cele sociale, viziunea pe termen scurt cu cea pe termen lung și care să introducă mai multă echitate pe plan intern, ca și pe cel al relațiilor internaționale. Asupra acestor aspecte voi reveni.

Continuînd investigația pe aceeași pistă, în mod firesc îmi apare întrebarea: dacă nu putem privi economia în sine, ruptă de mediul politic, social, ecologic, pot fi abordate unele fenomene sau procese economice în genere în termenii **producție-consum**? Însăși producția nu poate fi privită rupt de mediul natural, social și politic. Iar consumul a depășit modelul tradițional, redus la un consum nemijlocit de bunuri materiale. Ipostazele multiple ale omului ca ființă biologică și socială, ca producător și consumator, diferitele sale medii de viață, de producție, de locuit, de recreere, spiritual, social, politic, creează valențe multiple modelului de consum care depășește componenta pur economică. S-ar putea face încă numeroase reflecții pe marginea accepțiunii clasice a relației producție-consum în teoria economică capitalistă. Dar în contextul de față ne mulțumim să reținem ideea necesității reconsiderării conținutului și funcțiilor acestui binom.

De aici, făcînd un pas mai departe, vom constata desigur că problema analizei rolului și acțiunii legii cererii și a ofertei, a mecanismelor pieței, ca și a altor categorii poate fi atacată din foarte multe unghiuri. Dar simplificînd lucrurile și urmînd aceeași logică, citeva întrebări îmi par legitime: dacă trebuie să reconsiderăm relația producție-consum, oare aceste reconsiderări nu afectează și concepția actuală a teoriei economice capitaliste asupra rolului și acțiunii legii cererii și ofertei ca regulator de bază al procesului de producție și consum? Poate ea să aibă în vedere și cerințele unor „externalități” ecologice, sociale, spirituale sau ale viziunii pe termen lung? Se poate avea încredere în continuare în „barometrul optimizant și echilibrant” al pieței? Cum rămîne atunci cu explicațiile oscilațiilor și evoluțiilor prețurilor materiilor prime și ale petrolului? Poate fi instaurată stabilitate în relațiile economice internaționale lăsînd neschimbate mecanismele economice ale vechii ordini?

Din nou nu ne găsim în fața unor întrebări pur retorice. O persoană politică oficială occidentală sublinia că „numai reforma ordinei existente, a economiei de piață (occidentale), va putea micșora prăpastia dintre Nord și Sud” (în *Frankfurter Rundschau* din 3 IX 1975). Pornind de la viziunea și premisele enunțate îmi pare cel puțin dificil, dacă nu imposibil (și inclin spre această a doua alternativă) să poată fi instaurată o nouă ordine (o adevărată ordine) economică internațională, în care modul actual în care funcționează mecanismele internaționale ale pieței, de prețuri, valutar-financiare etc., să rămînă neschimbat. Nu este vorba aici numai de un aspect polemic, abordat pe planul ideologic. Privind lucrurile prin prisma cea mai pragmatic posibilă, mecanismele pieței prezintă numeroase deficien-

te, chiar de ar fi să ne referim numai la neajunsurile care decurg din optica sa pe termen scurt sau cel mult mediu. Aceste neajunsuri se manifestă atît în sistemul de alocare a resurselor și de optimizare a deciziilor, cît și prin neluarea în considerare a unora din factorii implicați.

Rolul pieței de „barometru al optimului economiei naționale” este tot mai des infirmat și chiar contestat. Nu mai putem crede că ne aflăm în universul ireal al echilibrului perfect walrasian. Sînt astăzi destule argumente care pledează pentru necesitatea de a imagina un sistem mai complex și mai adecvat de reglare a economiei, în funcție de rolul ce-i revine, de scopul creșterii economice și de interdependențele acesteia, care nu mai pot fi neglijate. Prin modul său de funcționare și sistemul de prețuri cu care operează, piața reacționează, de regulă, la impulsuri pe termen scurt, oscilațiile lor ducînd adesea la dezorganizarea pieței. Exemplul evoluției prețurilor petrolului este elocvent, atît în ceea ce privește orientarea consumului, cît și procesul de substituție sau de exploatare a lui din unele zăcăminte mai greu accesibile, procese dereglate de oscilațiile prețului său.

Nici alocarea resurselor pentru dezvoltare nu se poate face numai după mecanismele pieței. Deciziile privind marea majoritate a problemelor dezvoltării, fie că este vorba de cea industrială, regională, urbană sau rurală, nu pot fi luate decît ținînd seama de perspectiva pe termen lung și de criteriile de eficiență economică, talonate strict de cele ale eficienței sociale. Marile dificultăți ale politicilor de dezvoltare regională din cele mai multe țări occidentale, marile discrepanțe existente în nivelul de trai între diferite regiuni, subutilizarea forței de muncă olături de cazuri de lipsă de forță de muncă, durerosul fenomen de migrație, de dislocare a populației din unele zone sînt tocmai rezultate ale unor politici de investiții bazate numai pe criterii pur economice și privite într-o optică pe termen scurt.

Piața a dovedit că **singură nu poate fi eficace în deciziile de alocare a resurselor pentru dezvoltarea serviciilor publice**. Dezvoltarea sistemelor de sănătate, de educație, conservarea resurselor și a mediului, dezvoltarea urbană rațională nu se pot asigura satisfăcător prin mecanismele pieței. Neutralismul pieței față de o serie întregă de „externalități”, cum sînt poluarea apei, aerului, exploatarea prădalnică a unor resurse ale biosferei ca și viziunea pe termen scurt și limitată a unor criterii pur economice, fără a lua în seamă criteriile sociale, echitatea etc., sau consecințele ce pot apărea pe termen lung, au determinat și în trecut și acum „costuri” sociale extrem de ridicate creșterii. S-a ajuns la asemenea rezultate tocmai prin neluarea în calcul a „costurilor” sociale, datorită incapacității de a le „internaliza”. Mecanismele pieței și mobilul profit au făcut ca singura responsabilitate a întreprinzătorului capitalist să fie realizarea acestui țel. Or, cel mai adesea el a fost atins pe seama și împotriva resurselor naturale, a mediului, a forței de muncă utilizate, creînd grave disproporții, închinăți și un lanț întreg de consecințe nefaste de ordin ecologic, social și politic.

În genere piața singură nu poate conduce la optimizarea deciziilor cel puțin pentru că: a) este tributară **opticii pe termen scurt**; b) prezintă deficiențe de fond în sistemul oscilațiilor al prețurilor, care constituie rețeaua informațională dominantă; c) dispune de o **constelație informațională incompletă** (sînt foarte greu de prevăzut reacțiile, și contrareacțiile consumatorilor și ale concurenței) și cu un **grad ridicat de incertitudine**; d) nu poate să țină seama de numeroase „externalități” ecologice, sociale etc. „Piața — spune J. Kornai în al său „Anti-equilibrium” (p. 313) — este un sistem adaptiv care învețe, ai cărui participanți trag învățăminte din propriile lor eșecuri anterioare... Aceasta este o taxă scumpă... suportată de societate. Planificarea este mai ieftină”.

Referindu-se la necesitatea conducerii conștiente a societății socialiste românești, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, atrăgea atenția asupra necesității de a combate acele „teorii sau tendințe după care ar trebui să lăsăm reglementarea vieții economice și sociale la voia întâmplării, la discreția pieței, a legii cererii și ofertei”. (27) Planificarea poate constitui acel sistem complex de reglare a procesului de creștere—dezvoltare—progres privit în unitatea sa, îmbrățișînd componenta economică, ecologică, socială și politică, adică dezvoltarea societății în ansamblul său. Aceasta presupune desigur abordarea într-o optică globală, bazată pe un sistem coerent de indicatori economici și sociali, pe un instrumentar adecvat și mai ales, pe un nou etos al creșterii cu o finalitate social-umană. O asemenea viziune tinde să se răspîndească tot mai mult, mai ales în rîndul țărilor care și-au dobîndit de curînd independența și care urmăresc să edifice o societate modernă. John Kenneth Galbraith are perfectă dreptate afirmînd: „Condițiile, este evident, nu sînt plăcute pentru cei ce se consideră păzitorii economiei de piață, inamicii socialismului. Și deoarec condițiile și nu preferințele ideologice sînt cele care forțază ritmul în acest sens, încercarea de a te opune nu prea poate avea succes”.

Lată-ne astfel în fața unei a opta dileme, a cărei falsitate este parcă mai transparentă: „creștere zero”, „creștere încetinită” sau alt tip de creștere.

(Va urma)

Ioniță OLTEANU

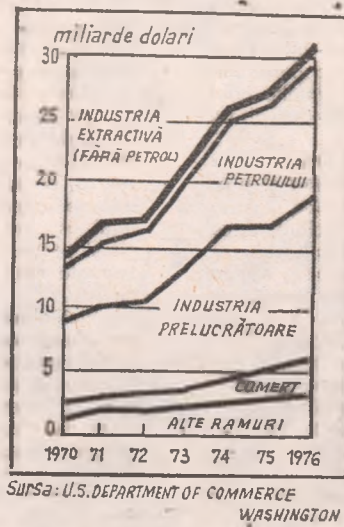
(27) Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 5, Ed. politică, 1971, p. 897.

Exportul de capital al S. U. A.

INVESTIȚIILE filialele din străinătate ale întreprinderilor americane în instalații, utilaje și clădiri sînt așteptate să crească anul acesta cu 12%, ajungînd la 30,4 miliarde dolari. Aceasta rezultă dintr-o anchetă a Departamentului comerțului S.U.A. de la sfîrșitul lui 1975. Anul trecut creșterea a fost de circa 4%, cu mult sub estimația de +17% stabilită în decembrie 1974, diferența explicîndu-se prin condițiile de criză economică și reducerea corespunzătoare a volumului operațiunilor. În 1976, se contează pe o creștere a investițiilor respective mai mare decît media, și anume de 20%, în țările în curs de dezvoltare. Un spor asemănător este așteptat să-

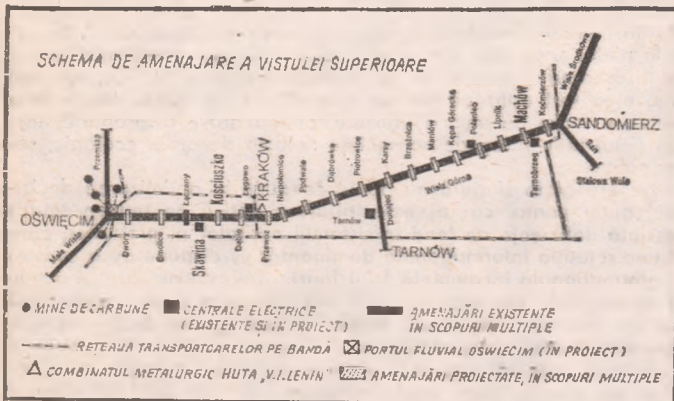
înregistreze investițiile peste hotare ale firmelor din industria petrolului. Structura pe ramuri a ansamblului investițiilor proiectate poate fi urmărită în grafic.

Amenajarea Vistulei

ANUL TRECUT în Polonia a început aplicarea programului de amenajare a cursului superior al Vistulei; după terminarea (în 1984) a primei etape a lucrărilor

de canalizare și amenajare, capacitatea anuală de transport în acest sector al fluviului va spori la 25,7 mil. tone (din care cărbunele va reprezenta aproximativ jumătate). Executarea lucrărilor amintite, inclusiv construirea unei cascade de 15 baraje (cu ecluze), pe lângă cele trei existente, va determina reducerea lungimii căii navigabile în acest sector al Vistulei de la 266 la 234 km, va asigura traficul timp de 330-350 zile pe an și va face posibilă irigarea unei suprafețe agricole de 50000 ha. Amenajarea cursului superior al Vistulei va permite intensificarea schimburilor între bazinul carbonifer și metalurgic din Silezia superioară și între regiunile industriale din valea Vistulei, precum și recordarea acestei zone la rețeaua fluvială europeană.

Aluminiul pe piața mondială și pe locuitor

UNIUNEA SOVIETICĂ se numără printre principalii furnizori de aluminiu pe piața mondială; după cum arăta recent revista „Vneșneiaia torgovlia”, în 1974 exporturile sale au totalizat 528,7 mii tone, după Canada (694 mii tone) și Norvegia (586 mii tone). În perioada 1960-1973 exporturile sovietice de aluminiu au sporit într-un ritm mediu anual de 17%; împreună cu aliajele și laminatele din aluminiu, ele reprezintă aproape jumătate din exportul de metale neferoase al U.R.S.S. Printre principalii beneficiari figurează R.D.G., Ungaria, Cehoslovacia, Japonia, Polonia etc.

În ceea ce privește consumul de aluminiu, cele mai dinamice creșteri în lumea nesocialistă le-au înregistrat — în aceeași perioadă — Japonia (de 10,5 ori), India (de 7 ori), Finlanda și Mexic (de 4,7 ori), Australia (de 4,6 ori) ș.a. Ca nivel al consu-

mului — calculat în kg pe locuitor —, în 1973 se situau în frunte S.U.A. (30), R.F.G. (18), Japonia (17), Canada (16), Elveția (14), Australia și Norvegia (13), Anglia (12), Franța (11) și Italia (10 kg).

Ungaria: sporul natural și reamplasarea forței de muncă

ÎN următorii ani se preconizează ca prioritatea în dezvoltarea industriei ungare să fie acordată unor subramuri cum sînt chimia, producția de instrumente de precizie, de echipament pentru teletransmisiuni, de tehnică a vidului etc., care ocupă mai puțină forță de muncă. De asemenea, se va acorda o atenție susținută organizării științifice a muncii, mecanizării pe scară largă a operațiunilor de transport și încărcare-descărcare, în scopul de a elibera o parte din forța de muncă ocupată în activitățile respective.

Previțiunile demografice din Ungaria pe

următorul deceniu și jumătate consemnează între altele posibilități de deplasare a forței de muncă din unele sectoare ale economiei (îndeosebi agricultura) în altele, cum sînt prestările de servicii, construcțiile și industria. Pînă în 1990 efectivul total al persoanelor ocupate în economie s-ar putea mări cu 150-170 mii pe seama sporului natural al populației, iar circa 300 mii de persoane ar putea deveni disponibili în agricultură prin mecanizarea acesteia.

Nessie și publicitatea

O FIRMĂ BRITANICĂ de electronică pare a fi pe cale de a elucida unul din misterele zoologice actuale: monstrul ce se spune că ar trăi în străfundurile lacului scoțian Loch Ness. Firma pretinde că a identificat un corp viu de dimensiuni impresionante în Loch Ness cu ajutorul undelor de înaltă frecvență „electrovideo sonore” și plănuiește să captureze monstrul — Nessie, cum este răsfățat — atrăgîndu-l într-o „capcană sonoră”. Aceasta s-ar baza pe descoperirea întîmplătoare, în cursul unor festări, a efectului neobișnuit, plăcut sau neplăcut, pe care aparatul l-are avea asupra unui cîine sau asupra unor pești dintr-un acvariu. S-a constatat de exemplu, că Simfonia a 5-a a lui Beethoven a încîntat nespus bancurile de babușcă dintr-un rîu, atrăgînd peștii la suprafață, în timp ce melodiile lui Elvis Presley au produs un efect contrar...

După descoperirea uriașului „obiect” din străfundurile lacului, scrie *The Times*, organizatorii expediției de capturare a lui Nessie speră ca acesta să se lase sedus de noua tehnică video-sonoră și să pornească vrăjii spre suprafață, în vreme ce publicul va fi și el sedus de tehnica publicitară a firmei Videomaster Ltd.

Scumpete

„Un bilet de clasa a doua costă astăzi tot atît cît costa un bilet de clasa întâi cînd m-am decis eu să călătoresc în clasa a doua pentru că nu mai puteam să-mi permit să merg cu clasa întâi”.

(După *The Spectator*, Londra)

Commonwealth

I. Vlad, Tirgoviste — Commonwealth-ul este o asociație economică, politică, culturală etc. internațională constituită între Anglia și state care au fost în trecut posesorii ale acesteia. Intre țările membre ale Commonwealth-ului se desfășoară activități cu caracter consultativ și de cooperare efectivă în diverse domenii (economic, învățământ, juridic, radiodifuziune, asigurări sociale, medicină, apărare etc.). În domeniul comercial țările membre își acordă reciproc tarife vamale preferențiale (în baza hotărârii adoptate la Conferința de la Ottawa din 1932). După aderarea Angliei la Piața Comună (intrată în vigoare în 1973), 21 de țări independente în curs de dezvoltare, membre ale Commonwealth-ului din Africa, zona Caraibilor, a Oceanului Indian și a Pacificului, alături de alte 25 de state, au încheiat la Lome o convenție de asociere cu Piața Comună. În baza acestei convenții, celor 46 de țări în curs de dezvoltare semnatare li se asigură liberul acces pe piețele celor nouă state ale C.E.E., fără obligația reciprocității, pentru 99,2% din produsele exportate de ele. Kenya, Uganda și Tanzania, de asemenea membre ale Commonwealth-ului erau asociate anterior cu Piața Comună.

Totuși, în cifre relative comerțul Angliei cu țările

membre ale Commonwealth-ului a scăzut în ultimii ani sub 18%, față de 29% cit era în 1962.

Activitatea în cadrul Commonwealth-ului are la bază deciziile care se iau la conferințele primilor miniștri ai țărilor membre, precum și la conferințe care reunesc pe miniștrii de externe, de finanțe etc. ai acestor țări.

Statele independente membre ale Commonwealth-ului sunt în momentul de față următoarele: Canada, Australia, Noua Zeelandă, India, Bangladesh, Sri Lanka, Ghana, Malaezia, Nigeria, Cipru, Sierra Leone, Tanzania, Jamaica, Trinidad-Tobago, Uganda, Kenya, Malawi, Malta, Zambia, Gambia, Singapore, Guyana, Botswana, Lesotho, Barbados, Mauritius, Swaziland, Tongo, Samoa de Vest, Fiji, Bahamas și Grenada. Nauru (stat insular în sud-vestul Oceanului Pacific, cu 21,4 km² și 6700 de locuitori) are un statut special, participând la activitățile Commonwealth-ului, dar nu și la reuniunile șefilor de guvern din țările membre.

La 28 iunie 1976 Commonwealth-ul va primi un nou membru, Insulele Seychelles din Oceanul Indian, care au fost colonie britanică din 1794 și care se vor proclama în scurt timp republică independentă. Arhipelagul Seychelles se compune din 92 de insule, din care numai 33 populată (de 60 mii de locuitori) și exportă copra, scoarță, fosfați,

capitalul suedez, el își internaționalizează din ce în ce mai mult activitatea de producție și comercială. Conform bilanțului pe 1973, filialele sale din străinătate au furnizat 27% din veniturile concernului. Orientarea implantărilor sale internaționale poate fi urmărită pe harta de mai jos.

Energie nucleară

Aldea Stănculescu, Bacău — 1) Prima reacție în lanț de fisiune a nucleelor de uraniu a fost realizată de fizicianul italian (emigrat în S.U.A. în 1939) Enrico Fermi la 2 decembrie 1942 într-un reactor instalat într-o sală de tenis de sub o tribună a unui stadion din Chicago. Prin acest tip de reacție controlată s-a obținut materialul fisionabil — plutoniul — necesar realizării bombei atomice. Fondurile (două miliarde de dolari) necesare proiectului „Manhattan”, cum au fost denumite lucrările de cercetare și industriale în scopul creării bombei atomice, au fost puse la dispoziție de guvernul american, la sugestia lui Albert Einstein. Enrico Fermi era laureat al Premiului Nobel din anul 1938.

Prima încercare a unei bombe atomice (produsă în laboratoarele de la Los Alamos) a avut loc în luna iulie 1945, deci după capitularea Germaniei naziste, într-un deșert din stăutul New Mexico.

În al doilea război mondial bomba atomică a fost utilizată de două ori: la 6 august 1945 la Hiroșima (cu uraniu 235), iar trei zile mai târziu la Nagasaki (cu plutoniul). Bilantul imediat al acestor explozii a fost de 78.150 de morți și 13.983 de dispăruți, cîteva zeci de mii de răniți și numeroase cazuri de boală de iradiază, care a continuat să facă victime mulți ani după exploziile amintite.

2) La începutul anului 1945, Germania avea în construcție un reactor nuclear în munți, la o mare adîncime sub pămînt, la a cărui punere la punct a lucrat un grup de fizicieni germani în frunte cu Werner Heisenberg (unul din întemeietorii mecanicii cuantice, și el laureat al Premiului Nobel — din 1932 — și decedat la 1 februarie a.c.), Otto Hahn și Weizsäcker. Reactorul a fost aruncat în aer de armata americană, iar grupul de fizicieni a fost luat prizonier. Dacă nu ar fi ajuns la concluzia greșită că grafitul nu poate fi folosit ca încetitor de neutroni (procedeu folosit de Enrico Fermi), oamenii de știință germani ar fi fost mult mai avansați în lucrările de creare a bombei atomice, scrie

„Grupul celor 77”

Nic. Ganea, Constanța — Dintre țările socialiste, alături de România, din „grupul celor 77” fac parte de asemenea Iugoslavia (de la constituirea grupului în anul 1964, la Geneva) și Cuba (de la o doua Conferință ministerială a „grupului celor 77” desfășurată la Lima în 1971). „Grupul celor 77”, care nu este o instituție internațională propriu-zisă, s-a format cu scopul de a contribui la armonizarea punctelor de vedere ale țărilor în curs de dezvoltare, și de a formula programe comune de acțiune în problemele privitoare la comerț și dezvoltare. În cadrul grupului hotărârile sînt adoptate prin consens.

Decizia de a primi ca membră România, adoptată în unanimitate la cea de a treia Conferință ministerială a „grupului celor 77”, care s-a încheiat la 7 februarie la Manila, consacră cooperarea existentă de-a lungul anilor între România și „grupul celor 77”, de care este strîns legată prin aspirațiile comune pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

I. I. Koriakin în lucrarea sa „Biografia atomului” apărută și la noi în Editura științifică.

3) Prima centrală nuclearo-electrică din lume a fost construită în U.R.S.S. și avea o putere de 5 MW. Ea a început să livreze energie electrică la 27 iunie 1954 și a permis dobîndirea unei experiențe prețioase pentru rezolvarea problemelor legate de construirea ulterioară a altor centrale nucleare-electrice mai puternice. Astăzi centrale nucleare-electrice există, sînt în construcție sau în proiectare în numeroase țări. De exemplu, în S.U.A., la 30 iunie 1974 (după The World Almanac 1975), erau în funcțiune 69 de centrale nucleare-electrice cu o putere totală de 29.123 MW, iar în construcție sau proiectare centrale cu o putere totală de 174.000 MW.

Monedă

Prof. Gh. Enăchescu, Galați — Fără a subestima numele ilustre și contribuția științifică a economiștilor români la care vă referiți în scrisoarea dv., este totuși de luat în considerare opinia lui Horatiu (citată de acad. Al. Graur — vezi Revista economică nr. 2/1976) potrivit căreia „în materie de limbă, suveran este uzajul general”. Or, acest uzaj s-a schimbat în decursul timpului, de cînd au fost scrise lucrările la care vă referiți. În plus, nu credem că „am contribui la simplificarea limbii române” dacă ne-am abate de la uzajul general, spunînd „monedă” în loc de „monedă”. Sistem de aceea de părerea ca această problemă să fie lăsată pe seama filologilor.

Bursă de cereale

Ion Mereanu, Slobozia — Cea mai mare bursă de cereale din lumea capitalistă este cea din Chicago, întemeiată în anul 1848, zece ani după ce Chicago a devenit oraș. Publicul are acces la bursă dar nu în sălile cu podiumuri special amenajate,

în care se desfășoară efectiv tranzacțiile, ci numai în balcoane anume destinate acestui scop, care la Chicago sînt închise cu sticlă (vezi fotografia).

Activitatea tranzacțională la bursă se desfășoară în baza unor reguli bine precizate, pe care le vom prezenta într-un număr viitor.

Volvo

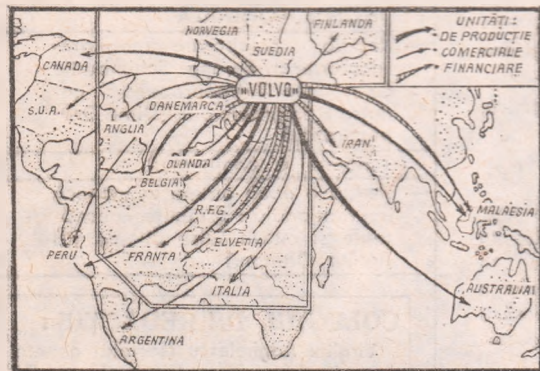
Cincinat Antonescu, Cimpulung — Creată acum o jumătate de secol de A. Gabrielsson și ing. H. Larson, firma suedeză Volvo s-a transformat treptat dintr-un atelier

care săvîrșeau, în același an, circa 57 mii de salariați, din care 10,5 mii lucrau în filialele din străinătate.

Din nomenclatura producției sale fac parte — alături de autoturisme, autocamioane și autobuze, care dețin ponderea

cea mai mare în cifra de afaceri — motoare pentru nave, avioane și cu destinație industrială, mașini și utilaje de construcții forestiere și agricole, tractoare, echipament sportiv ș.a.

Deși în cadrul concernului Volvo predomină

pentru montajul automobilelor în cel mai mare concern din Europa de nord. În 1974 cifra sa de afaceri a depășit 10 miliarde coroane suedeze, el fabricînd circa 100 de tipuri de produse, care sînt exportate în 120 de țări; întreprinderile

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE

(Urmare din pag. 20)

lorică, într-un termen optim și în conformitate cu cerințele progresului tehnic și cu nevoile economiei naționale, a sumelor investite, dar și la acele procese, care se găsesc, de asemenea, în centrul preocupării partidului și statului nostru în condițiile actuale.

Așa de exemplu, în condițiile revoluției științifico-tehnice, primește o importanță deosebită urmărirea creșterii eficienței investițiilor și prin prisma corelației dintre timpul de muncă vie și trecută, cuprinse în fiecare produs, în care ponderea timpului muncii vii trebuie să cunoască o creștere mai rapidă față de ponderea timpului muncii trecute, care se reduce. Este vorba de o corelație foarte importantă pe care trebuie să o avem în vedere în alegerea variantei optime a investițiilor. De exemplu, repartizarea investițiilor pe ramuri, subramuri și întreprinderi, bazându-se numai pe corelația valoare de întrebuințare — nevoia socială, sau valoare de întrebuințare — calitate nu se va solda cu eficiența maximă. Ignorarea raportului dintre munca vie și munca trecută, poate duce în mod inevitabil la pierderi.

În același timp și reversul problemei este adevărat, adică repartizarea investițiilor, bazându-se exclusiv pe sporul maxim absolut de venit național ce se poate obține la fiecare produs, poate să ducă la „ieftinirea“ producției, dar acest lucru se va petrece numai în aparență, deoarece se vor produce multe produse în afara structurii nevoilor solvabile, ceea ce se va solda, de aseme-

nea, cu pierderi, cu scumpirea produselor. Este evident că astfel sînt ignorate cerințele legii valorii dar și cele ale legii satisfacerii crescînde a nevoilor raționale de consum științific stabilite.

Societatea socialistă are nevoie de un spor de venit național relativ mai mare, în condițiile respectării structurii nevoii sociale, care este aspectul fundamental al eficienței economice, al acțiunii legii valorii în socialism.

Desigur, urmărirea acestor probleme, corelate la nivelul economiei naționale, cere elaborarea planului de investiții în mai multe variante, din care să rezulte și efectele economice și sociale principale atît la nivelul macroeconomic, cît și la nivelul microeconomic. Realizarea acestui deziderat presupune folosirea, într-o măsură tot mai mare a mașinilor electronice de calcul care vor permite trecerea la un nivel superior de folosire a relațiilor marfă-bani, a acțiunilor legii valorii în etapa actuală de dezvoltare a țării pe drumul societății socialiste multilateral dezvoltate.

BIBLIOGRAFIE :

1) Nicolae Ceaușescu : Raport la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1974, p. 58—59.

2) Nicolae Ceaușescu : Cuvîntare la plinara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, 29 iulie 1974, Ed. politică, București, p. 21.

3) Nicolae Ceaușescu : Raport la Conferința Națională a P.C.R., 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București, 1972, p. 23.

Relația colaborare-dezvoltare-securitate în Europa

(Urmare din pag. 25)

te indicînd sectoarele cele mai promițătoare pentru cooperare. Ca urmare a activității comisiilor amintite, numărul acordurilor de producție pe diferite ramuri a sporit de patru ori față de anul 1972, depășind încă anul trecut cifra de o mie. În baza acestor acorduri se asigură, de exemplu, tot mai frecvent livrarea unor instalații pe credit pentru realizarea unui obiectiv industrial, în schimbul livrării ulterioare a produselor realizate de acesta (este vorba la origine de o cunoscută inițiativă românească). De asemenea, transferul de tehnologie devine tot mai adesea un schimb în ambele sensuri (de exemplu, în perioada 1969—1973, încasările și plățile Cehoslovaciei în baza acordurilor de licență încheiate cu țările industriale din Occident s-au ridicat la 172 și respectiv 65 milioane de dolari, iar Uniunea Sovietică participă cu tehnica proprie la construirea de oțelării în țări occidentale). Tot mai frecvente, relevă expertii C.E.E./O.N.U., devin și acțiunile de cooperare pe terțe piețe. În prezent, cooperarea industrială contribuie în proporție de 4—5%, la schimburile comerciale dintre Estul și Vestul continentului european, dar această cifră ar urma să se dubleze în viitorul apropiat. În cazul țării noastre activitatea de cooperare deține actualmente circa 25% din volumul total al comerțului exterior.

Avînd în vedere această experiență de colaborare, Actul final al Conferinței pen-

tru securitate și colaborare în Europa consemnează că „statele participante recunosc importanța acordurilor bilaterale și multilaterale interguvernamentale și a altor acorduri pentru dezvoltarea pe termen lung a schimburilor comerciale“, ca și pentru dezvoltarea unor relații normale și prietenești în toate domeniile.

În ceea ce privește țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu declara în fața Marii Adunări Naționale : „Doresc să reafirm cu toată țărîa hotărîrea României de a face totul pentru realizarea celor convenite la Helsinki, pentru accelerarea destinderii și întărirea colaborării pe continentul nostru“. Este contribuția activă, concretă, plină de responsabilitate a unei țări conștiente de interdependența tot mai strînsă existentă în epoca noastră între colaborare, dezvoltare și securitate.

1) Nicolae Ceaușescu, Expunere prezentată la Marea Adunare Națională cu privire la mărețele realizări ale poporului român în cincinalul 1971—1975 și la politica externă a României pusă în slujba păcii și colaborării internaționale, Scinteia nr. 10367, 19 decembrie 1975.

2) Nicolae Ceaușescu, Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, Scinteia nr. 10406, 5 februarie 1976.

3) Bulletin économique pour l'Europe. Vol. 27. Evolution récente du commerce européen. Nations Unies, New York, 1975.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

SUMARUL NUMĂRULUI 6 DIN 13 FEBRUARIE 1976

— Primul Congres al consiliilor populare. Forța creatoare a celor ce gîndesc împreună (dr. Maria D. Popescu) 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sistematizarea teritoriului național — factor fundamental al dezvoltării social-economice (prof. univ. dr. Vasile S. Cucu) 3

— Plan-angajamente : Cum le realizăm ? Eforturi concertate pentru înfăptuirea integrală a investițiilor Gh. Ruscanu) 6

— Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Ancheta „R.E.“ Autoutilarea — în fața progresului tehnic și a eficienței (V. Boescu, L. Țintea) 8

— Cincinalul revoluției tehnico-științifice. Diversificare-unificare, un paradox contemporan! (ing. Ion Crisan) 10

— Dezbateri „R.E.“ : Rolul și funcțiile producției nete în sistemul indicatorilor valorici (I) 13

— Investigație „R.E.“ : O pirghie în realizarea planului de export și cooperare internațională : Acțiunile promoționale (Ioan Georgescu) 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Instrumente de organizare și conducere în sprijinul eficienței : Cibernetica și informatica (ing. Mircea Șuşeșescu) 17

TEORII • IDEI

— Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Fondul național de dezvoltare economico-socială și acțiunea legii valorii (dr. Kiss Francisc) 19

— Dinamica ideilor 21

— Școli — curente — economiști : Ocolirea simptomatice a cauzelor reale în teoriile asupra șomajului (Dorel Opreșcu) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Relația colaborare-dezvoltare-securitate în Europa. Schimburile comerciale intraeuropene : impulsuri contradictorii (Dinu Dragomirescu) 24

— Tendințe • conjuncturi 26

— Pentru o nouă ordine economică internațională : Exigențe conceptuale și câteva false dileme (II) (Ioniță Olteanu) 27

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Anghelescu (secretar general da redacție), Stere Gioga, Ioniță Olteanu (redactor șef adjunct), Maria D. Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69

Cont I.S.I.A.P. nr. 6151.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei“

ASIGURAREA DE ACCIDENTE

Printre formele de asigurare, pe care ADAS le pune la îndemina cetățenilor, se află și Asigurarea de accidente.

Ea se poate încheia pentru sume fixe sau pentru sume convenite.

Asigurările de accidente pot fi încheiate de orice persoană în vîrstă de la 16 ani impliniți, indiferent de profesia și de locul de muncă. Persoanele care realizează venituri din muncă proprie pot încheia asigurări de accidente de la vîrsta de 14 ani. Dintre evenimentele neprevăzute, pentru urmările cărora ADAS plătește sumele asigurate, amintim : explozia, lovirea, căderea, alunecarea, prăbușirea de teren, trăsnetul, electrocutarea, arsura, accidentele produse de funcționarea sau folosirea mașinilor, instrumentelor, sculelor sau armelor, cele întimplite ca urmare a circulației mijloacelor de transport sau din cauza accidentelor întimplite acestora etc.

Asigurările de accidente pentru sume fixe (10 000 de lei pentru invaliditate perma-

nentă totală și 5 000 de lei pentru deces, ambele din accidente) se încheie pe durate de 3 sau 6 luni (în funcție de profesia asiguratului și de felul întreprinderii în care lucrează) sau pe durate constituind multiplul acestora.

Asigurările de accidente pentru sume convenite se încheie pe durata de la 1 la 5 ani, la alegerea cetățenilor.

Primele de asigurare, la ambele forme de asigurare, se stabilesc în funcție de mărimea sumei pentru care solicitantul dorește să se asigure, de profesia și felul unității în care acesta lucrează, precum și de durata contractului (de exemplu : la asigurarea cu sume fixe, primele de plată reprezintă, de regulă, 12 ori 15 lei pe 3 sau 6 luni, putîndu-se încheia pe aceeași perioadă și două sau trei asigurări cu sume fixe ; la asigurarea cu sume convenite, primele de plată reprezintă, de regulă, 1,60 ori 4 lei pe an, pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată, acestea putîndu-se achita și în rate).

50
DE MAGAZINE
ÎNTR-UN
SINGUR
MAGAZIN

MAGAZINUL UNIVERSAL VICTORIA

O unitate modernă, bine aprovizionată, cu servire promptă, ireproșabilă.

O vizită la magazinul VICTORIA vă scutește de vizitarea altor 49 magazine, vă economisește, deci, timpul!

● Confecții ● Țesături ● Obiecte de artizanat ● Tricotaje ● Articole de galanterie ● Încălțăminte ● Aparate electrotehnice ● Articole de menaj ● Cosmetice ● Articole muzicale, de sport, foto ● Articole pentru decorațiuni interioare ● Bijuterii și multe, multe altele.

MAGAZINUL VICTORIA este deschis zilnic de la 7 la 22, miercuri de la 9 la 21, iar duminica de la 7,30 la 13.

